

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY OBROWO NA LATA 2021-2025

2021

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	4
METODOLOGIA OPRACOWANIA STRATEGII.....	6
PODSTAWY PRAWNE.....	9
SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI	12
DOKUMENTY EUROPEJSKIE	12
DOKUMENTY KRAJOWE	14
DOKUMENTY REGIONALNE	15
DOKUMENTY LOKALNE	15
CHARAKTERYSTYKA GMINY	16
POŁOŻENIE GMINY	16
SYTUACJA DEMOGRAFICZNA	18
KAPITAŁ SPOŁECZNY I GOSPODARCZY	21
SYTUACJA GOSPODARCZA I FINANSE PUBLICZNE.....	21
RYNEK PRACY	24
WYCHOWANIE I EDUKACJA	26
GOSPODARKA MIESZKANIOWA I KOMUNALNA	29
KULTURA, SPORT I REKREACJA	30
OPIEKA ZDROWOTNA	34
BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE.....	36
POTENCJAŁ DO ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	37
WSPÓŁPRACA Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI.....	37
POMOC SPOŁECZNA.....	40
ZASOBY INSTYTUCJONALNE W ZAKRESIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	46
DZIEDZINY PLANOWANIA STRATEGICZNEGO.....	47
WSPIERANIE RODZINY	47
WSPARCIE OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	53
ZDROWIE PSYCHICZNE.....	57
PROFILAKTYKA I ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ OD SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH ORAZ UZALEŻNIEŃ BEHAVIORALNYCH.....	59
PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE	69
AKTYWNOŚĆ I INTEGRACJA SPOŁECZNA SENIORÓW	77

PROMOCJA ZATRUDNIENIA, REINTEGRACJA ZAWODOWA I SPOŁECZNA OSÓB PODLEGAJĄCYCH WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU	82
WSPARCIE OSÓB Z PROBLEMEM UBÓSTWA	87
PROBLEM PRZESTĘPCZOŚCI.....	92
ANALIZA SWOT.....	94
CZĘŚĆ PROGRAMOWA	99
MISJA I WIZJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.....	100
CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE	101
RAMY FINANSOWE STRATEGII.....	116
SYSTEM WDRAŻANIA STRATEGII.....	118
SYSTEM AKTUALIZACJI STRATEGII.....	119
KOMUNIKACJA SPOŁECZNA I PROMOCJA STRATEGII	120
MONITORING	121
EWALUACJA	122
WNIOSKI I PODSUMOWANIE	123
BIBLIOGRAFIA.....	125
SPIS RYSUNKÓW, WYKRESÓW I TABEL	126
SPIS RYSUNKÓW.....	126
SPIS TABEL.....	126
SPIS WYKRESÓW	127

Wykaz skrótów:

UG – Urząd Gminy

GOPS – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

ZI – Zespół Interdyscyplinarny

GBP – Gminna Biblioteka Publiczna

GOK – Gminny Ośrodek Kultury

KP – Komisariat Policji w Dobrzejewicach

NGO – (ang. non-government organization) – organizacja pozarządowa

PFRON – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

FS – Solidarnościowy Fundusz Wsparcia Osób Niepełnosprawnych

NFZ – Narodowy Fundusz Zdrowia

POZ – Podstawowa Opieka Zdrowotna

PUP – Powiatowy Urząd Pracy

GUS – Główny Urząd Statystyczny

KBPN – Krajowe Biuro Do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii

PARPA – Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

WPROWADZENIE

Przemiany technologiczne, ekonomiczne i społeczno-kulturowe, które dokonały się w XX w. były przyczyną przeobrażeń w sferze życia społecznego i doprowadziły do zmiany starych i powstania nowych problemów społecznych. Problem społeczny określany jest jako niekorzystne dla społeczności zjawisko, zagrażające, niebezpieczne i konieczne do wyeliminowania. O problemie społecznym mówimy wówczas, gdy dane zjawisko spełnia kilka kryteriów: dotyczy wielu osób w społeczności, ma charakter powtarzający się, a nie jednorazowy, jest postrzegane i odczuwane przez członków danej społeczności jako istotne dolegliwości w życiu zbiorowym, domaga się rozwiązania i można mu zaradzić poprzez zbiorowe działanie¹. Wśród problemów społecznych występujących w polskiej rzeczywistości wymieniane są: alkoholizm, narkomania, nikotynizm, ubóstwo, bezrobocie, przemoc, hazard, bezradność opiekuńczo-wychowawcza oraz wykluczenie społeczne. Jednym z instrumentów ekonomii społecznej jest tworzenie lokalnych strategii rozwiązywania problemów społecznych, które są ważnymi dokumentami odnoszącymi się do polityki społecznej, a odpowiednio przygotowane i wdrażane prowadzą do rozwiązania kluczowych problemów społecznych występujących na danym terytorium.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Obrowo na lata 2021-2025² jest dokumentem wyznaczającym najważniejsze kierunki działań mających na celu doprowadzenie do zmiany niekorzystnych zjawisk społecznych na terenie Gminy. Wskazuje ona obszary problemowe, priorytetowe zadania służące przeciwdziałaniu tym problemom, a także zakładane rezultaty. Strategia jest wyrazem zintegrowanego planowania społecznego zwiększającego efektywność podejmowanych działań. Jej wdrażanie odbywa się poprzez szereg działań związanych z realizacją planów strategicznych. W celu zwiększenia skuteczności, konieczne jest systematyczne śledzenie zjawisk i problemów społecznych, które są przedmiotem Strategii.

Strategia będzie służyć osiągnięciu zaplanowanych celów, wraz ze szczegółowym określeniem sposobów dojścia do poprawy sytuacji społecznej w wybranych obszarach. W związku z tym, że rozwiązywanie problemów społecznych jest procesem długofalowym, w działalności lokalnej polityki społecznej potrzebne jest strategiczne podejście. Planowanie strategiczne, polegające na podejmowaniu systematycznych działań, podczas których planowana jest przyszłość i wytyczane są najistotniejsze kierunki działań, uwzględni długi

¹ Kwaśniewski J., Rola diagnozy w rozwiązywaniu problemów społecznych.

² Na potrzeby niniejszego opracowania dla występujących w tekście sformułowań „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Obrowo na lata 2021-2025” stosowana będzie skrócona nazwa „Strategia”.

horyzont czasowy. Strategia stanowi zatem ważny instrument zarządzania, dzięki któremu możliwe jest rozpoznanie i wdrażanie przedsięwzięć o charakterze społecznym oraz integracja różnych środowisk lokalnych w ramach wspólnie zaplanowanych i skoordynowanych działań.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Obrowo na lata 2021-2025 zawiera kilka części składowych: charakterystykę Gminy, diagnozę sytuacji społecznej oraz część programową zawierającą misję, wizję, cele, zadania przewidziane do realizacji, zakładane rezultaty, system wdrażania, monitoring i ewaluację. W Strategii uwzględniono różnorodny zakres problematyki społecznej. Diagnoza sytuacji społecznej dokonana została w następujących obszarach:

- wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej,
- wsparcie osób niepełnosprawnych,
- zdrowie psychiczne,
- profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych,
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
- aktywność i integracja społeczna seniorów,
- promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu,
- wsparcie osób z problemem ubóstwa,
- problem przestępczości.

Do każdego z tych obszarów wskazane zostały podstawowe informacje, działania interwencyjne i najważniejsze problemy wynikające z przeprowadzonej diagnozy.

Podsumowując, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Obrowo na lata 2021-2025 jest wyrazem zintegrowanego planowania strategicznego. Określa sposób osiągnięcia wyznaczonych celów i pozwala wypracować sprawny i efektywny system pomocy, umożliwiający skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych. Pozwoli to na zapewnienie mieszkańcom gminy Obrowo dogodnych warunków do rozwoju i przyczyni się do wzrostu poczucia bezpieczeństwa społecznego.

METODOLOGIA OPRACOWANIA STRATEGII

Podstawowe elementy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Obrowo na lata 2021-2025 są tożsame ze strukturą innych dokumentów określających kierunki lokalnej polityki społecznej. Wskazane w nich cele, zarówno główne jak i szczegółowe, mają za zadanie przybliżyć Gminę do osiągnięcia wskazanego przez lokalne władze i mieszkańców pożądanego obrazu Gminy w przyszłości. Tym co wyróżnia Strategię od innych wiążących dokumentów i programów jest przede wszystkim jej okres obowiązywania oraz nadrzędność wobec nich. Mimo, iż horyzont czasowy nie został wskazany w Ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, powinien precyzować główne działania Gminy w zakresie zaspokajania społecznych potrzeb mieszkańców i niwelowania nierówności społecznych w długim okresie, tj. 5-10 lat. Jest to podejście zgodne z założeniami strategicznego planowania i zarządzania w administracji publicznej. W naukach o zarządzaniu wyróżnia się trzy główne poziomy planowania:

- planowanie strategiczne (długofalowe), w ramach którego określone zostają priorytetowe kierunki działań Gminy, cele i zasoby umożliwiające ich osiągnięcie;
- planowanie taktyczne (średniookresowe), czyli programy wskazujące zadania niezbędne do osiągnięcia celów głównych;
- planowanie operacyjne (krótkookresowe), które obejmuje jednorazowe lub cykliczne projekty i zadania pozwalające na realizację poszczególnych, mniej złożonych elementów planów taktycznych³.

Obligatoryjny charakter Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz jej istota i wpływ na kreowanie lokalnej polityki nakłada na jej realizatorów obowiązek tworzenia jej w sposób odpowiedzialny i spójny z zapisami zawartymi w nadrzędnych dokumentach strategicznych na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym oraz lokalnym.

Zdefiniowane w dokumentach strategicznych problemy oraz kierunki działań skierowanych na rozwój społeczno-gospodarczy Gminy i wsparcie mieszkańców w zaspokajaniu ich potrzeb, mają szczególne znaczenie dla opracowywania i wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Spójna wizja Gminy w przyszłości pozwala podmiotom realizującym zadania z zakresu polityki społecznej na wprowadzanie kompleksowych i adekwatnych do potrzeb mieszkańców działań.

³ R. W. Gryffin (2004), Podstawy zarządzania organizacjami, Warszawa: PWN., s. 224-225.

Nadrzędność Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych nad programami o charakterze taktycznym, takimi jak Program Współpracy Gminy z Organizacjami Pozarządowymi, Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, czy Program Profilaktyki i Przeciwdziałania Alkoholizmowi oraz Narkomanii, wymusza na podmiotach odpowiedzialnych za opracowanie i wdrażanie Strategii ujęcia w niej określonych elementów. Uwzględnienie ich oraz merytoryczna spójność dokumentów umożliwia pełne wykorzystanie potencjału Gminy w poszczególnych aspektach lokalnej polityki społecznej. Poniżej zawarte zostały elementy wchodzące w skład Strategii oraz poszczególne etapy jej opracowania.

Tabela 1. Etapy opracowania strategii rozwiązywania problemów społecznych

L.P.	Etap	Charakterystyka
1	Analiza strategiczna	Analiza bieżącej sytuacji, problemów, barier oraz potencjału umożliwia wskazanie obszarów problemowych występujących w Gminie. Głównym źródłem informacji o sytuacji mieszkańców, ich problemach i głównych potrzebach jest analiza danych zastanych, czyli bieżącej dokumentacji urzędowej, danych demograficzno-gospodarczych, trendów społecznych oraz wnioski z przeprowadzonej na terenie Gminy Diagnozy Problemów Społecznych. Na tym etapie ocenie poddaje się również otoczenie jednostki samorządowej, które wpływa na jej rozwój i wykorzystanie dostępnych zasobów. Dodatkowym sposobem na określenie możliwości i ograniczeń Gminy jest Analiza SWOT, wskazująca na jej mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia.
2	Sformułowanie Misji i Wizji Strategii	Wizja zawarta w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest swoistym obrazem, do którego dąży Gmina za sprawą realizacji celów wskazanych w niej, natomiast Misja określa nadrzędny powód opracowania Strategii.
3	Określenie celów priorytetowych i zadań	W następstwie prawidłowo przeprowadzonej analizy strategicznej możliwe jest wyszczególnienie głównych obszarów problemowych występujących na terenie Gminy. Wskazanie najdotkliwszych trudności mieszkańców i określenie kompleksowych działań minimalizujących ich skalę zapewnia realizację polityki społecznej zgodnej z oczekiwaniami i potrzebami, a także podniesienie jakości życia lokalnej społeczności.
4	Wskazanie sposobu wdrażania i kontroli realizacji Strategii	Ostatnim elementem Strategii jest określenie planu, zgodnie z którym ma zostać zrealizowana podczas okresu jej obowiązywania. Zarówno źródła i ramy finansowe, podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych celów, sposób komunikacji jak i sprawozdawczość mają niebagatelny wpływ na stopień i jakość jej wdrożenia, dlatego zarówno w trakcie, jak i po jej zakończeniu należy przeprowadzić ewaluację, umożliwiającą ocenę działań w odniesieniu do zamierzonych celów.

Źródło: opracowanie własne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest narzędziem służącym instytucjom samorządowym i NGO odpowiednie wspieranie oraz wzmocnienie potencjału lokalnej społeczności. Z tego powodu proces jej tworzenia i wdrażania nie może pomijać udziału osób szczególnie nią zainteresowanych, czyli mieszkańców. Włączenie lokalnej społeczności w procesy decyzyjne i kreowanie działań nazywa się *partycypacją społeczną*, a jej najczęściej spotykanymi formami są konsultacje społeczne, warsztaty strategiczne z lokalną społecznością, badania diagnozujące zagrożenia lokalne oraz potrzeby mieszkańców w obszarach ujętych w dokumencie. Uspołecznienie Strategii i powierzenie części odpowiedzialności za jej charakter mieszkańcom daje możliwość zaplanowania działań adekwatnych do rzeczywistych oczekiwań społeczności lokalnej oraz stwarza warunki do pełniejszego wykorzystania jej potencjału.

Przed przystąpieniem do opracowania Strategii, wśród mieszkańców gminy Obrowo przeprowadzone zostały badania, mające na celu: zdiagnozowanie problemów społecznych występujących wśród dzieci, młodzieży i dorosłych mieszkańców Gminy, zidentyfikowanie przyczyn lub czynników wywołujących sytuacje problemowe, określenie skali oraz zakresu występujących problemów społecznych, pokazanie rozwiązań mających na celu wyjaśnienie sytuacji problemowej lub złagodzenie jej skutków. Zakres prac badawczych odnosił się do następujących problemów społecznych: alkoholizm, narkomania, nikotynizm, uzależnienia behawioralne, przemoc w rodzinie, przemoc rówieśnicza i cyberprzemoc. Zbadaniu poddane zostały również kwestie związane ze wspieraniem rodziny oraz problemami osób starszych i niepełnosprawnych.

Badania zostały przeprowadzone rozpoczęte w grudniu 2020 roku, a zakończyły się w lutym 2021 roku. Kwestionariusze ankiet zostały wypełnione przez łącznie 200 osób. Poniżej przedstawiona została szczegółowa struktura próby badawczej.

Rysunek 1. Informacje dotyczące próby badawczej

PRÓBA BADAWCZA	Dorośli mieszkańcy	101 osób
	Uczniowie	88 osób
	Sprzedawcy napojów alkoholowych	11 osób

Źródło: Diagnoza problemów społecznych gminy Obrowo. Raport z badań ankietowych przeprowadzonych w 2021 roku

PODSTAWY PRAWNE

Opracowanie całościowej, spójnej i wieloletniej koncepcji rozwiązywania problemów społecznych danej gminy lub powiatu, podobnie jak inne dokumenty strategiczne, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Podstawą jurejdczną do opracowania niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 920) oraz ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 713), art. 17 ust. 1 pkt 1 i art. 19 pkt 1, który w powiązaniu z art. 16 b., ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.), stanowi, iż do zadań własnych gminy o charakterze obligatoryjnym należy *opracowanie oraz realizacja Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka* – dla gminy, natomiast dla powiatu opracowanie i realizacja Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, *ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami*⁴.

Tworząc niniejszą Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych opierano się na kluczowych dla tej materii aktach prawnych tak, aby była ona kompatybilna oraz komplementarna z założeniami polityki państwa. Wśród najistotniejszych ustaw kompetencyjnych, nakładających na administrację rządową i samorządową określone obowiązki, należy wyszczególnić m.in.:

1. Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 2009 r. poz. 946),
2. ustawę z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1575 z późn. zm.),
3. ustawę z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 256 z późn. zm.),
4. ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1057).

⁴ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.).

AKTY PRAWNE DOTYCZĄCE WSPARCIA RODZINY I DZIECKA

1. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.),
2. ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2407),
3. ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1329),
4. ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1348),
5. ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 111),
6. ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 808 z późn. zm.),
7. ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1359),
8. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.).

AKTY PRAWNE DOTYCZĄCE OCHRONY ZDROWIA ORAZ PRZECIWDZIAŁANIU UZALEŻNIENIOM

1. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2277),
2. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 322),
3. ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 295 z późn. zm.),
4. ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 685).

AKTY PRAWNE DOTYCZĄCE OŚWIATY, ZATRUDNIENIA ORAZ WSPARCIA SOCJALNEGO

1. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 426 z późn. zm.),

2. ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1409 z późn. zm.),
3. ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1327),
4. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 176),
5. ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 875),
6. ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali mieszkalnych na wynajem mieszkań chronionych, noclegowni, schronisk dla bezdomnych, ogrzewalni i tymczasowych pomieszczeń (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 508),
7. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2133),
8. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie Gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 611),
9. ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 266 z późn. zm.),
10. ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 53 z późn. zm.),
11. ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1398 z późn. zm.),
12. uchwała Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019–2023,
13. rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” (Dz. U. z 2018 r. poz. 1061).

AKTY PRAWNE NORMUJĄCE ASPEKTY FINANSOWE

1. Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 23 z późn. zm.),
2. ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 284 z późn. zm.),
3. ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2020 r. poz. 568).

AKTY PRAWNE NORMUJĄCE POBYT CUDZOZIEMCÓW NA TERENIE KRAJU

1. Ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 35),
2. ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1472),
3. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2020 r. poz. 322).

SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Obrowo na lata 2021-2025 jest zgodna z kierunkami polityk w sferze społecznej zawartymi w dokumentach strategicznych realizowanych na poziomie Unii Europejskiej, Kraju, na poziomie Regionalnym oraz Lokalnym. Rozdział ten przedstawia opis wyżej wymienionych dokumentów strategicznych.

DOKUMENTY EUROPEJSKIE

„Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu” jest kluczowym dokumentem społeczno-gospodarczym Unii Europejskiej. Strategia ta obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

- rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
- rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
- rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

W ramach trzech priorytetów tematycznych przygotowano siedem projektów przewodnich:

- „Unia innowacji” – projekt na rzecz poprawy warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, tak by innowacyjne pomysły przeradzały się w nowe produkty i usługi, które z kolei przyczynią się do wzrostu gospodarczego i tworzenia nowych miejsc pracy;
- „Młodzież w drodze” – projekt na rzecz poprawy wyników systemów kształcenia oraz ułatwiania młodzieży wejścia na rynek pracy;
- „Europejska agenda cyfrowa” – projekt na rzecz upowszechnienia szybkiego Internetu i umożliwienia gospodarstwom domowym i przedsiębiorstwom czerpania korzyści z jednolitego rynku cyfrowego;
- „Europa efektywnie korzystająca z zasobów” – projekt na rzecz uniezależnienia wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów, przejścia na gospodarkę niskoemisyjną, większego wykorzystania odnawialnych źródeł energii, modernizacji transportu oraz propagowania efektywności energetycznej;
- „Polityka przemysłowa w erze globalizacji” – projekt na rzecz poprawy otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do MŚP, oraz wspierania rozwoju silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurencyjności na rynkach światowych;
- „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia” – projekt na rzecz modernizacji rynków pracy i wzmocnienia pozycji obywateli poprzez rozwój kwalifikacji przez całe życie w celu zwiększenia współczynnika aktywności zawodowej i lepszego dopasowania popytu do podaży na rynku pracy, między innymi dzięki mobilności siły roboczej;
- „Europejski program walki z ubóstwem” – projekt na rzecz zapewnienia spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społeczeństwa⁵.

⁵ Europa 2020 - Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.

DOKUMENTY KRAJOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Obrowo na lata 2021-2025 jest zgodna z poniższymi dokumentami krajowymi:

- **Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju**, która ukazuje główne tendencje, wyzwania i schematy rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania państwa, a jej głównym celem jest poprawa jakości życia Polaków. Według Długookresowej Strategii, rozwój Polski powinien odbywać się w trzech strategicznych obszarach w sposób równoczesny: w obszarze konkurencyjności i innowacyjności gospodarki, w obszarze równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski oraz w obszarze efektywności i sprawności państwa.
- **Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030**, która jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r. Kładzie ona nacisk na zrównoważony rozwój całego kraju, czyli zmniejszanie dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego różnych terytoriów, a w szczególności wspomaga rozwój tych obszarów, które nie mogą w pełni rozwinąć swojego potencjału rozwojowego lub utraciły funkcje społeczno-gospodarcze. Krajowa Strategia proponuje rozwiązania służące operacjonalizacji celów polityki regionalnej, a wraz z usprawnieniem mechanizmów i narzędzi koordynacji interwencji publicznej, szczególną wagę w systemie realizacji poświęca projektom strategicznym.
- **Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030**, której celem jest *rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia*⁶. W Strategii wyznaczono 5 celów szczegółowych:
 1. Wzrost zatrudnienia.
 2. Wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych.
 3. Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.
 4. Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej.
 5. Podniesienie kwalifikacji i kompetencji obywateli.

⁶ Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030.

- **Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030** stanowi kontynuację Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020, a jej głównym celem jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków. Realizacja celu odbywa się w 3 obszarach:
 1. Współdziałanie – społeczeństwo obywatelskie,
 2. Kultura – tożsamość i postawy obywatelskie,
 3. Kreatywność – potencjał kulturowy i kreatywny.
- **Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014-2020** uwzględnia długofalowe wyzwania związane z globalizacją, rozwojem ekonomicznym, jakością polityk publicznych, zjawiskami demograficznymi, czy inwestycjami w kapitał ludzki. Program obejmuje pięć następujących osi priorytetowych: I. Osoby młode na rynku pracy, II. Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, III. Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju, IV. Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa oraz V. Pomoc Techniczna.

DOKUMENTY REGIONALNE

Na poziomie regionalnym najważniejszymi dokumentami strategicznymi dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Obrowo są: Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do 2030 roku (Strategia Przyspieszenia 2030+) wraz z Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2021-2027 oraz Strategia Rozwoju Powiatu Toruńskiego na lata 2012-2020.

DOKUMENTY LOKALNE

Najważniejszym dokumentem strategicznym na poziomie lokalnym jest dla gminy Obrowo przyjęta Uchwałą nr XV/93/2016 Rady Gminy Obrowo z dnia 30.03.2016 roku *Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy Obrowo na lata 2016-2023*. Zakreśla ona podstawowe kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy w dłuższej perspektywie czasowej, a jej zasadniczym celem jest zapewnienie możliwie najwyższej jakości życia mieszkańców. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Obrowo jest również spójna z *Lokalną Strategią Rozwoju Lokalnej Grupy Działania Podegrodzie Toruńskie na lata 2016-2023* oraz *Lokalnym Programem Rewitalizacji Gminy Obrowo na lata 2016-2023*.

CHARAKTERYSTYKA GMINY

POŁOŻENIE GMINY

Gmina Obrowo jest wiejską jednostką administracyjną położoną w centralnej części województwa kujawsko-pomorskiego, w powiecie toruńskim, a jej siedzibą jest wieś Obrowo. Jednostka sąsiaduje z 6 gminami:

- od strony północnej z gminą Lubicz (powiat toruński) oraz gminą Ciechocin (powiat golubsko-dobrzyński),
- od wschodu z gminą Czernikowo (powiat toruński),
- od strony południowej z gminą Ciechocinek i Aleksandrów Kujawski (powiat aleksandrowski),
- od zachodu z gminą Wielka Nieszawka (powiat toruński).

Gmina obejmuje powierzchnię 162 km², czyli 13,2% powierzchni powiatu toruńskiego, co odpowiada 0,9% powierzchni całego województwa. Obszar Gminy zajmują przede wszystkim użytki rolne, które obejmują powierzchnie ok. 78 km² oraz lasy stanowiące niemal 63 km². Głównym profilem działalności mieszkańców w Gminie przez lata było rolnictwo, natomiast rozwój Torunia miał bezpośredni wpływ na zmianę w tym obszarze i wzmocnienie charakteru usługowego Gminy. Ponadto, znaczący wpływ na rozwój gminy Obrowo ma przepływająca wzdłuż jej południowo-zachodniej granicy rzeka Wisła.

Bliska odległość Gminy od Torunia umożliwia jej podejmowanie inicjatyw na rzecz rozwoju Gminy i zwiększenia jej atrakcyjności gospodarczo-inwestycyjnej. Od 2014 Gmina przynależy do Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego, co umożliwia jej pozyskiwanie dodatkowych środków finansowych w ramach ZIT oraz podejmowanie zintegrowanych działań w zakresie m.in. rozwoju komunikacyjnego. Ponadto gmina Obrowo od 2015 roku jest członkiem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Podgrodzie Toruńskie”, w ramach którego wraz z gminą Lubicz i Wielka Nieszawka podejmowane są liczne przedsięwzięcia w celu poprawy jakości życia mieszkańców tych gmin, wzrost integracji społecznej oraz atrakcyjności obszaru, nie tylko jako „sypialni Torunia”.

Gmina Obrowo obejmuje 21 jednostek pomocniczych, tj. sołectw: Bartoszewo, Brzozówka, Dobrzejewice, Dzikowo, Głogowo, Kawęczyn, Kazimierzewo, Łążyn II, Łążynek, Obory, Obrowy, Osiek nad Wisłą, Silno, Sasiczno, Skrzypkowo, Smogorzewiec, Stajenczynki, Szembekowo, Zawały, Zębowo oraz Zębówiec.

Przez Gminę przebiegają liczne drogi publiczne o łącznej długości ok. 250 km. Największą sieć tworzą drogi gminne, które liczą 217,6 km, drogi powiatowe – 25,5 km, drogi wojewódzkie nr 258, 654 i 659 liczące łącznie 20,4 km, a także droga krajowa nr 10 o długości 11 km. Dodatkowym atutem w zakresie transportu jest bliskość autostrady A1, na którą wjazd umożliwiony jest poprzez węzeł w sąsiedniej gminie – Lubicz.

Osoby nieposiadające pojazdów osobowych lub chcących korzystać z innych środków transportu mogą korzystać z komunikacji MZK, PKS oraz PKP, którego dworzec kolejowy zlokalizowany jest na obszarze Gminy. Atutem gminy Obrowo w zakresie dostępności komunikacyjnej bez wątpienia jest jej odległość do Torunia, która wynosi 25 km oraz Bydgoszczy – 72 km, na terenie których zlokalizowane są porty lotnicze.

Rysunek 2. Położenia gminy Obrowo na mapie powiatu toruńskiego

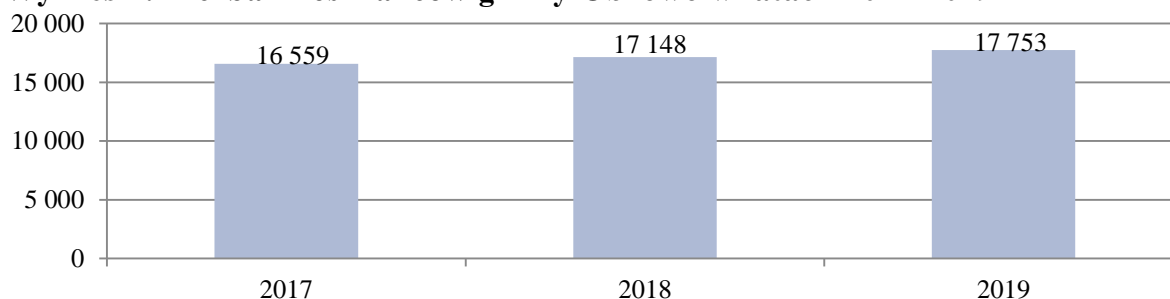
Źródło: google.com

SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Struktura demograficzna, będąca rezultatem procesów demograficznych w przeszłości, determinuje kształtowanie się zjawisk demograficznych i społecznych w przyszłości. Rozpoznanie istotnych cech, zjawisk i procesów społecznych jest także kontekstem dla weryfikacji kierunków dotychczasowych działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, a co za tym idzie umożliwia wnioskowanie dotyczące wymaganych w tym zakresie zmian, zarówno w odniesieniu do skali interwencji, jak i jej rodzaju.

Gminę Obrowo na koniec 2019 roku zamieszkiwało 17 753 mieszkańców. Na przestrzeni ostatnich lat obserwowany jest stały wzrost liczby osób zamieszkujących na jej obszarze, który w 2019 roku wyniósł w stosunku do 2017 roku 7,2%.

Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy Obrowo w latach 2017-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

W 2019 roku odnotowano 731 zameldowań w ruchu migracji wewnętrznych, a zarazem 230 wymeldowań, co przełożyło się na dodatnie saldo migracji wewnętrznych, które wyniosło 501. Ponadto, w przedmiotowym roku 6 osób przebywających dotychczas za granicą zameldowało się na terenie Gminy. Szczegółowe dane w zakresie populacji Gminy zaprezentowane zostały poniżej.

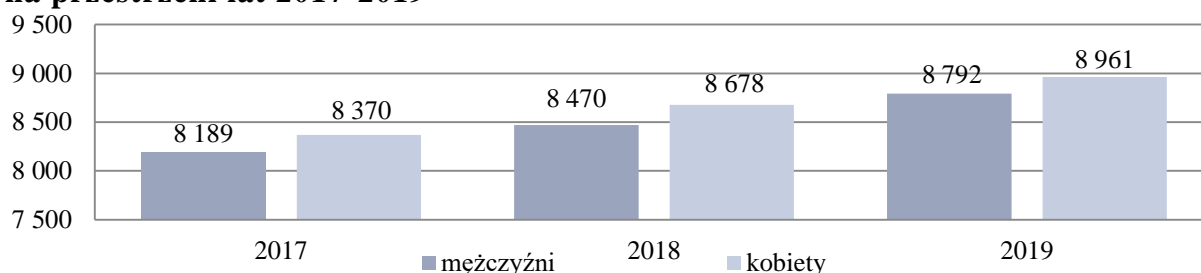
Tabela 2. Saldo migracji w Gminie w latach 2017-2019

	2017	2018	2019
saldo migracji wewnętrznych	476	501	501
saldo migracji zagranicznych	17	11	6

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Gminę Obrowo zamieszkuje 8 792 mężczyzn, natomiast liczba kobiet jest wyższa i wynosi 8 961, czyli 50,5% populacji Gminy. Podobna sytuacja ma miejsce na terenie całego kraju – kobiety stanowią 51,6% populacji Polski. Współczynnik feminizacji w Gminie wynosi 102, co oznacza, że na każdych 100 mężczyzn przypadają 102 kobiety, natomiast w Polsce wskaźnik ten wynosi 107.

Wykres 2. Liczba kobiet i mężczyzn zamieszkujących gminę Obrowo na przestrzeni lat 2017-2019

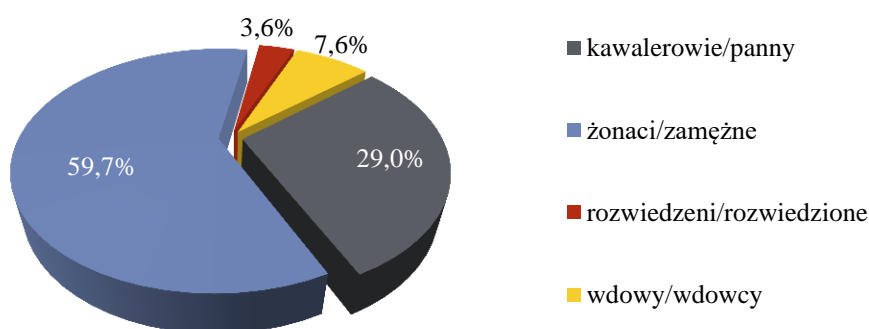
Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Mieszkańcy gminy Obrowo zawarli w 2019 roku 81 małżeństw co oznacza, że na 1000 mieszkańców zawarte zostały 4,63 małżeństwa. W porównaniu do całej Polski jest to wartość zbliżona, bowiem na terenie kraju wynosi 4,78.

Stan cywilny mieszkańców Gminy według danych znajdujących się w Narodowym Spisie Powszechnym z 2011 roku przedstawia się następująco:

- 29% mieszkańców jest stanu wolnego,
- 59,7% żyje w małżeństwie,
- 3,6% mieszkańców jest po rozwodzie,
- 7,6% to wdowy/wdowcy.

Wykres 3. Stan cywilny mieszkańców gminy Obrowo według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku

Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2011

Warto mieć na uwadze, że powyższe dane nie odzwierciedlają obecnego stanu cywilnego mieszkańców gminy Obrowo, gdyż ostatnie oficjalne dane pochodzą z Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku.

Przyrost naturalny na 1000 ludności, czyli różnica między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów podzielona przez 1000 na przestrzeni ostatnich lat przyjmował wartość dodatnią. W 2019 roku urodziło się 122 dzieci, a zmarły 52 osoby, w wyniku czego przyrost naturalny wyniósł 70, a na 1000 mieszkańców 8,09.

Tabela 3. Przyrost naturalny w gminie Obrowo na przestrzeni lat 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
urodzenia żywe	91	109	122
zgony	62	79	52
przyrost naturalny	29	30	70
przyrost naturalny na 1000 ludności	3,61	3,59	8,09

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Struktura ludności w gminie Obrowo według ekonomicznych grup wieku w roku 2019 przedstawia się następująco:

- 24% mieszkańców jest w wieku przedprodukcyjnym – do 17 roku życia;
- 62,7% mieszkańców Gminy jest w wieku produkcyjnym – dla kobiet jest to między 18-59 rokiem życia, a dla mężczyzn między 18-64;
- 13,3% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym (65 lat i więcej dla mężczyzn oraz 60 lat i więcej dla kobiet).

Poniższa tabela przedstawia ekonomiczne grupy wieku w gminie Obrowo. Na przestrzeni lat 2017-2019 dostrzegalny jest stopniowy wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności przy jednoczesnym spadku odsetka osób w wieku produkcyjnym. W ostatnich latach udział osób w wieku przedprodukcyjnym jest niezmienny. Udział osób w poszczególnych ekonomicznych grupach wiekowych w Gminie prezentuje się nieco odmiennie od wskaźników w całym kraju. W Polsce jest to 18,1% osób w wieku przedprodukcyjnym, 60% w wieku produkcyjnym oraz 21,9% w wieku poprodukcyjnym.

Tabela 4. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w latach 2017-2019 (w procentach)

wyszczególnienie	2017	2018	2019
wiek przedprodukcyjny	24,0	24,0	24,0
wiek produkcyjny	63,1	63,0	62,7
wiek poprodukcyjny	12,8	13,0	13,3

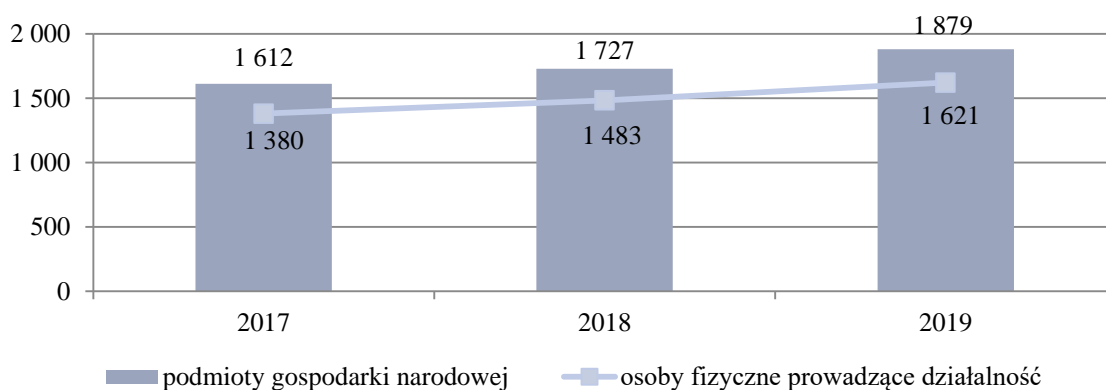
Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

KAPITAŁ SPOŁECZNY I GOSPODARCZY

SYTUACJA GOSPODARCZA I FINANSE PUBLICZNE

Jednym ze wskaźników określających aktywność gospodarczą danej zbiorowości, jest liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na danym terenie. W gminie Obrowo na koniec 2019 roku w rejestrze REGON zarejestrowanych było łącznie 1 879 podmiotów gospodarki narodowej, w tym większość stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą – było ich 1 621 (86%). Podobnie sytuacja przedstawiała się w latach poprzednich. Na przestrzeni lat 2017-2019 liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w Gminie systematycznie rosła. W stosunku do 2016 roku nastąpił wzrost o 17%.

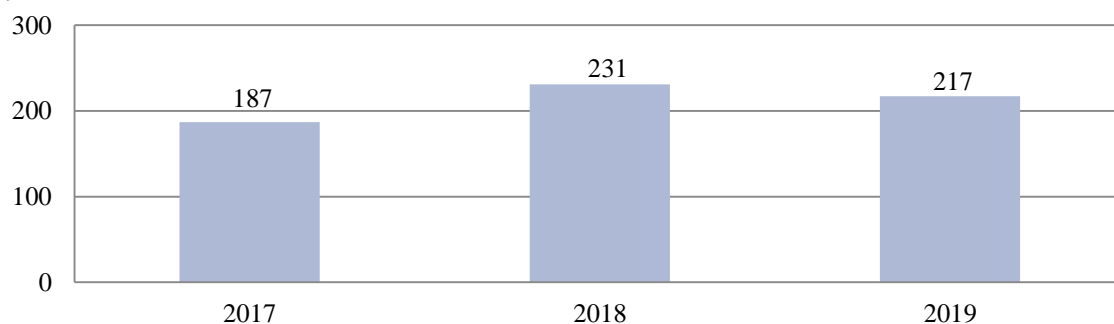
Wykres 4. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w latach 2017-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

W 2019 roku zarejestrowanych zostało 217 podmiotów gospodarki narodowej, natomiast największa liczba zarejestrowana została w roku poprzednim, tj. 231. W przedmiotowym roku powstało o 6% podmiotów mniej niż w roku 2018, a zarazem o 16 więcej w porównaniu do roku 2017. Dane w tym zakresie zostały przedstawione na poniższym wykresie.

Wykres 5. Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane w latach 2017-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Największa ilość podmiotów gospodarczych działających w gminie Obrowo według klas wielkości to mikro-przedsiębiorstwa zatrudniające 0-9 pracowników - jest ich 1 840 (stan na koniec 2019 roku). Małych przedsiębiorstw zatrudniających 10-49 pracowników jest w Gminie 34, a dodatkowo działalności prowadzi 5 średnich przedsiębiorstw zatrudniających 50-249 pracowników.

Rysunek 3. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie gminy Obrowo według klas wielkości (stan na koniec 2019 roku)

PRZEDSIĘBIORSTWA W GMINIE	mikro-przedsiębiorstwa	1 840
	małych przedsiębiorstw	34
	średnich przedsiębiorstw	5

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Mieszkańcy Gminy prowadzą swoje przedsiębiorstwa w ramach poszczególnych sekcji PKD (*Polska Klasyfikacja Działalności*). Wśród najpopularniejszych branż lokalnych przedsiębiorców można wskazać Sekcję G, czyli handel hurtowy i detaliczny oraz naprawę pojazdów samochodowych (407 podmiotów), Sekcję F obejmującą budownictwo, inżynierię lądową i wodną oraz specjalistyczne roboty budowlane (310 podmiotów), a także Sekcję M, w ramach której prowadzona jest działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (174 podmioty).

Dochodami Gminy są w szczególności:

- dochody własne (w rozumieniu ustawy dochodami własnymi jednostek samorządu terytorialnego są również udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych oraz z podatku dochodowego od osób prawnych);
- subwencja ogólna;
- dotacje celowe z budżetu państwa.

Dochodami Gminy mogą być również:

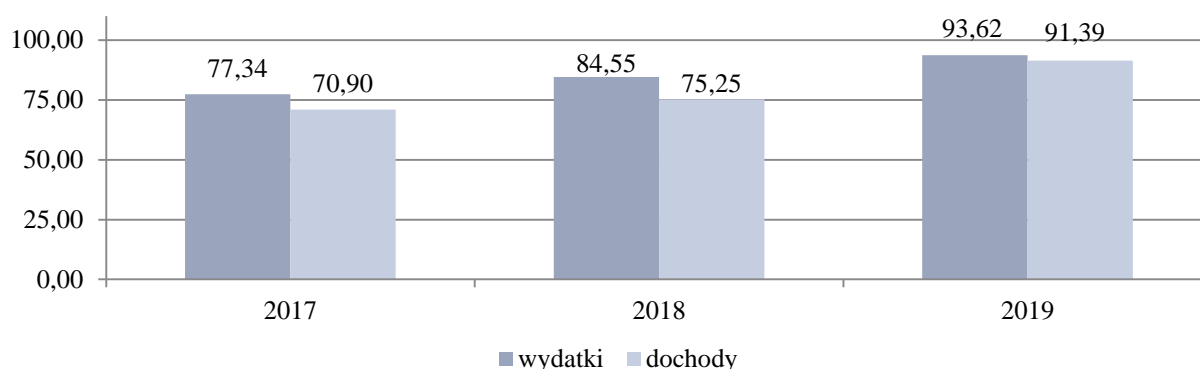
- środki pochodzące ze źródeł zagranicznych niepodlegające zwrotowi;
- środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej;
- inne środki określone w odrębnych przepisach.

Wydatki Gminy przeznaczone są na realizację zadań określonych w przepisach, a w szczególności na:

- zadania własne jednostek samorządu terytorialnego;
- zadania z zakresu administracji rządowej i inne zadania zlecone ustawami jednostkom samorządu terytorialnego;
- zadania przejęte przez jednostki samorządu terytorialnego do realizacji w drodze umowy lub porozumienia;
- zadania realizowane wspólnie z innymi jednostkami samorządu terytorialnego;
- pomoc rzeczową lub finansową dla innych jednostek samorządu terytorialnego, określoną odrębną uchwałą przez organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego;
- programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3.

Na przestrzeni lat 2017-2019 zarówno dochody, jak i wydatki gminy Obrowo ulegały stałemu wzrostowi. Niemniej, struktura dochodów Gminy wskazuje, że wydatki od lat przewyższają jej dochody, ale ich różnica w omawianym okresie zmniejszała się. W 2019 roku gmina Obrowo uzyskała dochody w wysokości 91,39 milionów złotych, a na realizację bieżących zadań przeznaczyła środki o łącznej kwocie 93,69 milionów złotych. Struktura dochodów Gminy w 2019 roku w przeliczeniu na 1 mieszkańca kształtowała się natomiast na poziomie 5 226 złotych, a wydatków - 5 354 złotych.

Wykres 6. Dochody i wydatki Gminy ogółem w latach 2017-2019 (w milionach złotych)

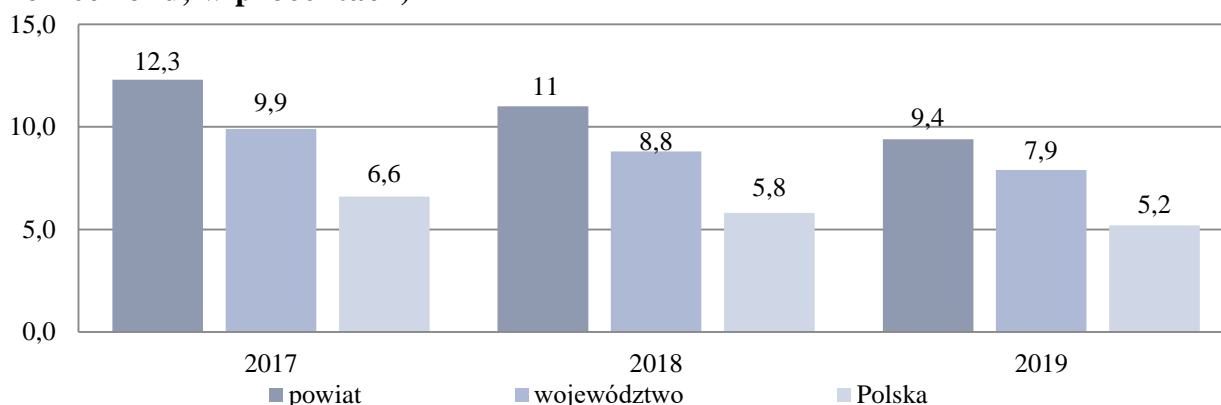
Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

RYNEK PRACY

Ważnym wskaźnikiem w ocenie rynku pracy jest stopa bezrobocia rejestrowanego, która jest wyrażonym w procentach stosunkiem liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne w urzędach pracy, do liczby ludności aktywnej zawodowo (zasobu siły roboczej danej populacji).

Dane dotyczące stopy bezrobocia na poziomie gmin nie są dostępne, przedstawiona została więc stopa bezrobocia w powiecie toruńskim. W 2019 roku kształtowała się ona na poziomie 9,4 a więc była wyższa niż stopa bezrobocia rejestrowana w województwie kujawsko-pomorskim (o 1,5 pp.) i w całej Polsce (o 4,2 pp.). Od 2017 roku stopa bezrobocia w powiecie, podobnie jak ma to miejsce w województwie i w całej Polsce, uległa zmniejszeniu, a w przedmiotowym roku po raz pierwszy spadła poniżej 10%. Można zatem stwierdzić, że lokalna sytuacja na rynku pracy w powiecie jest mniej korzystna niż w całym województwie, co ma wpływ na rozwój Gminy, skalę problemów społecznych oraz wykorzystanie potencjału mieszkańców w rozwiązywaniu doświadczanych przez nich trudności. Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje poniższy wykres.

Wykres 7. Stopa bezrobocia w powiecie toruńskim na przestrzeni lat 2017-2019 w porównaniu do województwa kujawsko-pomorskiego i całej Polski (stan na koniec roku, w procentach)

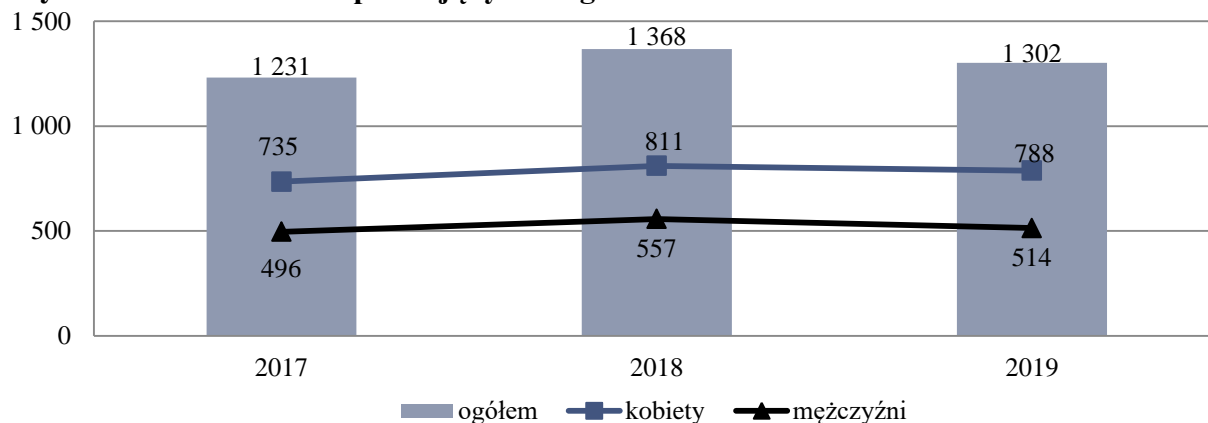
Źródło: dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Toruniu

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego za 2019 rok, w gminie Obrowo na 1000 mieszkańców pracowały 73 osoby⁷. Wszystkich pracujących w 2019 roku było 1 302. Analizując tą kwestię z podziałem na płeć można zauważyć, że odsetek pracujących kobiet jest znacznie wyższy niż mężczyzn. Kobiety w przedmiotowym roku stanowiły

⁷ Bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, wg faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności.

większość pracujących mieszkańców, tj. 61% (788 osób), natomiast mężczyźni pozostałe 39% (514 osób). Liczba osób pracujących w powiecie toruńskim oraz województwie kujawsko-pomorskim w przeliczeniu na 1000 osób jest znacznie wyższa niż w Gminie i wynosi kolejno 148 i 232.

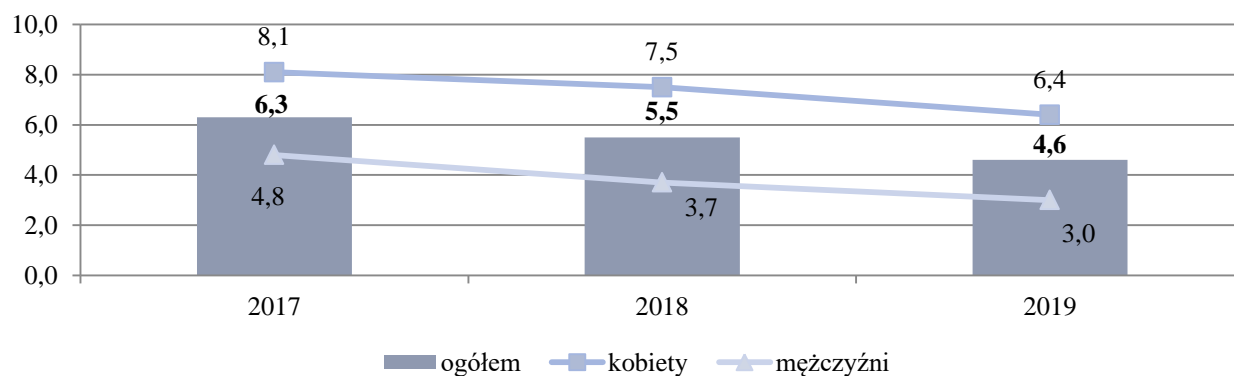
Wykres 8. Liczba osób pracujących w gminie Obrowo w latach 2017-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym na przestrzeni lat 2017-2019 zmniejszył się o 1,7 pp. W szczególnej sytuacji na terenie Gminy znajdują się bezrobotne kobiety, których udział znacząco przewyższa poziom mężczyzn pozostających bez pracy w wieku produkcyjnym. W 2019 roku udział kobiet wyniósł 6,4%, natomiast mężczyzn 3%.

Wykres 9. Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie w latach 2017-2019 (w procentach)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

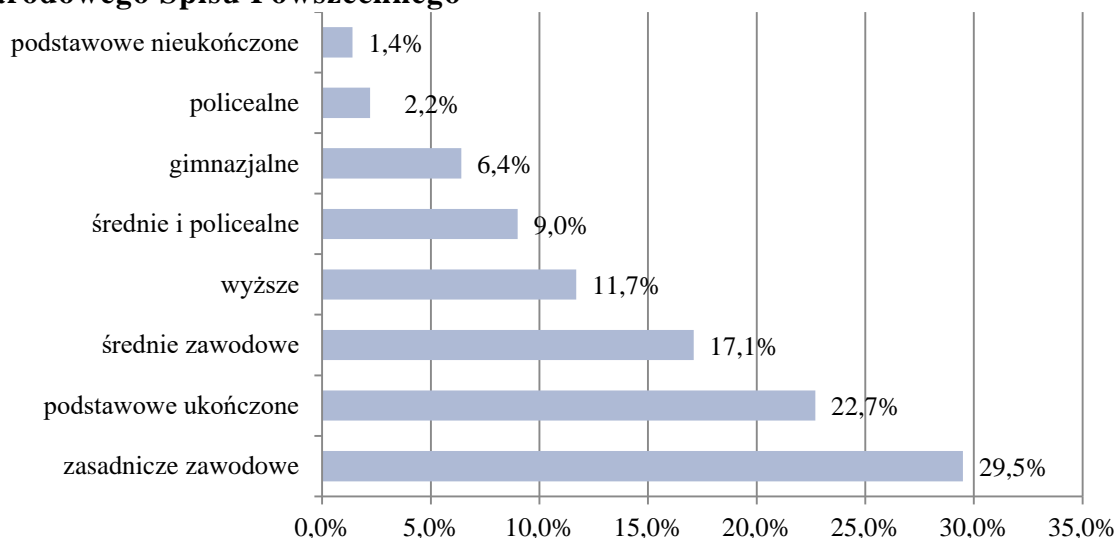
WYCHOWANIE I EDUKACJA

Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku struktura wykształcenia mieszkańców gminy Obrowo przedstawia się następująco:

- 11,7% ludności posiada wykształcenie wyższe,
- 2,2% wykształcenie policealne,
- 9% średnie ogólnokształcące,
- 17,1% średnie zawodowe,
- 29,5% zasadnicze zawodowe,
- 6,4% gimnazjalne,
- 22,7% podstawowe ukończone,
- 1,4% zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej.

Struktura wykształcenia różni się pod względem płci. Wśród kobiet mieszkających w Gminie największy odsetek ma wykształcenie podstawowe ukończone (25,7%), zasadnicze zawodowe (23,6%) i średnie zawodowe (16%). Mężczyźni najczęściej mają wykształcenie zasadnicze zawodowe (35,6%), podstawowe ukończone (19,5%) i średnie zawodowe (18,3%). Dyplom uczelni wyższej posiada natomiast 13,6% kobiet oraz 9,8% mężczyzn zamieszkujących gminę Obrowo. Wykształcenie Polaków w świetle wyników Narodowego Spisu Powszechnego wskazuje na to, iż mieszkańcy Gminy mają zbliżony profil i poziom edukacji do całego kraju – wykształcenie średnie i policealne posiada 31,4%, zasadnicze zawodowe – 21,5%, podstawowe ukończone i gimnazjalne – 23%, natomiast nie ukończyło nauki 1,4% Polaków.

Wykres 10. Poziom wykształcenia mieszkańców Gminy według danych Narodowego Spisu Powszechnego

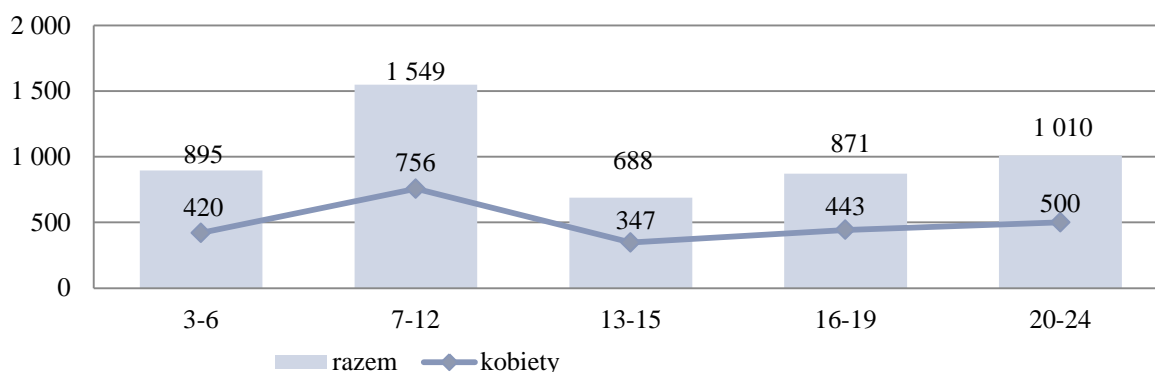

Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2011

Warto podkreślić, iż dane te nie odzwierciedlają aktualnej sytuacji w Gminie. Należy założyć, że obecnie osób z wykształceniem wyższym jest więcej – tak jak ma to miejsce w całej Polsce.

W wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) w 2019 roku było 5 013 mieszkańców gminy Obrowo. Rozpatrując kwestię ludności Gminy z podziałem na poszczególne edukacyjne grupy wiekowe możemy zauważyć, że najwięcej osób miało w przedmiotowym roku 7-12 lat (1 549 osób) oraz 20-24 lata (1 010 osób). Na kolejnym miejscu pod tym względem znalazły się dzieci w wieku 3-6 lat (895 osób), natomiast osób w wieku 16-19 lat było wówczas 871. Ludność Gminy według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2019 roku prezentuje poniższy wykres. Osoby w wieku potencjalnej nauki nie wskazują zróżnicowania ze względu na płeć – dziewczynki stanowiły 49,2%, a chłopcy 50,8% wszystkich osób w wieku 3-24 lat.

Wykres 11. Ludność Gminy według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2019 roku

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Osoby w wieku szkolnym mogą korzystać z licznych placówek oświatowych, które funkcjonują na terenie gminy Obrowo. W zakresie opieki nad dziećmi do lat 3 oraz w wieku przedszkolnym prowadzone są:

- Przedszkole Samorządowe w Brzozówce z oddziałem „0”;
- Przedszkole Samorządowe w Osieku nad Wisłą z Oddziałem „0”;
- Niepubliczne Przedszkole „Za Jordanem” w Kawęczynie;
- Niepubliczne Przedszkole i Żłobek „Tęczowa Kraina” w Głogowie;
- Niepubliczne Przedszkole „Bajka” w Szembekowie;
- Niepubliczne Językowe Przedszkole „Niezapominajka” w Obrowie;

Publiczne żłobki dysponują łącznie 140 miejscami, a w 2019 roku z powodu możliwości lokalowych zabrakło miejsca dla 5 dzieci, których opiekunowie zgłosili chęć umieszczenia ich w placówce.

Dla uczniów w starszym wieku prowadzone są natomiast następujące placówki oświatowe:

- Zespół Szkół w Dobrzejewicach (Szkoła Podstawowa i Liceum Ogólnokształcące);
- Zespół Szkół w Osieku nad Wisłą im. majora H. Sucharskiego;
- Szkoła Podstawowa w Obrowie im. Jana Pawła II;
- Zespół Szkół w Brzozówce im. Janusza Korczaka;
- Szkoła Podstawowa w Łążynie II im. Mikołaja Kopernika;
- Szkoła Podstawowa w Zębowie.

W 2019 roku do 116 oddziałów szkół podstawowych, w tym 23 przedszkolnych, prowadzonych przez Gminę uczęszczało 2 285 uczniów, z czego 522 stanowiły dzieci w wieku przedszkolnym. Najlicniejszą placówką pod względem liczby uczniów był w przedmiotowym roku Zespół Szkół w Osieku, w którym naukę pobierały 583 osoby.

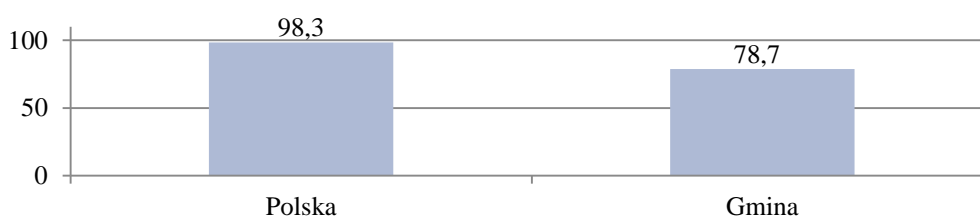
Dodatkowo w Gminie zlokalizowana jest Publiczna Szkoła Muzyczna I Stopnia w Osieku nad Wisłą, a działalność edukacyjną prowadzi Wiejskie Stowarzyszenie Kulturalno-Oświatowe „Edukacja dla Demokracji” w Zębowie z Oddziałem Przedszkolnym, natomiast Gmina nie prowadzi żłobków i klubów dziecięcych dla dzieci do 3 roku życia. Opiekę nad dziećmi do lat 3 zapewniają tylko prywatne placówki na terenie Gminy:

- Niepubliczne przedszkole „Za Jordanem” w Kawęczynie;
- Niepubliczne Przedszkole i Żłobek „Tęczowa Kraina” w Głogowie;
- Niepubliczne Przedszkole „Bajka” w Szembekowie;
- Niepubliczne Językowe Przedszkole „Niezapominajka” w Obrowie;

Gmina Obrowo w 2019 roku na edukację w szkołach i przedszkolach przeznaczyła łącznie 30 710 267,45 zł, z czego subwencja wyniosła 24 095 662,00 zł, czyli niemal 79% wszystkich kosztów. Ponadto, szkoły uczestniczą w konkursach i projektach unijnych, w ramach których organizowane są wymiany międzynarodowe, szkolenia i kursy, a także możliwy jest zakup nowoczesnego sprzętu dydaktycznego.

Współczynnik skolaryzacji – stosunek wszystkich osób uczących się w szkołach podstawowych i przedszkolach do osób w wieku 3-15 lat wyniósł w gminie Obrowo 78,7, natomiast dla całej Polski został wyliczony w tym roku na poziomie 98,3.

Wykres 12. Współczynnik skolaryzacji w Gminie i w Polsce w 2019 roku

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

GOSPODARKA MIESZKANIOWA I KOMUNALNA

Z danych GUS wynika, że całkowite zasoby mieszkaniowe w gminie Obrowo to łącznie 4 900 nieruchomości (stan na koniec 2019 roku), w których znajduje się 5 238 mieszkań. Pośród nich, 3 stanowią mieszkania socjalne będące własnością Gminy. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w Gminie w 2019 roku kształtowała się na poziomie 102 m² i jak można zaobserwować na przykładzie poniższej tabeli, nieznacznie zmniejszyła się na przestrzeni ostatnich lat. W porównaniu do powiatu toruńskiego przestrzeń przypadająca na 1 mieszkanie w Gminie jest znacznie większa, a różnica wynosi 10,3 m².

Liczba mieszkań przypadająca na każdych 1000 mieszkańców w Gminie, jest wyższa w stosunku do ich liczby w powiecie. W Gminie jest to 295 mieszkań przypadających na 1000 mieszkańców, z kolei w powiecie – 304,3. Możemy zauważyć również, że wskaźnik ten każdego roku systematycznie wzrasta. W omawianym okresie przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie w Gminie i powiecie toruńskim zmniejszała się, a w 2019 roku wyniosła dla obu jednostek samorządowych 3,29. Szczegółowe dane w zakresie zasobów mieszkaniowych, na przestrzeni lat 2017-2019 prezentuje poniższa tabela.

Tabela 5. Zasoby mieszkaniowe w Gminie na przestrzeni lat 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba budynków mieszkalnych	4 533	4 719	4 900
liczba mieszkań	4 780	5 000	5 238
liczba lokali socjalnych	3	3	3
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (m ²)	102,7	102,3	102,0
mieszkania na 1000 mieszkańców	288,7	291,6	295,0
przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie	3,46	3,43	3,39
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (m ²) w powiecie	90,7	91,2	91,7
mieszkania na 1000 mieszkańców w powiecie	299,2	301,7	304,3
przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie w powiecie	3,34	3,32	3,29

Źródło: https://bdl.stat.gov.pl

Charakterystyka instalacji techniczno-sanitarnych w gminie Obrowo według danych prezentowanych przez Główny Urząd Statystyczny z 2019 roku przedstawia poniższa tabela. Z prezentowanych informacji wynika, że niemal wszystkie mieszkania wyposażone są w wodociąg oraz kanalizację. Dostęp do łazienki ma większość mieszkań w Gminie, tj. 4 947, a do centralnego ogrzewania – 4 793 lokale. Najniższy odsetek mieszkań podłączonych do instalacji techniczno-sanitarnych ma występuje w przypadku gazu sieciowego, z którego korzysta 360 mieszkań. Na przestrzeni ostatnich lat zauważalny jest stały wzrost dostępności wyżej wskazanych instalacji w Gminie.

Tabela 6. Instalacje techniczno-sanitarne w gminie Obrowo na przestrzeni lat 2017-2019 (liczba mieszkań)

rodzaj instalacji	2017	2018	2019
wodociąg	4 674	4 894	5 132
kanalizacja	4 566	4 786	5 024
łazienka	4 489	4 709	4 947
centralne ogrzewanie	4 335	4 555	4 793
gaz sieciowy	219	302	360

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

KULTURA, SPORT I REKREACJA

Działalność kulturalną na terenie Gminy prowadzą przede wszystkim Gminny Ośrodek Kultury w Obrowie z filią „Osiecki Klub Kultury” w Osieku, Gminna Biblioteka Publiczna w Dobrzejewicach z filią w Łążynie II, Obrowie oraz Osieku nad Wisłą, a także świetlice wiejskie.

Gminny Ośrodek Kultury w Obrowie wraz ze świetlicami wiejskimi w Łążynie II, Obrowie, Skrzypkowie, Zębowie, Silnie oraz Stajenczynekach został utworzony na mocy Uchwały Rady Gminy w Obrowie nr XIII/84/2007 z dnia 21 grudnia 2007 roku, a jego nadrzędnym celem jest „*upowszechnianie kultury, rozbudzanie oraz zaspakajanie społecznych i indywidualnych potrzeb kulturalnych, rozrywkowych i rekreacyjnych środowiska*”. Do zadań GOK w Obrowie należy:

- edukacja kulturalna i sportowa oraz wychowanie poprzez sztukę, sport i rekreację;
- udostępnianie, tworzenie, gromadzenie, dokumentowanie i ochrona dóbr kultury oraz włączanie ich do społecznego obiegu;

- tworzenie warunków dla rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego oraz inspirowanie mieszkańców do czynnego i twórczego udziału w życiu kulturalnym;
- kultywowanie tradycji i folkloru;
- organizowanie czasu wolnego dzieci, młodzieży i dorosłych;
- programowanie nadzorowanie imprez kulturalno-rozrywkowych i rekreacyjnych o charakterze masowym i kameralnym⁸

W Ośrodku prowadzone są różnorodne zajęcia i warsztaty wzmacniające i pobudzające artystyczność zarówno wśród dzieci jak i osób dorosłych, a także stałe sekcje wśród których należy wyróżnić działający od 1986 roku przy GOK w Obrowie Zespół Ludowy „Kawęczynianki”, który kultywuje lokalny folklor i pieśni regionalne, Kapelę Ludową im. Kamińskich, która wzbogaca program artystyczny podczas festynów, pikników i innych gminnych wydarzeń, a także Orkiestrę Dętą z Dobrzejewic uczestniczącą zarówno w wydarzeniach rozrywkowych jak i kościelnych na terenie gminy Obrowo. Mieszkańcy Gminy mają również możliwość uczestniczenia w regularnie odbywających się spotkaniach kreatywno-plastycznych, zajęciach gimnastycznych oraz muzycznych.

Istotnym zasobem Gminy w zakresie krzewienia kultury i podtrzymywania lokalnych tradycji pełni Osiecki Klub Kultury, w którym od 10 lat bardzo prężnie funkcjonuje Osiecka Grupa Teatralno Wokalna organizująca liczne zajęcia plastyczne, teatralne, muzyczne i taneczne, jak również akcje charytatywne. Tradycją teatru jest przygotowywanie przedstawień z okazji Dnia Dziecka, Święta Niepodległości, Dnia Matki, Dnia Kobiet oraz rocznic. Grupa działa na zasadzie wolontariatu. Teatr, oprócz działalności lokalnej, wychodzi również poza nią. Gra dla pacjentów szpitala dziecięcego, hospicjum „Nadzieja” i „Światło”, mieszkańców Domu Dziecka, „Młodego Lasu”, podopiecznych Domu Środowiskowego Fundacji im. Brata Alberta. W placówce działalność prowadzi także Osiecka Izba Regionalna, która pełni funkcję lokalnego mini-muzeum.

Upowszechnianiem kultury w gminie Obrowo zajmuje się również Gminna Biblioteka Publiczna w Dobrzejewicach z filią w Łążyńcu II, Obrowie oraz Osieku nad Wisłą.

Zakres działania Biblioteki obejmuje:

- dostosowywanie oferty bibliotecznej dla potrzeb użytkowników;
- poprawę jakości zbiorów bibliotecznych w kierunku ich atrakcyjności i aktualności;

⁸ Statut Gminnego Ośrodka Kultury w Obrowie (Uchwała Rady Gminy w Obrowie nr XIII/84/2007 z dnia 21 grudnia 2007 roku).

- modernizację pomieszczeń i zakup sprzętu bibliotecznego;
- informatyzację procesów bibliotecznych;
- działalność informacyjno-edukacyjną;
- działalność kulturalną;
- promocję biblioteki i czytelnictwa.

Biblioteka w Obrowie służy nie tylko rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb czytelniczych, ale zajmuje się także upowszechnianiem kultury i wiedzy, poprzez organizowanie imprez i wydarzeń kulturalnych dla mieszkańców, spotkań i zajęć z dziećmi, spotkań literackich, lekcji bibliotecznych dla dzieci i młodzieży, a także organizowaniem spotkań autorskich. W ramach działalności Biblioteki mieszkańcy Gminy mogą brać udział również w licznych warsztatach i konkursach.

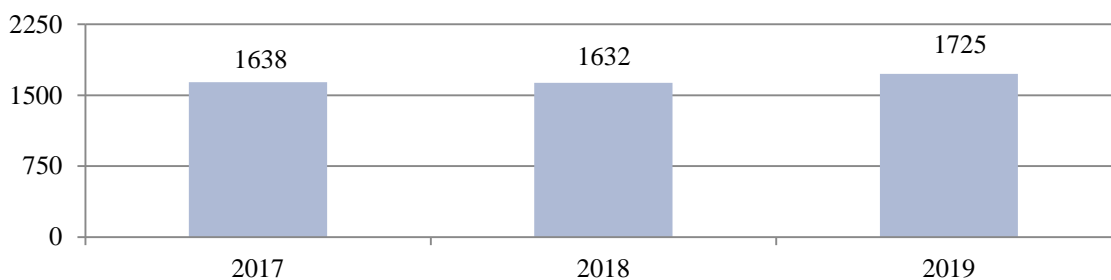
W 2019 roku w Gminnej Bibliotece Publicznej w Dobrzejewicach odbyły się różnorodne spotkania i wydarzenia, m.in:

- ferie i wakacje dla dzieci i młodzieży;
- Ogólnopolski Tydzień Czytania Dzieciom;
- kampania społeczna „Mała książka-wielki człowiek”;
- konkurs z okazji Światowego Dnia Książki i Praw Autorskich
- warsztaty artystyczne dla dzieci, młodzieży oraz dorosłych (filcowanie, decoupage, scrapbooking, quilling).

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego i stanu na koniec 2019 roku, liczba osób na 1 placówkę biblioteczną w Gminie kształtowała się na poziomie 4 438 osób. Księgozbiór Gminnej Biblioteki Publicznej w Dobrzejewicach liczył 38 538 woluminów, a w ostatnich latach zwiększył się. Księgozbiór na 1000 ludności wyniósł natomiast w Gminie 2 171 woluminów.

W porównaniu do danych dla całej Polski możemy zauważyć znaczącą różnicę w aspekcie wypożyczeń księgozbioru na 1 czytelnika. W Polsce to 17,2 woluminy, natomiast w Gminie wskaźnik ten jest korzystniejszy i wynosi 20,6. W ciągu 2019 roku Biblioteka miała 1 725 czytelników. Możemy zauważyć, że w stosunku do lat poprzednich zainteresowanie działalnością placówki wśród mieszkańców zwiększyło się. Dane w tym zakresie przedstawione zostały na poniższym wykresie.

Wykres 13. Liczba czytelników GBP w Dobrzejewicach w latach 2017-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Warto zwrócić uwagę, iż nie wszystkie placówki biblioteczne są przystosowane do potrzeb osób poruszających się na wózkach inwalidzkich, przez co mają one utrudnioną możliwość samodzielnego wyboru literatury oraz aktywnego i pełnego uczestnictwa w życiu kulturalnym lokalnej społeczności.

Na atrakcyjność turystyczno-rekreacyjną gminy Obrowo istotny wpływ mają następujące zabytki i atrakcje turystyczne:

- Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Drwęcy;
- Dolina Dolnej Wisły oraz Nieszawska Dolina Wisły w ramach obszaru Natura 2000;
- Bagna w Leśnictwie Obrowo;
- Bagno Opólnica;
- Pomniki przyrody i parki poddworskie;
- Jezioro Dzikowskie i Osieckie;
- Kościół parafialny p.w. św. Wawrzyńca w stylu rokoko z XVIII w. w Łążynie;
- Zespół dworsko-parkowy w Łążynie i Zębowie;
- Oryginalne chaty chłopskie z XIX w. tzw. „Dobrzyńki” w Osieku nad Wisłą.

Do infrastruktury sportowo-rekreacyjnej należy wielofunkcyjny kompleks sportowy „Orlik 2012”, kompleks boisk sportowych w Obrowie, boisko wielofunkcyjne w Brzozówce, stadion sportowy w Głogowie, a także sale gimnastyczne przy szkołach w Dobrzejewicach, Obrowie, Brzozówce i Osieku nad Wisłą. Ponadto na terenie Gminy przebiegają szlaki turystyczne: szlak pieszy – „Żółty”; 2 szlaki rowerowe – „Droga rowerowa Złоторia – Grabowiec – Silno – Osiek nad Wisłą” oraz „Wiślana Trasa Rowerowa”; szlak wodny – „Szlak na rzece Wiśle”.

Na terenie gminy Obrowo działalność prowadzą również kluby sportowe:

- UKS Florian – Dobrzejewice;
- UKS Park - Łążyn II;

- UKS Start Brzozówka;
- UKS A&W Team Obrowo;
- UKS Feniks Obrowo;
- UKS Kometa Obrowo – Dobrzejewice;
- Akademia Karate Tradycyjnego „BUDO” – Kawęczyn;
- Klub Sportowy Orzeł – Głogowo;
- Toruński Klub Karate Do „Ronin” – Brzozówka;
- Klub Sportowy „Tygrysy” – Głogowo;
- Klub Sportowy „Kamus Maraton” – Smogorzewiec;
- Ludowy Klub Sportowy „UNIA” w Obrowie;
- Klub Sportowy „Wisła Osiek”;
- Klub Sportowy „Impact-Obrowo”⁹.

OPIEKA ZDROWOTNA

Nieodpłatne usługi medyczne dla mieszkańców gminy Obrowo prowadzi Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Dobrzejewicach, w ramach którego funkcjonuje Wiejski Ośrodek Zdrowia w Obrowie, Wiejski Ośrodek Zdrowia w Osieku nad Wisłą oraz Wiejski Ośrodek Zdrowia w Zębowie. Mieszkańcy korzystają również z usług świadczonych przez Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Obrowie oraz Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Przychodnia Rodzinna” w Osieku nad Wisłą. W placówkach udzielana jest podstawowa opieka zdrowotna, funkcjonuje gabinet pielęgniarki środowiskowej, a pacjenci korzystają także z wizyt ginekologiczno-położniczych i stomatologicznych. Ponad

Z danych GUS wynika, iż w 2019 roku w gminie Obrowo na 1 przychodnię przypadało 3 551 mieszkańców. Jest to wartość znacznie wyższa w porównaniu do liczby mieszkańców przypadających na 1 przychodnię w powiecie toruńskim, gdzie wynosi 3 096 osób, co wskazuje na mniej korzystną sytuację w Gminie w zakresie dostępu do usług medycznych. W ramach POZ w Gminie w przedmiotowym roku udzielono 3,2 porad w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Wskaźnik ten przyjął w Gminie niższą wartość niż w powiecie, a różnica wyniosła 0,4 porady.

⁹ Raport o Stanie Gminy za 2019 rok.

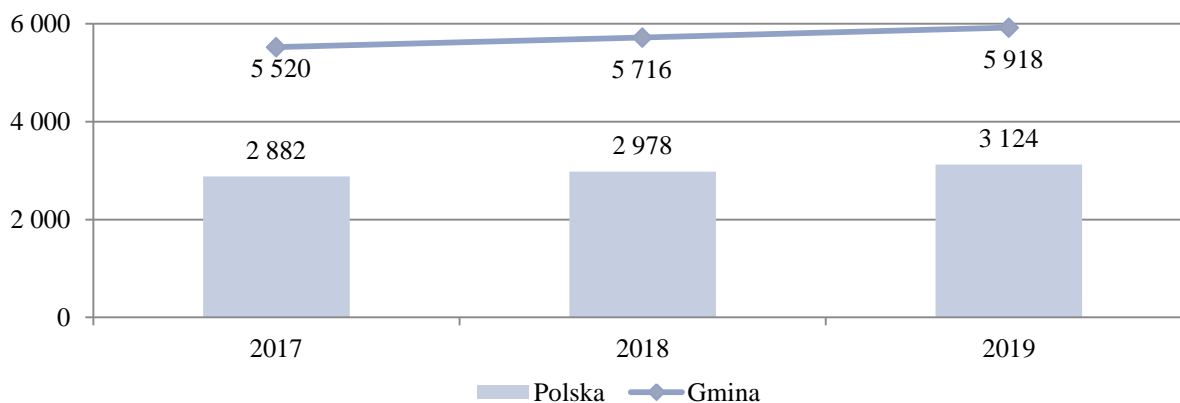
Tabela 7. Dane statystyczne dotyczące opieki zdrowotnej w gminie Obrowo w porównaniu do powiatu toruńskiego w 2019 roku

wyszczególnienie	Powiat	Gmina
liczba osób przypadających na 1 przychodnię	3 096	3 551
porady podstawowej opieki zdrowotnej udzielone na 1 mieszkańca	3,6	3,2

Źródło: *Statystyczne Vademecum Samorządowca 2020*

Na terenie Gminy funkcjonuje 1 apteka ogólnodostępna w Dobrzejewicach, natomiast dystrybucja preparatów bez recepty oraz podstawowych leków na receptę prowadzona jest również przez 3 punkty apteczne – Obrowo, Osiek nad Wisłą oraz Brzozówka. Na 1 placówkę apteczną w 2019 roku w Gminie przypadało 5 918 osób, co jak można zaobserwować na poniższym wykresie, wskazuje na zwiększenie się ich dostępności na przestrzeni ostatnich lat. W Polsce wskaźnik ten wyniósł w 2019 roku 3 124 osoby, co wskazuje, że mieszkańcy gminy Obrowo mają niską dostępność do miejsc, w których możliwy jest zakup leków.

Tabela 8. Liczba ludności przypadająca na aptekę ogólnodostępną w Gminie i w Polsce na przestrzeni lat 2016-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Bezpieczeństwo publiczne jest to ogół warunków i instytucji chroniących życie, zdrowie, mienie obywateli oraz majątek ogólnonarodowy, ustrój i suwerenność państwa przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego. Bezpieczeństwo publiczne umożliwia sprawne funkcjonowanie społeczeństwa.

W gminie Obrowo o bezpieczeństwo i porządek dbają policjanci z Komisariatu Policji w Dobrzejewicach. Jednostka ta podlega Komendzie Miejskiej Policji w Toruniu. Obszar Gminy podzielony został na 3 rejony, nad których bezpieczeństwem czuwają wyznaczeni dzielnicowi. Ponadto, od 2012 roku zadania z zakresu bezpieczeństwa publicznego pełni Straż Gminna, która kontroluje przestrzeń publiczną, zabezpiecza zgromadzenia oraz wydarzenia sportowe.

Ochrona przeciwpożarowa w Gminie zapewniona jest dzięki Komendzie Miejskiej Straży Pożarnej w Toruniu oraz działających w formie stowarzyszeń ochotniczym strażom pożarnym:

- Ochotnicza Straż Pożarna Dobrzejewice,
- Ochotnicza Straż Pożarna Kawęczyn,
- Ochotnicza Straż Pożarna Łążynek,
- Ochotnicza Straż Pożarna Osiek nad Wisłą,
- Ochotnicza Straż Pożarna Szembekowo,
- Ochotnicza Straż Pożarna Zawały,
- Ochotnicza Straż Pożarna przy Nadleśnictwie Dobrzejewice.

Ponadto, jednostki OSP w Dobrzejewicach, Osieku nad Wisłą oraz Szembekowie należą do Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego. Funkcjonujące OSP zrzeszają łącznie ponad 200 strażaków, spośród których połowa bierze aktywny udział w przeprowadzanych akcjach. W 2019 uczestniczyli oni w 327 wyjazdach.

Jednostki ratownictwa pożarowego są wspierane zarówno organizacyjnie jak i finansowo przez Urząd Gminy. W 2019 roku w ramach współpracy Gminy z organizacjami pozarządowymi wszystkie jednostki OSP uzyskały dodatkowe środki na zakup niezbędnych sprzętów ratowniczych oraz wyposażenie i utrzymanie remiz strażackich.

POTENCJAŁ DO ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

WSPÓŁPRACA Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI

Organizacje pozarządowe to wszystkie podmioty, które nie są organami lub jednostkami podległymi administracji publicznej (rządowej i samorządowej) oraz których działalność nie jest nastawiona na osiąganie zysku¹⁰. Do roli organizacji pozarządowych można zaliczyć: budowę kapitału społecznego przez tworzenie sieci powiązań międzyludzkich, mobilizacja grup społecznych i jednostek do większej aktywności „obywatelskiej, politycznej, kulturalnej, artystycznej czy religijnej”¹¹. Oprócz wspomnianych, ważną rolę omawianych instytucji jest dostawa usług nieopłacalnych z punktu widzenia sektora prywatnego oraz takich, których nie jest w stanie, z racji braku odpowiednich narzędzi, dostarczyć państwo. Zadaniem takich grup jest między innymi zapewnienie dóbr i usług w dążeniu do poprawy warunków ekologicznych, opieki zdrowotnej, przeciwdziałanie łamaniu praw człowieka, a także walka z głodem¹².

Na terenie gminy Obrowo funkcjonują organizacje pozarządowe skierowane na rozwój Gminy, upowszechnianie kultury fizycznej i sportu oraz bezpieczeństwo mieszkańców:

- Polski Komitet Pomocy Społecznej, Zarząd Gminy w Obrowie;
- Obywatelski Komitet Pomocy Dzieciom;
- Stowarzyszenie „Towarzystwo Rozwoju Gmin”;
- Stowarzyszenie „Podaj rękę” Pomoc Osobom Niepełnosprawnym;
- Wiejskie Stowarzyszenie Kulturalno-Oświatowe „Edukacja dla Demokracji”;
- Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Wsi Skrzypkowo;
- Stowarzyszenie Ekologiczne „Źródło”;
- Stowarzyszenie Bractwo Rycerskie Ziemi Toruńskich w Brzozówce;
- Obrowskie Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Edukacji, Kultury i Sportu „Nasza Szkoła”;
- Fundacja TRYBIK;
- Stowarzyszenie Wędkarskie Osiek;
- Stowarzyszenie Przyjaciół Dzieci „Kraina Uśmiechu”;

¹⁰ <https://poradnik.ngo.pl/>

¹¹ J. Oniszczyk, Współczesne państwo w teorii i praktyce. Wybrane elementy, s. 269.

¹² M. Yaziji, J. Doh, Organizacje pozarządowe a korporacje, s. 15.

- Stowarzyszenie „Nasze Silno”;
- Stowarzyszenie Inna Wieś Stajenczynki;
- Stowarzyszenie CESDEKA Dzikowo¹³.

Dodatkowo, Gmina należy do Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Podgrodzie Toruńskie”, które zrzesza gminy Lubicz, Wielka Nieszawka oraz Obrowo. Grupa prowadzi swoją działalność na terenie poszczególnych gmin, a dzięki ich kooperacji możliwa jest realizacja kompleksowej i spójnej polityki lokalnej. Stowarzyszenie współpracuje także z organizacjami pozarządowymi oraz instytucjami prywatnymi, co ma niebagatelny wpływ na wdrażanie projektów grantowych i rozwój społeczno-gospodarczy gmin.

Obszary, kierunki i formy realizacji wspólnych zadań i współpracy Gminy z organizacjami pozarządowymi określone zostały w *Programie Współpracy Gminy Obrowo z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami określonymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2021* zatwierdzonym uchwałą nr XXIII/188/2020 Rady Gminy Obrowo z dnia 27 listopada 2020 roku. Priorytetowym celem programu jest: „budowanie i umacnianie partnerstwa pomiędzy samorządem, a organizacjami pozarządowymi”.

Zadaniami szczegółowymi, które mają umożliwić gminie Obrowo osiągnięcie głównego celu Programu są m.in.:

- tworzenie warunków do zwiększania aktywności społecznej mieszkańców;
- tworzenie warunków do wzmocnienia istniejących organizacji pozarządowych oraz powstawania nowych;
- integracja w współpraca z NGO w zakresie realizowania zadań publicznych;
- poprawa jakości życia mieszkańców poprzez pełniejsze zaspokajanie potrzeb społecznych;
- popularyzacja działalności NGO i pomoc w tworzeniu ich dobrego wizerunku;
- uzupełnienie działań Gminy w zakresie nie obejmowanym przez struktury samorządowe.

Współpraca z organizacjami obejmować będzie zadania:

- **z zakresu wsparcia rodzin i dzieci:** prowadzenie świetlic środowiskowych, organizowanie wycieczek dla dzieci oraz ogólna działalność na rzecz wzmocnienia kompetencji rodzicielskich;

¹³ Raport o Stanie Gminy za 2019 rok.

- **z zakresu kultury, sztuki i dziedzictwa narodowego:** organizowanie wydarzeń kulturalnych i turystycznych, kultywowanie tradycji lokalnych, wspieranie twórców, integrowanie środowisk artystycznych, promowanie zasobów kulturalno-turystycznych, prowadzenie edukacji artystycznej;
- **z obszaru turystyki i krajoznawstwa:** organizowanie imprez turystyczno-krajoznawczych, wycieczek rowerowych i spacerów oraz tworzenie i rozwój produktów turystycznych Gminy;
- **z zakresu ochrony zdrowia i życia:** organizowanie badań i akcji konsultacyjnych, działalność profilaktyczna, rzecz osób chorych oraz przeciwpożarowa, zwalczanie skutków klęsk żywiołowych, prowadzenie grup wsparcia dla osób uzależnionych i ich rodzin, udzielanie wsparcia osobom uzależnionym;
- **z zakresu wsparcia osób w kryzysie:** organizowanie szkoleń zawodowych oraz specjalistycznego doradztwa, udzielanie pomocy osobom żyjącym w ubóstwie;
- **z zakresu wsparcia osób starszych i niepełnosprawnych:** aktywizacja i integracja osób zależnych w środowisku lokalnym, organizowanie wydarzeń wzmacniających potencjał tych osób;
- **z obszaru kultury fizycznej:** organizowanie zajęć sportowych dla dzieci i młodzieży, udział we współzawodnictwie sportowym, organizowanie imprez sportowo-rekreacyjnych oraz propagowanie aktywnych form kultury fizycznej¹⁴.

W kontekście prawidłowości i efektywności prowadzenia działań w Gminie, niezwykle istotnym potencjałem jest kadra Urzędu Gminy oraz jednostek organizacyjnych (m.in. GOPS, placówek oświatowych). System realizacji zadań publicznych determinuje całokształt działań rozwojowych, w szczególności planowania i realizowania inwestycji, w tym finansowanych ze środków zewnętrznych, wdrażania nowych metod zarządczych oraz obsługi klientów (mieszkańców, przedsiębiorców, inwestorów, turystów itp.). To właśnie jakość pracy administracji w ogromnej mierze narzuca tempo rozwoju wspólnoty lokalnej. Podstawą wdrożenia w życie założeń Strategii będzie partnerstwo i skonsolidowane podejście do obszarów problemowych. Skala i charakter wyzwań rozwojowych, przed jakimi stoi samorząd w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, wymagają kompleksowego ich rozwiązywania oraz działania z wykorzystaniem efektu synergii (uzyskiwanie zwielokrotnionych korzyści dzięki umiejętnemu połączeniu części składowych całości).

¹⁴ Program Współpracy Gminy Obrowo z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami określonymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2021 (Uchwała nr XXIII/188/2020 Rady Gminy Obrowo z dnia 27 listopada 2020).

POMOC SPOŁECZNA

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Główną jednostką wykonującą zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Obrowo jest **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej**, którego filia, tj. Dział ds. Realizacji świadczeń rodzinnych, funduszu alimentacyjnego i świadczenia wychowawczego mieści się w Dobrzejewicach. Według *Statutu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Obrowie*, przyjętego Uchwałą nr XXXVII/285/2018 Rady Gminy Obrowo z dnia 27 kwietnia 2018 roku, celem jego działalności jest:

1. zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka;
2. doprowadzenie do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem¹⁵.

Ośrodek realizuje zadania własne gminy, zadania zlecone Gminie przez administrację rządową z zakresu pomocy społecznej, zadania wynikające z rozeznaczonych potrzeb Gminy, bądź z rządowych programów pomocowych na podstawie i w granicach obowiązujących aktów prawnych, a w szczególności:

- ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1876 z późn. zm.);
- ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 713 z późn. zm.);
- uchwała nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019-2023 (M.P. z 2018 r., Nr 140);
- ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2020 r., poz. 111);
- ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 808 z późn. zm.);
- ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 218 z późn. zm.);

¹⁵ *Statut Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Obrowie* (Uchwała nr XXXVII/285/2018 Rady Gminy Obrowo z dnia 27 kwietnia 2018 roku).

- ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2020 r, poz. 821z późn. zm.);
- ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 685);
- ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 695 z późn. zm.);
- ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1327);
- ustawy z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (tj. Dz.U. z 2020 r., poz. 1348);
- ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2407).

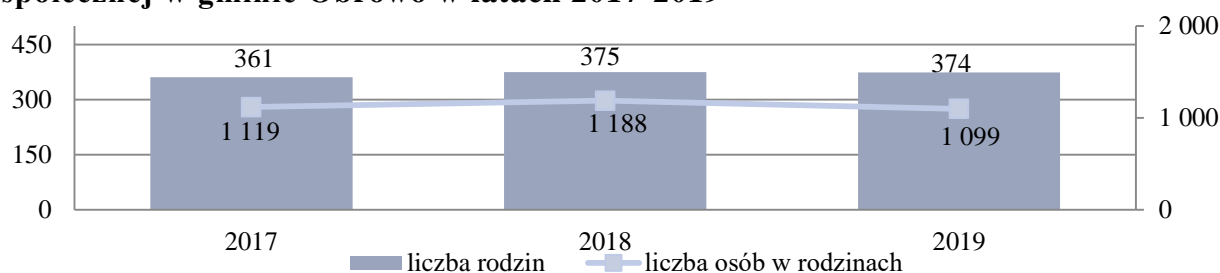
Środki finansowe wydatkowane na zadania z zakresu polityki społecznej wyniosły w 2019 roku 33 851 292,52 zł. Poziom wydatków w stosunku do roku poprzedniego wzrósł o 3 171 056,89 zł, czyli o ponad 10%.

Wydatki na rzecz rodzin, ochrony zdrowia, pomocy społecznej, edukacyjnej opieki wychowawczej oraz innych zadań w obszarze polityki społecznej stanowiły **36,2%** wszystkich kosztów poniesionych przez Gminę w 2019 roku.

Na koniec 2019 roku w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Obrowie zatrudnionych było łącznie 27 pracowników, w tym kierownik, 2 asystentów rodziny, 6 opiekunek domowych dla osób starszych i niepełnosprawnych oraz 7 pracowników socjalnych. Spośród pracowników zatrudnionych w Ośrodku, 14 osób posiada wykształcenie wyższe, 2 z zatrudnionych ukończyło specjalizację I stopnia w zawodzie pracownik socjalny, a 1 – II stopnia. Ponadto 3 pracowników posiada specjalizację z organizacji pomocy społecznej. We wszystkich placówkach prowadzonych przez Gminę w celu wsparcia mieszkańców zatrudnione były łącznie 32 osoby. GOPS w 2019 roku spełniał ustawowy warunek co do liczby zatrudnionych osób – 1 pracownik na 2000 osób lub 1 pracownik socjalny na 50 rodzin i minimum 3 zatrudnionych pracowników socjalnych.

Na przełomie lat 2017-2019 liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Obrowo wahała się, a wsparciem w przedmiotowym roku objęto 374 rodziny, które liczyły łącznie 1 099 członków. W 2019 roku liczba rodzin zmniejszyła się o 1 w stosunku do roku poprzedniego, a liczba członków rodzin o 89 osób. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 14. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w gminie Obrowo w latach 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Poniższa tabela przedstawia liczbę osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na ekonomiczne grupy wieku i płeć. Z danych tych wynika, iż w 2019 roku podobnie jak w latach ubiegłych, najczęściej osób korzystających z tego typu pomocy było w wieku przedprodukcyjnym. W omawianym okresie liczba osób korzystających ze wsparcia w tej grupie zmniejszyła się o 6%, natomiast osób w wieku produkcyjnym o 14%. W grupie osób w wieku poprodukcyjnym ich liczba corocznie zwiększała się. W 2019 roku beneficjentów pomocy społecznej po 60 roku życia było o 46% więcej niż w roku 2017. Należy zauważyć, że we wszystkich grupach wiekowych to kobiety były głównymi klientkami GOPS.

Tabela 9. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć według liczby wypłaconych świadczeń w latach 2017-2019

wiek	2017		2018		2019	
	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
przedprodukcyjny	386	190	379	190	364	171
produkcyjny	357	211	312	172	307	163
poprodukcyjny	54	33	69	51	79	57
łącznie	797	434	760	413	750	391

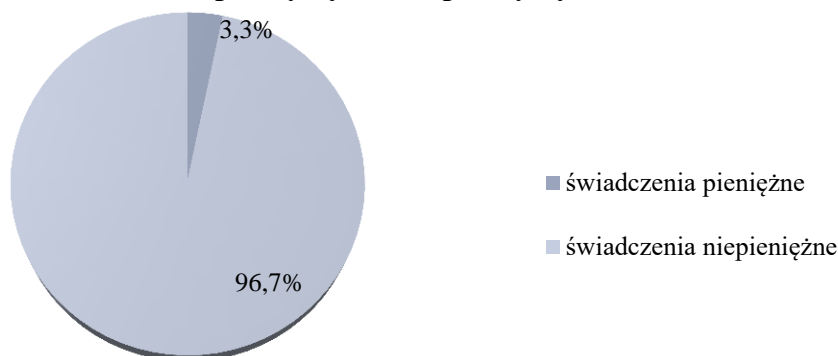
Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W 2019 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Obrowie udzielił wsparcia w postaci świadczeń niepieniężnych 369 osobom, natomiast w formie świadczeń pieniężnych 242 mieszkańcom Gminy.

W 2019 roku świadczenia pieniężne stanowiły 3,3% wszystkich świadczeń i zostały przyznane 231 rodzinom, natomiast niepieniężne – 96,7% i skorzystało z nich 206 rodzin.

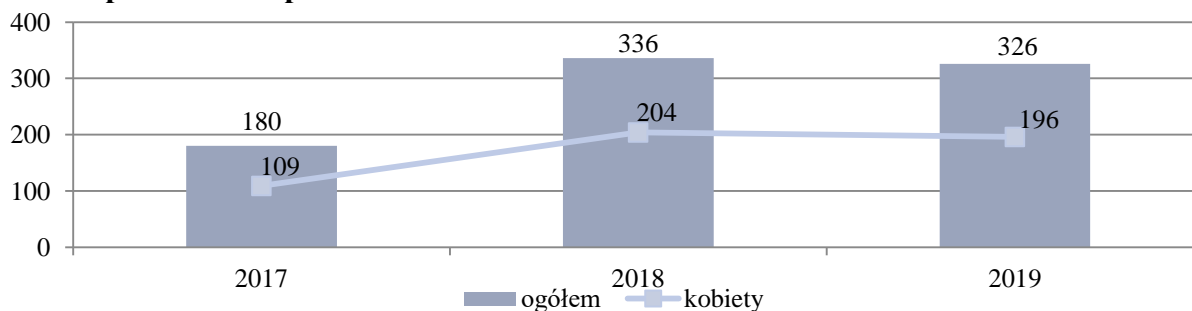
Wykres 15. Liczba świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w 2019 roku

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Osoby długotrwale korzystające z pomocy społecznej to te, które w ciągu ostatnich 3 lat (36 miesięcy) były zarejestrowane w systemie świadczeń pomocy społecznej przez co najmniej 18 miesięcy. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie wzrosła ze 180 w 2017 roku do 326 w 2019 roku, co oznacza **wzrost o 81%**. Różnice w zakresie płci osób długotrwale pobierających świadczenie w omawianym okresie wskazują, że problem ten dotyczy częściej kobiet, które w przedmiotowym roku stanowiły 60% wszystkich osób długotrwale pobierających świadczenia.

Wykres 16. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w latach 2017-2019 w podziale na płeć

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2019 roku najczęstszym powodem przyznawania pomocy społecznej w gminie Obrowo było ubóstwo, z powodu którego pomoc otrzymało 188 rodzin. Na drugim miejscu pod względem liczby rodzin, którym udzielono pomocy społecznej znajduje się długotrwała lub ciężka choroba, z którą zmagają się 170 rodzin, a na trzecim – bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (151 rodzin). Niewiele mniej rodzin otrzymało wsparcie z powodu bezrobocia – 133 rodziny oraz niepełnosprawności, która dotknęła 112 rodzin z gminy Obrowo. Wśród częstych powodów korzystania z pomocy społecznej znalazła się również potrzeba ochrony macierzyństwa (74 rodzin) oraz alkoholizm (37 rodzin). Z powodu zdarzeń losowych oraz bezdomności wsparcia udzielono 5 rodzinom, natomiast ze względu na przemoc w rodzinie i trudności po opuszczeniu zakładu karnego 4 rodzinom. Narkomania była powodem wsparcia 3 rodzin zamieszkujących Gminę, a 1 udzielono pomocy z powodu sytuacji kryzysowej.

Tabela 10. Powody udzielania pomocy i wsparcia w 2019 roku – liczba rodzin

l.p.	powód udzielenia świadczeń	liczba rodzin
1	ubóstwo	188
2	długotrwała lub ciężka choroba	170
3	bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	151
4	bezrobocie	133
5	niepełnosprawność	112
6	potrzeba ochrony macierzyństwa	74
7	alkoholizm	37
8	bezdomność	5
9	zdarzenie losowe	5
10	przemoc w rodzinie	4
11	trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	4
12	narkomania	3
13	sytuacja kryzysowa	1

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Poniżej przedstawione zostały dane dotyczące liczby przeprowadzonych wywiadów środowiskowych na przestrzeni lat 2017-2019. W 2017 roku przeprowadzono je z 437 osobami, a w 2019 z 354, co oznacza spadek o 19%, natomiast liczba rodzin w tym czasie zmniejszyła się o 46. Liczba osób i rodzin, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe na przestrzeni ostatnich trzech lat ulegała systematycznemu zmniejszeniu, co dokładnie przedstawia poniższa tabela.

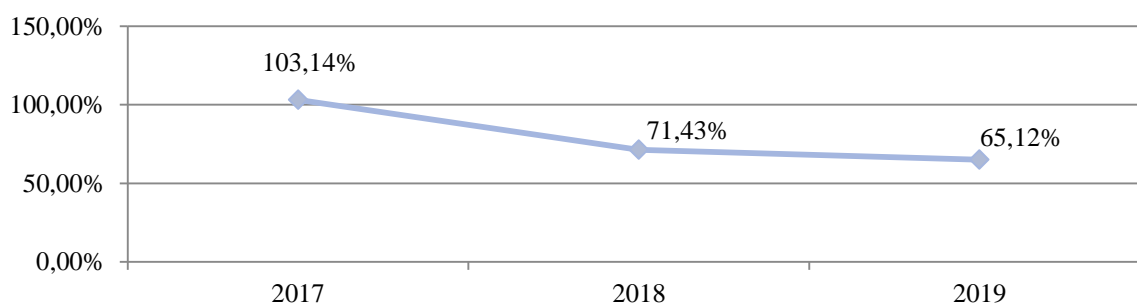
Tabela 11. Liczba osób i rodzin, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe na przestrzeni lat 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba osób ogółem	437	399	354
liczba rodzin	409	378	363
liczba osób w rodzinach	1 400	1 200	1 155

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Wskaźnik pracy socjalnej, czyli stosunek liczby rodzin objętych pracą socjalną do rodzin osób, którym przyznano świadczenie pomnożony przez 100%, kształtował się w 2019 roku na poziomie 65,12%, co oznacza, że praca socjalna była prowadzona jedynie z częścią rodzin, które otrzymały wsparcie z GOPS. W 2017 roku wskaźnik wyniósł 103,14%, a w latach kolejnych malał. W omawianym okresie różnica wyniosła 38,12 pp.

Wykres 17. Wskaźnik pracy socjalnej w Gminie na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Obrowie udziela pomocy i wsparcia poprzez konsultacje i poradnictwo specjalistyczne, w tym pomoc osobom uzależnionym i doświadczającym przemocy oraz ich rodzinom w ramach porad udzielanych przez instruktora terapii uzależnień w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym. Mieszkańcy korzystają również z nieodpłatnej pomocy prawnej świadczonej przez radców prawnych w Urzędzie Gminy, a także psychologicznej udzielanej przez psychologa w GOPS. Pracownicy GOPS informowali również mieszkańców Gminy o możliwości uzyskania porad prawnych, psychologicznych oraz rodzinnych w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Toruniu.

ZASOBY INSTYTUCJONALNE W ZAKRESIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Poniżej przedstawione zostały wszystkie zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych funkcjonujące na terenie Gminy Obrowo. Należą do nich:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Urząd Gminy,
- Komisariat Policji w Dobrzejewicach,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Uzależnień,
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- placówki oświatowe,
- placówki służby zdrowia,
- Punkt Informacyjno-Konsultacyjny,
- Gminna Biblioteka Publiczna,
- Gminny Ośrodek Kultury,
- świetlice socjoterapeutyczne w Brzozówce, Dobrzejewicach, Łążynie II, Obrowie i Osieku nad Wisłą,
- Klub Seniora „Sami Swoi” przy GOK w Obrowie,
- Klub Seniora „Przyjaciele” z Głogowa,
- Dom Pomocy Społecznej „Dom Kombatanta” w Dobrzejewicach,
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Osieku nad Wisłą funkcjonujący w strukturach Domu Pomocy Społecznej "Dom Kombatanta" w Dobrzejewicach,
- organizacje pozarządowe, kościoły oraz inne podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (NGO).

DZIEDZINY PLANOWANIA STRATEGICZNEGO

WSPIERANIE RODZINY

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do ich wypełniania. Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Wsparcie rodziny polega w szczególności na:

1. wzmocnieniu roli i funkcji rodziny,
2. rozwijaniu umiejętności opiekuńczo - wychowawczych rodziny,
3. podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
4. pomocy w integracji rodziny,
5. przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
6. dążeniu do reintegracji rodziny,
7. pracy z rodziną,
8. pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

Wszystkie jednostki pomocowe działające na terenie Gminy w określony sposób zajmują się wspieraniem rodziny w różnych obszarach jej funkcjonowania, a ich integralne, holistyczne oddziaływania pozwalają uzyskać zamierzone efekty i wprowadzić istotne zmiany w zakresie funkcjonowania instytucji rodziny. Główną jednostką organizacyjną zajmującą się szeroko rozumianym wspieraniem rodziny jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, który służy pomocą rodzinom z Gminy znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, prowadzi działania zmierzające do zaspokojenia niezbędnych ich potrzeb i umożliwiające życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

W dalszej części dokumentu przedstawione zostały dane dotyczące liczby rodzin korzystających z pomocy i wsparcia instytucji zajmujących się wspieraniem rodziny oraz podejmowane przez te instytucje działania.

W 2019 roku przyznano łącznie 37 398 świadczeń rodzinom posiadającym dzieci, z czego 4 646 świadczeń rodzinom z jednym dzieckiem, 9 787 z dwójką dzieci, 9 953 świadczenia rodzinom, w których wychowuje się troje dzieci oraz 13 012 świadczeń rodzinom z czwórką lub większą liczbą dzieci. Można zauważyć, że w 2019 roku rodzinom przyznano znacznie wyższą liczbę świadczeń niepieniężnych – stanowiły one 98% spośród wszystkich przyznanych. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

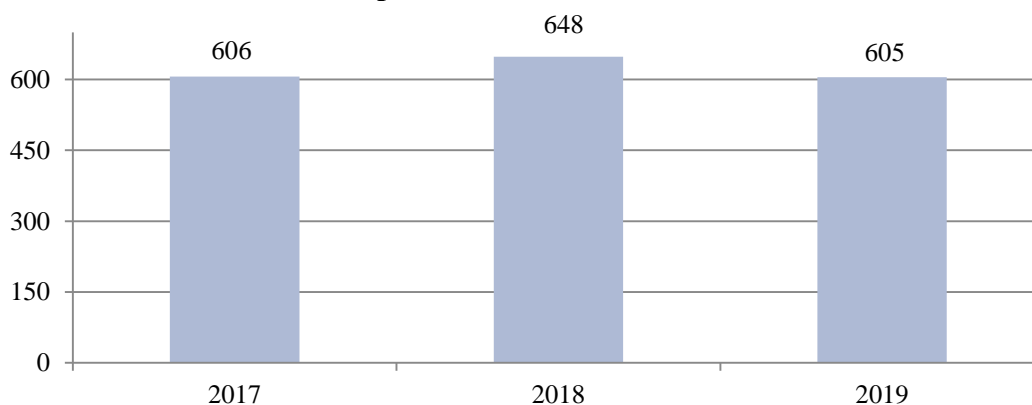
Tabela 12. Typy rodzin z dziećmi objętych pomocą społeczną w formie świadczeń w 2019 roku

typ rodzin	liczba świadczeń niepieniężnych	liczba świadczeń pieniężnych	liczba świadczeń ogółem
jedno dziecko	4 479	167	4 646
dwoje dzieci	9 561	226	9 787
troje dzieci	9 832	121	9 953
czworo i więcej	12 884	128	13 012
łącznie	36 756	642	37 398

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W poniższej tabeli zaprezentowana została średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2017-2019. Możemy zauważyć, że co roku z tych świadczeń korzysta podobna liczba rodzin. W 2017 roku było ich 606, w roku 2018 o 42 więcej, natomiast w 2019 roku zmniejszyła się do 605 rodzin. W porównaniu do 2018 roku liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka zmniejszyła się o 43, czyli o 7%.

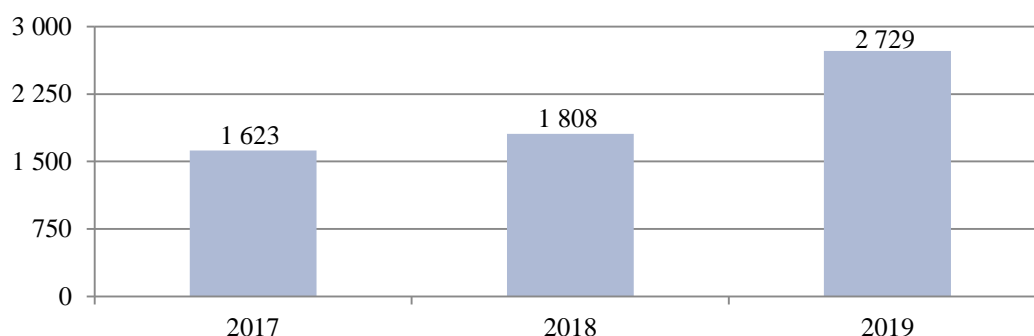
Wykres 18. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W 2019 roku ze świadczenia wychowawczego 500+ skorzystało 2 729 rodzin, w 2018 roku – 1 808 rodzin, natomiast w 2017 roku – 1 623 rodziny. W 2019 roku liczba rodzin, pobierających to świadczenie zwiększyła się o 17% w stosunku do roku 2017. Na koniec 2019 roku GOPS przyznał świadczenia dla 4 421 dzieci na łączną kwotę 19 811 036,22 złotych, a w 2018 roku dla 2 688 dzieci i przeznaczono na ten cel 14 025 227,50 złotych.

Wykres 19. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń wychowawczych na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018 i 2019 rok

Zgodnie z rozporządzeniem rady ministrów z dnia 30 maja 2018 r. W sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry Start” Urząd Gminy Obrowo otrzymał do realizacji nowe zadanie z dniem 01.07.2018 roku.

Nowym zadaniem było ustalenie prawa i wypłata świadczeń „Dobry Start”, które przysługuje w związku z rozpoczęciem roku szkolnego dzieciom lub osobom uczącym się do 20 roku życia oraz dzieciom lub osobom uczącym się do 24 roku życia – w przypadku dzieci lub osób uczących i legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności.

W 2018 roku z tej formy pomocy GOPS skorzystało 2 769 dzieci, którym przyznane zostały świadczenia na kwotę 838 800,00 złotych. W kolejnym roku liczba rodzin nieznacznie się zwiększyła – było ich 2 946, natomiast koszt wyniósł 878 850,00 złotych.

Rodziny mogą również skorzystać z ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny. Przysługuje ona niezależnie od dochodu rodzinom z co najmniej trójką dzieci. Karta dużej rodziny oferuje system zniżek oraz dodatkowych uprawnień. Jej posiadacze mają możliwość korzystania z katalogu oferty kulturalnej, rekreacyjnej, czy transportowej na terenie całego kraju. Zniżki oferują nie tylko instytucje publiczne, ale również przedsiębiorcy prywatni.

W 2018 roku do programu włączono 35 rodzin oraz wydano 195 tradycyjnych Kart Dużej Rodziny oraz 42 w formie elektronicznej, natomiast w 2019 roku w posiadaniu Karty były kolejne 44 rodziny, a wydano wówczas 417 tradycyjnych KDR i 287 elektronicznych.

W przypadku samotnego wychowywania dzieci, gdy jeden z rodziców uchyla się od płacenia alimentów na rzecz dzieci, obowiązek ten jest realizowany z funduszu

alimentacyjnego. W ostatnich latach liczba osób korzystających z tego świadczenia utrzymywała się na zbliżonym poziomie. W 2018 roku świadczenie alimentacyjne pobierało 155 osób, a w roku 2019 o 3 osoby mniej.

W przedmiotowym roku pracownicy GOPS podjęli liczne działania wobec dłużników alimentacyjnych, w celu uzyskania od nich należności finansowych. Postępowanie egzekucyjne prowadzono wobec 31 wierzycieli, od których wyegzekwowano kwotę 181 011,64 złotych.

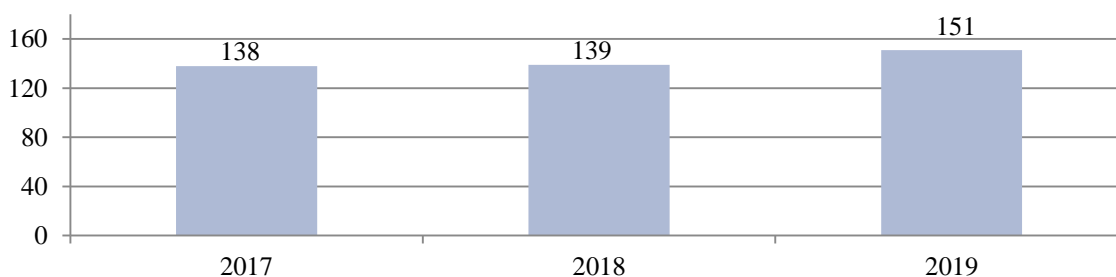
Tabela 13. Wsparcie w ramach świadczenia alimentacyjnego w Gminie w latach 2018-2019

wyszczególnienie	2018	2019
liczba osób	115	112
liczba rodzin	-	66
kwota świadczeń	470 250,01	455 116,66

Źródło: Raport o Stanie Gminy za 2018 i 2019 rok

W latach 2017-2018 liczba rodzin, którym udzielona została pomoc z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych utrzymywała się na podobnym poziomie. W 2017 roku wsparciem objęto 138 rodzin, natomiast w 2018 roku 139 rodzin. W 2019 roku nastąpił wzrost liczby rodzin dotkniętych bezradnością w pełnieniu funkcji wychowawczych, a ich liczba wyniosła 151.

Wykres 20. Rodziny, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2017-2019

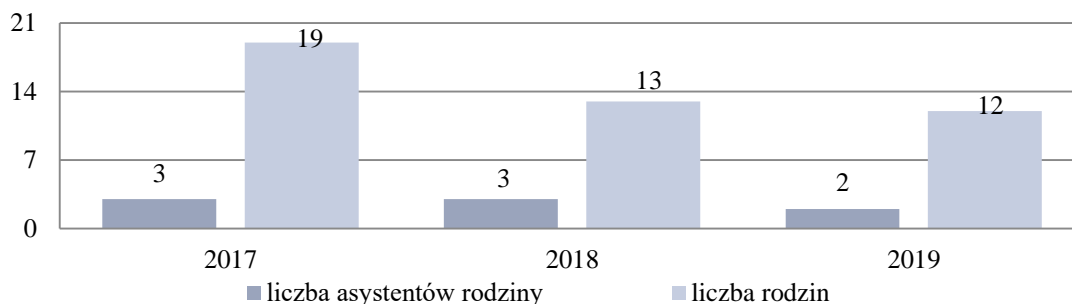

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Obrowie realizuje zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku (Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.). Ustawa kładzie nacisk na pracę z rodziną celem niedopuszczenia do odebrania dziecka. W związku z tym wprowadzona została instytucja asystenta rodziny, którego zadaniem jest poprawa całościowego funkcjonowania rodziny oraz udzielanie jej pomocy w wielu obszarach: socjalnym, psychologicznym, wychowawczym, czy też ekonomicznym.

W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Obrowie zatrudnionych jest 2 asystentów rodziny, których wsparcie przydzielane jest rodzinie przeżywającej trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Wsparciem asystentów w przedmiotowym roku objęto 12 rodzin, natomiast w latach poprzednich w Gminie działania na rzecz poprawy zdolności rodzicielskich prowadziło 3 asystentów, a w 2017 roku prowadzili pracę w 19 rodzinach.

Wykres 21. Asystenci rodziny oraz liczba rodzin objętych ich wsparciem na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W roku 2019 w gminie Obrowo nie funkcjonowały rodziny wspierające, to znaczy takie, które mają za zadanie pomóc rodzinie w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych (zakres działania obejmuje udzielanie wskazówek dotyczących sprawowania opieki i wychowania dzieci, kształtowania i wypełniania podstawowych ról społecznych, organizacji czasu rodziny, pomocy w nauce, racjonalnego prowadzenia budżetu domowego oraz prowadzenia gospodarstwa domowego).

W 2019 roku współfinansowano pobyt dzieci w rodzinach zastępczych oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w omawianym roku poniósł wydatki związane z odpłatnością za pobyt dzieci w rodzinach zastępczych na łączną kwotę 22 656,00 zł.

Działalność w zakresie wsparcia rodzin wzmocnieniu kompetencji rodzicielskich w Gminie Obrowo prowadzona jest również poprzez oddziaływania profilaktyczno-środowiskowe w placówkach wsparcia dziennego, tj. w świetlicach socjoterapeutycznych prowadzonych w szkołach w Brzozówce, Dobrzejewicach, Łązynie II, Obrowie i Osieku nad Wisłą. Skierowane są przede wszystkim do młodzieży i dzieci wychowujących się w rodzinach z problemem alkoholowym oraz tych, które są szczególnie zagrożone przemocą i uzależnieniami. Do każdej z placówek uczęszcza średnio 25 dzieci, które pod opieką pedagogów prowadzących zajęcia mają możliwość ciekawego i bezpiecznego spędzania czasu wolnego, rozwoju swoich zainteresowań oraz wzmocnienia pożądaných postaw

społecznych, m.in. abstynencji. Podczas zajęć dzieciom przybliżana jest tematyka z zakresu konsekwencji sięgania po używki, ich wpływu na organizm oraz poprawnych zachowań.

Dodatkową formą wsparcia dzieci zamieszkujących gminę Obrowo jest działalność podmiotów, zarówno prywatnych jak i publicznych, tj. GOPS, w zakresie organizacji wypoczynku letniego dla dzieci. W 2019 roku Ośrodek wraz z Fundacją „Szansa dla Gmin” w organizacji kolonii dla 20 dzieci rolników w Łebie, z Towarzystwem Nasze Szwederowo umożliwił wyjazd wakacyjny 14 dzieciom rolników do Jarosławca, a wraz z Kuratorium Oświaty zrealizował 3 turnusy kolonijne do Ustronia Morskiego, w których uczestniczyło 7 rodzin. Dodatkowo, we współpracy z Centrum Pielęgnacji CARITAS Diecezji Toruńskiej odbył się obóz rekreacyjno-edukacyjny dla 2 rodzin, a 7 dzieci uczestniczyło w półkolonii Akademia Emocji Toruń.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyżej analizy, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego:

- znaczna liczba rodzin doświadczająca trudności wychowawczych i bezradności w sprawach opiekuńczych,
- rosnąca skala problemów w rodzinie wynikająca z niskich kompetencji rodzicielskich,
- stygmatyzacja rówieśnicza dzieci z rodzin problemowych,
- brak rodzin wspierających na terenie Gminy.

WSPARCIE OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

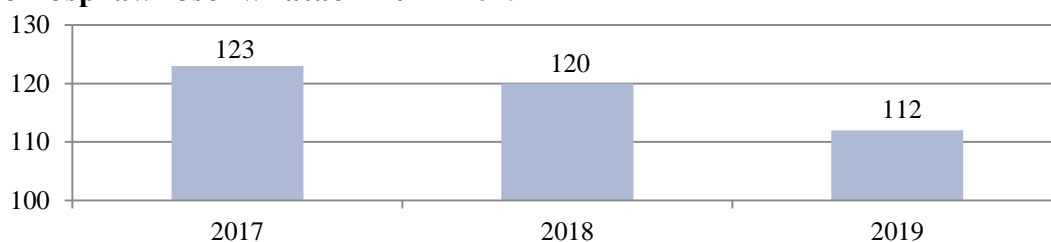
Dla potrzeb Strategii wykorzystano elementy definicji osoby niepełnosprawnej z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych i przyjęto, że: *osoby niepełnosprawne to osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnienie ról społecznych, a w szczególności do wykonywania pracy zawodowej.* Osoby niepełnosprawne dzieli się według różnych kryteriów: rodzaju niepełnosprawności, okresu życia, w którym ona wystąpiła oraz stopnia niepełnosprawności.

Wartym podkreślenia jest fakt, że osoby niepełnosprawne tworzą bardzo niejednorodną grupę, w związku z czym działania na ich rzecz powinny być adresowane z uwzględnieniem specyfiki występujących schorzeń i dysfunkcji. Z powyższych względów w niniejszej Strategii wydzielono obszar zdrowia psychicznego jako osobne zagadnienie.

Najważniejszą instytucją w obszarze pomocy osobom niepełnosprawnym na terenie gminy Obrowo jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej oraz Stowarzyszenie „Podaj rękę” Pomoc Osobom Niepełnosprawnym.

W 2019 roku ogólna liczba rodzin korzystających ze wsparcia z powodu niepełnosprawności wyniosła 112, co oznacza, że z pomocy z tego powodu skorzystało 30% wszystkich rodzin objętych wsparciem GOPS. Skala niepełnosprawności w Gminie na przestrzeni lat 2017-2019 nieznacznie się zmniejszyła, tj. o 9%, jednakże, pozostaje jednym z najczęstszych powodów udzielenia pomocy i wsparcia mieszkańcom Gminy.

Wykres 22. Rodziny, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla niepełnosprawnego dziecka. W 2017 roku przyznanych zostało 1 128 świadczeń na łączną kwotę 172 584,00 zł, a w roku kolejnym nastąpił wzrost liczby przyznanych zasiłków dla niepełnosprawnych dzieci, który ukształtował się na poziomie 1 224 świadczeń na kwotę 193 548,00 zł. W 2019 roku liczba przyznanych świadczeń ponownie się zwiększyła – było ich 1 268, tj. o 12% więcej niż w roku 2017.

Tabela 14. Zasilek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba świadczeń	1 128	1 224	1 268
kwota świadczeń (zł)	172 584,00	193 548,00	240 254,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W ciągu ostatnich trzech lat liczba przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności systematycznie się zwiększała. W 2017 roku przyznano 1 032 świadczenia, w 2018 roku – 1 055, natomiast w 2019 roku – 1 121. W tym okresie nastąpił wzrost o 9%.

Tabela 15. Zasilek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba świadczeń	1 032	1 055	1 121
kwota świadczeń (zł)	157 896,00	166 819,00	212 893,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W 2019 roku przyznanych zostało 1 008 świadczeń dla osób niepełnosprawnych powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia, oznacza to wzrost zapotrzebowania na taką formę wsparcia wśród mieszkańców gminy Obrowo. W 2019 roku przyznano o 12% więcej zasiłków w porównaniu do 2017 roku.

Tabela 16. Zasilek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia na przestrzeni lat 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba świadczeń	898	956	1 008
kwota świadczeń (zł)	137 394,00	151 044,00	190 990,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Działania na rzecz wsparcia osób niepełnosprawnych w ich środowisku lokalnym prowadzą na terenie Gminy opiekuńki domowe dla osób starszych i niepełnosprawnych. W 2019 roku pomoc była świadczona przez 6 opiekunek oraz dodatkowe 2 osoby zatrudnione w ramach projektu „Bliżej Was! Usługi opiekuńcze w Gminie Obrowo”.

Gmina realizuje zadania oświatowe w obszarze zapewnienia dostępności do edukacji dla uczniów niepełnosprawnych, dla których finansowany jest dowóz do szkół na terenie Gminy oraz poza nią. Dzieci z terenu gminy Obrowo dowożone są do szkół przez Kujawsko Pomorski Transport Samochodowy oraz transport gminny, tj. autobus z 19 miejscami dla dzieci niepełnosprawnych, który codziennie rano dowozi je do szkół w Toruniu. Ponadto swobodne przemieszczanie się osób z ograniczoną mobilnością możliwe jest dzięki busowi przeznaczonemu dla 9 osób niepełnosprawnych, który dowozi zależnych mieszkańców Gminy na rehabilitację i wizyty lekarskie.

W strukturze Domu Pomocy Społecznej „Dom Kombatanta” w Dobrzejewicach utworzony został Środowiskowy Dom Samopomocy, który zlokalizowany jest w Osieku nad Wisłą oraz prowadzony jest przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Toruniu. W ramach swojej działalności placówka wspiera osoby z niepełnosprawnościami w ich aktywizacji i integracji społecznej oraz wzmocnieniu niezależności w życiu codziennym.

Mieszkańcy gminy Obrowo zmagający się z niepełnosprawnościami, w tym intelektualnymi, którzy nie mają możliwości samodzielnego funkcjonowania w życiu codziennym kierowani są do placówek całodobowej opieki, które prowadzone są przez PCPR sąsiednich powiatów. Wśród nich znajduje się m.in.:

- DPS w Wilkowiczkach dla dorosłych osób niepełnosprawnych intelektualnie w powiecie włocławskim;
- DPS w Izbicy Kujawskiej dla dorosłych osób niepełnosprawnych intelektualnie w powiecie włocławskim;
- DPS w Podobowicach dla osób niepełnosprawnych fizycznie w powiecie żnińskim;
- DPS w Mieście Włocławek dla osób niepełnosprawnych fizycznie;
- DPS w Grabiu dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie w powiecie aleksandrowskim;
- DPS w Bożenkowie dla dorosłych osób niepełnosprawnych intelektualnie w powiecie bydgoskim;
- DPS w Koronowie dla dorosłych osób niepełnosprawnych intelektualnie w powiecie bydgoskim;
- DPS w Chełmie dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie oraz dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie w powiecie chełmińskim.

Od 1.08.2019 roku Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym i Osobom Potrzebującym Wsparcia „Jestem” jest realizatorem projektu „Niepełnosprawni-Sprawni Zawodowo 2”, dofinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, Podziałanie 9.2.1, Aktywne włączenie społeczne. Projekt ma na celu wzrost aktywności społecznej i zawodowej 30 osób niepełnosprawnych nieaktywnych zawodowo i zagrożonych wykluczeniem społecznym, które zamieszkają powiat toruński. Do projektu przystąpiło 10 mieszkańców gminy Obrowo, dla których stworzone zostały indywidualne ścieżki reintegracji, a także objęto ich wsparciem psychologicznym i prawniczym w formie grupowej i indywidualnej. Uczestnicy przystąpili do licznych kursów zawodowych, komputerowych oraz w zakresie poszukiwania pracy, a dodatkowo objęto ich opieką asystenta osoby niepełnosprawnej.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- trudności w funkcjonowaniu osób niepełnosprawnych ze względu na występowanie barier osobistych, społecznych i funkcjonalnych,
- zależność osób niepełnosprawnych od innych osób w codziennych aktywnościach,
- wzrost zapotrzebowania mieszkańców na usługi opiekuńcze dla osób zależnych,
- brak realizacji usług Asystenta Osobistego Osoby Niepełnosprawnej,
- niewystarczająca infrastruktura wsparcia i integracji osób z niepełnosprawnościami w lokalnym środowisku,
- niska aktywność społeczna oraz liczba organizacji pozarządowych działających na rzecz aktywizacji i integracji osób niepełnosprawnych w Gminie.

ZDROWIE PSYCHICZNE

Zdrowie psychiczne jest dynamicznym stanem wewnętrznej równowagi, która umożliwia osobom wykorzystywanie ich umiejętności w harmonii z uniwersalnymi wartościami społecznymi. Podstawowe umiejętności poznawcze i społeczne, zdolność rozpoznawania, wyrażania i modulowania własnych emocji, a także współczucia dla innych, elastyczność i zdolność radzenia sobie z niekorzystnymi zdarzeniami w życiu i pełnienia funkcji w rolach społecznych, a także harmonijny związek między ciałem, a umysłem to istotne składniki zdrowia psychicznego, które przyczyniają się w różnym stopniu do stanu równowagi wewnętrznej. Według tej definicji równowaga wewnętrzna jest uważana za „stan dynamiczny” głównie w celu odzwierciedlenia faktu, że różne okresy życia człowieka (dojrzewanie, rodzicielstwo, emerytura) naruszają ową równowagę i mogą wymagać zmian¹⁶.

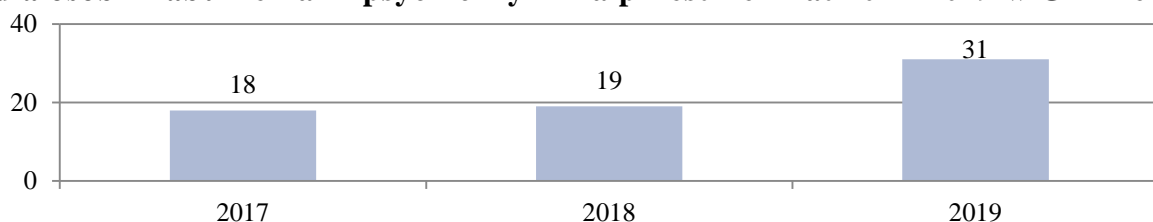
Dotarcie do wiarygodnych danych dotyczących zdrowia psychicznego zazwyczaj stwarza wiele problemów. Dzieje się tak ponieważ termin „zdrowie psychiczne” jest bardzo płynny i zawierają się w nim pozostałe problemy społeczne, na temat których możemy znaleźć wyczerpujące statystyki.

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej, realizowanych przez gminę, należy organizacja i świadczenie usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Celem specjalistycznych usług opiekuńczych jest poprawa jakości życia osób z zaburzeniami psychicznymi poprzez: zapewnienie wysokiej jakości specjalistycznej pomocy osobom samotnym lub przebywającym w rodzinach z zaburzeniami psychicznymi, w przypadkach gdy są jej pozbawione, oraz osobom, które wymagają takiej pomocy, a rodzina nie może jej zapewnić; pomoc dostosowaną do szczególnych potrzeb osób z zaburzeniami psychicznymi oraz celów postawionych w planach postępowania terapeutyczno-wspierającego, świadczoną przez osoby z odpowiednim wykształceniem i doświadczeniem.

Z danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej wynika, iż corocznie usługami obejmowana jest większa liczba osób zamieszkujących Gminę, co wskazuje na potrzebę intensyfikacji działań w zakresie wsparcia osób z problemami psychicznymi w życiu codziennym. W 2019 roku ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi skorzystało 31 mieszkańców Gminy z 22 rodzin. W celu podniesienia jakości ich życia specjaliści z zakresu psychologii, pedagogiki i logopedii oraz pracownicy socjalni i terapeuci zajęciowi zrealizowali 6 682 godziny świadczeń.

¹⁶ www.psychiatriapolska.pl

Wykres 23. Liczba osób korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi na przestrzeni lat 2017-2019 w Gminie

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Na terenie Gminy nie funkcjonują specjalistyczne ośrodki całodobowej opieki skierowane do osób z zaburzeniami psychicznymi, jednakże osoby wymagające jej mogą zostać skierowane do Domu Pomocy Społecznej w Pigży w powiecie toruńskim lub do innych placówek DPS zlokalizowanych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego, np. w Wąbrzeźnie, Kurowie, Tonowie, Barcinie, Grudziądzu, Toruniu, Zakrzewie, Parchaniu, Siemionkach, Suchorączku oraz Gołuszycach dla osób przewlekle psychicznie chorych.

Ponadto, kompleksowe działania wspierające osoby niepełnosprawne psychicznie na terenie gminy Obrowo prowadzone są przez Środowiskowy Dom Samopomocy w Osieku nad Wisłą, który przeznaczony jest dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz Środowiskowy Dom Samopomocy w Chełmży (gmina Chełmża), który jest jednostką podległą Powiatowemu Centrum Pomocy Rodzinie w Toruniu.

Placówki świadczą usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające i edukacyjne osobom niepełnosprawnym intelektualnie oraz innym osobom z przewlekłymi zaburzeniami czynności psychicznych w celu rozwoju ich umiejętności współżycia w grupie, umiejętności manualnych i kompetencji zawodowych. Wszystkie osoby objęte są specjalistycznym wsparciem psychologicznym, a także tworzona jest dla nich bezpieczna przestrzeń umożliwiająca integrację i rozrywkę. Środowiskowe Domy Samopomocy przeznaczone są dla 85 uczestników zajęć, którzy korzystają z pracowni kulinarnej, plastyczno-technicznej, rękodzieła artystycznego, komputerowej, logopedycznej, przyrodniczo-ogrodniczej, muzycznej, gospodarczo-porządkowej, edukacyjnej oraz siłowni.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- zagrożenie wykluczeniem społecznym i zawodowym osób z zaburzeniami psychicznymi,
- wysokie zapotrzebowanie mieszkańców na wsparcie psychologiczne i psychiczne oraz miejsca integracji dla takich osób.

**PROFILAKTYKA I ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ
OD SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH ORAZ UZALEŻNIEŃ BEHAWIORALNYCH**

Alkoholizm jest problemem zdrowotnym i społecznym. Specjaliści z różnych profesji poszukują sposobu rozwiązywania tego problemu. Chcą poznać przyczyny powstawania alkoholizmu i działania, które mogłyby zapobiec rozprzestrzenianiu się tego zjawiska. Uzależnienie od alkoholu jest uznawane za chorobę spełniając trzy zasadnicze kryteria. Pierwsze kryterium dotyczy naruszonej równowagi między zdrowiem a patologią. Drugim kryterium jest swoista etiologia uzależnienia. Jako trzeci wskaźnik choroby są to zmiany patologiczne, w których obecny jest czynnik fizyczny¹⁷. Posługując się wskaźnikami europejskimi oraz na podstawie danych szacunkowych PARPA, można szacować, iż liczba uzależnionych od alkoholu w Polsce wynosi 600-800 tys., z czego 80% stanowią mężczyźni. Z kolei populacja osób pijących ryzykownie i szkodliwie szacowana jest w Polsce na około 2-3 mln osób. Dorośli członkowie rodzin alkoholowych tj. takich gdzie nadużywanie alkoholu zaburza życie rodzinne, stanowią w Polsce populację liczącą 1,5-2 mln osób. Dzieci i młodzież w rodzinach alkoholowych to w Polsce populacja licząca 1,5-2 mln osób.

Działania podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Obrowie wynikają między innymi z przyjętego uchwałą Nr XXIV/193/2020 Rady Gminy Obrowo z dnia 22 grudnia 2020 roku *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Narkomanii oraz Innych Uzależnień na 2021 rok*. Program ma na celu w szczególności:

- objęcie pomocą osób uzależnionych od alkoholu, narkotyków oraz dotkniętych przemocą w rodzinie;
- zmniejszenie rozmiarów problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych i zapobieganie powstawaniu nowych;
- realizację profesjonalnych programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży;
- tworzenie bazy materialnej, organizacyjnej i merytorycznej dla realizacji programów profilaktycznych;
- zmianę postaw społecznych i postępowania wobec problemów alkoholowych;
- zwiększenie społecznej wrażliwości na problem przemocy w rodzinie;
- rozpoznanie specyfiki problemów uzależnień na terenie Gminy;

¹⁷ Kinney J., Leaton G., *Zrozumieć alkohol*, Warszawa 1996 r.

- podniesienie kompetencji członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, nauczycieli realizujących programy profilaktyczne i sprzedawców punktów, w których podawany jest alkohol;
- skuteczne przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, udzielanie pomocy pedagogicznej i prawnej dla ofiar przemocy oraz zapewnienie im schronienia w oparciu o współpracę z organizacjami pozarządowymi;
- udzielanie pomocy osobom uzależnionym w procesie zdrowienia.

Wyznaczone w Programie cele zostaną zrealizowane między innymi poprzez:

- współpracę z placówką podstawowej opieki zdrowotnej w zakresie wczesnego diagnozowania choroby alkoholowej;
- zakup i dystrybucję materiałów informacyjno-edukacyjnych wśród terapeutów, pacjentów, nauczycieli, rodziców i uczniów;
- informowanie osób uzależnionych o istniejących placówkach odwykowych i ośrodkach terapeutycznych;
- uruchomienie interwencji w przypadku zdiagnozowania przemocy w rodzinie;
- stałą współpracę z Policją, GOPS, III Wydziałem Rodzinnymi Nieletnich w Sądzie Rejonowym w Toruniu, Kuratorami Rodzinnymi, psychologami, psychiatrami i pedagogami szkolnymi, szkołami w celu podnoszenia skuteczności podejmowanych działań;
- wspieranie realizacji programów dla młodzieży poprzez dofinansowanie dodatkowych szkoleń dla pracowników leczenia odwykowego;
- prowadzenie i rozwijanie działalności Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego;
- zapewnienie konsultacji specjalistycznych, psychoterapii, pomocy prawnej rodzinom, w których występują problemy związane z używaniem alkoholu i narkotyków;
- wspieranie osób uzależnionych po ukończonych programach terapii;
- prowadzenie świetlic profilaktycznych, pracę podwórkową realizowaną przez wychowawców i nauczycieli przy szkołach w Dobrzejewicach, Brzozówce, Łążynie II, Obrowie, Osieku nad Wisłą dla dzieci i młodzieży;
- podejmowanie interwencji wobec osób uzależnionych i współuzależnionych;
- podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu, obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu;

- prowadzenie grup wsparcia dla rodzin i bliskich osób zażywających narkotyki, pijących szkodliwie alkohol;
- realizowanie i finansowanie programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży;
- organizowanie aktywnych form wypoczynku dla dzieci i młodzieży;
- szkolenie sprzedawców w zakresie kontroli wieku osób kupujących alkohol;
- udział w ogólnopolskich oraz lokalnych kampaniach i akcjach informacyjno-edukacyjnych;
- przeprowadzenie badań, sondaży, diagnoz lokalnych zagrożeń społecznych;
- edukację rodziców w zakresie profilaktyki uzależnień¹⁸.

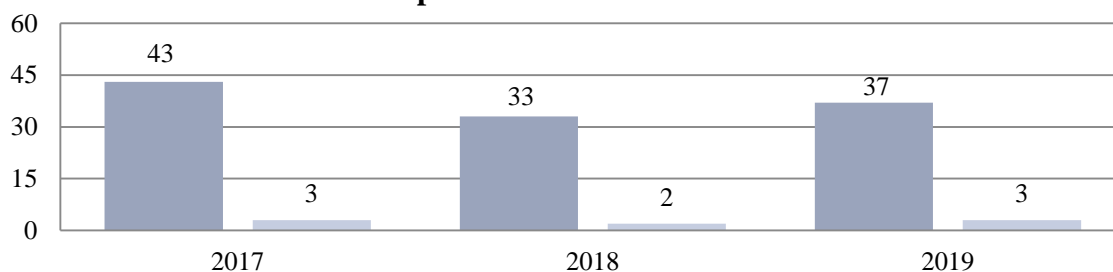
Miejsca na terenie gminy Obrowo, gdzie mieszkańcy mogą uzyskać pomoc w przypadku problemów alkoholowych i uzależnień od substancji psychoaktywnych:

Pomoc w przypadku uzależnień	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
	Punkt Informacyjno-Konsultacyjny
	Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
	Komisariat Policji w Dobrzejewicach
	grupa samopomocowa AA "Wola"
	światlice profilaktyczne w Brzozówce, Dobrzejewicach, Łążynie II, Obrowie i Osieku nad Wisłą
	Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnień i Współuzależnień w Toruniu
	zakłady opieki zdrowotnej
	placówki oświatowe

¹⁸ Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Narkomanii oraz Innych Uzależnień na 2021 rok (uchwała Nr XXIV/193/2020 Rady Gminy Obrowo z dnia 22 grudnia 2020 roku).

W 2019 roku z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z powodu uzależnienia od alkoholu skorzystało 37 rodzin. Co ważne, problem nadużywania alkoholu nie znajduje się wśród najczęstszych powodów udzielenia pomocy i wsparcia w omawianym okresie i uplasował się w przedmiotowym roku na 7 miejscu. Możemy zauważyć, że w roku 2018 nastąpił znaczący spadek liczby rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu. W porównaniu do roku poprzedniego było ich o 10 mniej (spadek o 23%), natomiast w 2019 roku liczba rodzin zwiększyła się do 37, co oznacza wzrost o 4 rodziny (12%). W latach 2017-2019 liczba rodzin dotkniętych problemem uzależnienia wahała się i wyniosła w przedmiotowym roku 3. Dane w tym zakresie zaprezentowane zostały na poniższym wykresie.

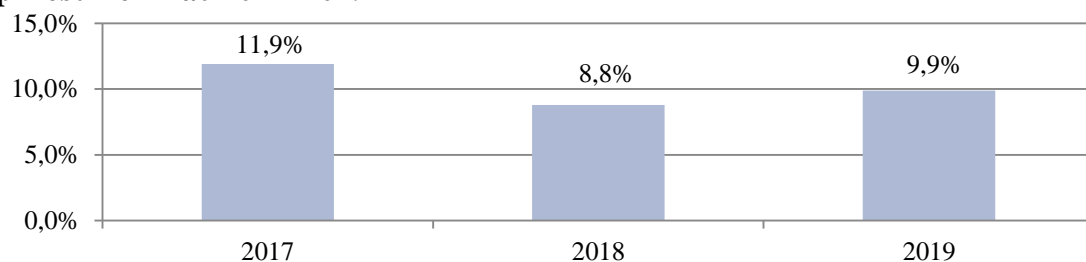
Wykres 24. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu i narkomanii na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2017 roku z powodu uzależnienia od alkoholu wsparcie otrzymało 11,9% rodzin, spośród wszystkich 361 rodzin korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. W kolejnym roku udział rodzin alkoholowych zmniejszył się o 3,1 pp. i wyniósł 8,8%, natomiast w 2019 roku rodziny, w których występuje problem alkoholizmu stanowiły 9,9%. Na przestrzeni ostatnich trzech lat nastąpił mimo wahań w zakresie udziału rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu w ogólnej liczbie rodzin objętych działalnością GOPS, znacząca część beneficjentów pomocy społecznej zmagają się z problemem alkoholowym.

Wykres 25. Udział rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy i wsparcia na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom odgrywają również działania podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Obrowie w ramach przysługujących jej uprawnień. Komisja podejmuje czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu leczenia od uzależnienia w placówce, występuje do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego, kontaktuje się z osobami stosującymi i doznającymi przemocy w rodzinie, a także przeprowadza rozmowy interwencyjne z osobami nadużywającymi alkoholu w związku ze stosowaniem przemocy. Dodatkowo, w 2020 roku Komisja pozytywnie oceniła 19 wniosków dotyczących sprzedaży napojów alkoholowych (w 2019 roku rozpatrzono 1 wniosek). W 2020 roku ogólna działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Obrowie w ramach Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Obrowo ze względu na wystąpienie pandemii SARS-CoV-2 została ograniczona.

Mieszkańcy gminy Obrowo po pomoc i wsparcie w zakresie problemu uzależnienia mogą udać się do Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego dla osób uzależnionych i członków ich rodzin działającego przy Urzędzie Gminy w Obrowie. Celem działania punktu jest udzielanie wszelkich informacji osobom nadużywającym alkoholu i ich rodzinom o możliwości podjęcia leczenia odwykowego, możliwościach uzyskania wsparcia, a także kierowania i informowania osób doznających przemocy do odpowiednich służb zajmujących się tego rodzaju sprawami oraz motywowanie osób spożywających alkohol ryzykownie do zmiany stylu życia. W punkcie usługi świadczy 1 pracownik, czyli certyfikowany Instruktor Terapii Uzależnień, z którego wsparcia mieszkańcy mogą korzystać w każdy piątek w godzinach 8.00-16.00.

W 2020 roku pracownik PIK podjął działania w celu zdiagnozowania problemu alkoholowego wśród osób potencjalnie uzależnionych i doszło wówczas do spotkań z 14 wezwanymi na nie mieszkańcami Gminy, natomiast w roku poprzednim do spotkania z osobą uzależnioną doszło w 7 przypadkach. W 2020 roku przeprowadzono 22 rozmowy z bliskimi osób, które nadużywają alkoholu oraz 10 osobami podejrzanymi o stosowanie przemocy. W porównaniu do roku poprzedniego jest to znacząca zmiana, gdyż w 2019 roku przeprowadzono 66 rozmów z osobami z problemem alkoholowym oraz członkami ich rodzin.

W 2020 roku na Oddział Całodobowy do Poradni Odwykowej w Czerniewicach skierowano 6 osób, natomiast w roku poprzednim 8, z czego na Oddział Dzienny 3 osoby, a na Oddział Całodobowy – 5 osób. Pogłębioną terapię przeszły wówczas 2 osoby.

W 2020 roku z Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego systematycznie korzystało 112 osób i udzielono łącznie **399 konsultacji** osobom uzależnionym i współuzależnionym, natomiast w roku poprzednim było to **743 konsultacji**. Specjalistyczne poradnictwo świadczone było również w zakresie prawa, wsparcia psychologicznego, poradnictwa w przypadku przemocy, wsparcia rodzin w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej oraz informowania o możliwych formach uzyskania pomocy i wsparcia. Z takiej formy wsparcia w 2019 roku skorzystało łącznie 446 rodzin zamieszkujących gminę Obrowo. W związku z wystąpieniem pandemii stacjonarna działalność punktu została chwilowo zawieszona, a poradnictwo dla osób doznających problemów ze względu na alkohol, narkotyki i przemoc w rodzinie udzielane było online. Pozwoliło to na utrzymanie kontaktu Terapeuty z osobami, które potrzebowały wsparcia w tym szczególnie trudnym okresie.

W Punkcie odbywają się również zajęcia edukacyjne dla osób współuzależnionych dotyczące choroby alkoholowej, jej objawów i leczenia, skutków nadużywania napojów alkoholowych oraz przemocy w rodzinach alkoholowych. Dodatkowo, od 2002 roku w gminie Obrowo działalność prowadzi grupa samopomocowa AA „Wola”, której spotkania członków odbywają się w każdy czwartek o godzinie 18.00 w Świetlicy Wiejskiej w Obrowie, natomiast spotkania otwarte w ostatni czwartek miesiąca.

Szczególną rolę w zakresie profilaktyki uzależnień wśród dzieci i młodzieży pełnią świetlice profilaktyczne prowadzone przy placówkach oświatowych w Brzozówce, Dobrzejewicach, Łążynie II, Obrowie i Osieku nad Wisłą. Skierowane, które skierowane są i dzieci wychowujących się w rodzinach alkoholowych oraz zagrożonych przemocą i uzależnieniami. Placówki dysponują łącznie 390 miejscami dla dzieci, które pod opieką 9 opiekunów i wychowawców mają możliwość aktywnego i kreatywnego spędzania czasu wolnego. Świetlice pełnią ważną rolę opiekuńczą i wychowawczą, a podczas zajęć prowadzone są działania profilaktyczno-naprawcze. Placówki dysponują różnymi materiałami dydaktycznymi i edukacyjnymi oraz tabletami, dzięki czemu możliwa jest realizacja różnorodnych form zajęć i zainteresowanie nimi dzieci w każdym wieku. Ponadto, dzieci uczęszczające na zajęcia w świetlicach mają możliwość nabyć umiejętność pływania pod kierunkiem wykwalifikowanego instruktora, co korzystnie wpływa na ich zainteresowania, sposób życia i profilaktykę zdrowotną. Działalność świetlic została zawieszona ze względu na wprowadzone obostrzenia, jednakże kiedy pozwalały na to możliwości odbywały się w nich zajęcia profilaktyczne dla dzieci i młodzieży.

W celu przeciwdziałania uzależnieniom GOPS w Obrowie wraz z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w 2020 roku kontynuował swoją działalność profilaktyczno-edukacyjną. Zainicjowane i zrealizowane zostały liczne działania skierowane do ogółu mieszkańców Gminy oraz do konkretnych grup zagrożonych problemem picia alkoholu i zażywania narkotyków - dzieci i młodzieży szkolnej.

W Gminie zorganizowane zostały różne wydarzenia mające na celu umocnienie pozytywnych postaw dzieci i młodzieży polegających na abstynencji alkoholowej i narkotykowej. W szkołach prowadzone były pogadanki, lekcje edukacyjne poświęcone profilaktyce uzależnień alkoholowych i narkotykowych. Dofinansowano zakup nagród w konkursach, które miały charakter profilaktyczno-informacyjny o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz przeciwdziałaniu przemocy. Przeprowadzone zostały spektakle, warsztaty, a także zakupiono literaturę oraz materiały edukacyjne i dydaktyczne dla kadry nauczycielskiej. Dodatkowo, w 2019 roku Gmina przystąpiła do kampanii „Reaguj na przemoc”.

W 2019 roku mieszkańcy gminy Obrowo uczestniczyli w otwartym seminarium na temat profilaktyki alkoholowej w Auli UMK w Toruniu, a dzieci z rodzin dotkniętych problemem uzależnień wzięły udział w wyjazdach letnich z programem profilaktycznym w Karwii i Krówce Leśnej. Ponadto, GKRPA zorganizowała dla uczniów prelekcje pn. „Funkcjonowanie dziecka w rodzinie z problemami alkoholowymi”, a dla osób starszych zamieszkujących Dom Pomocy Społecznej „Dom Kombatanta” przeprowadziła spotkanie na temat szkodliwości nadużywania alkoholu i leków przez osoby starsze. W trakcie pandemii członkowie Komisji uczestniczyli w szkoleniach online, m.in.: „W jaki sposób przeprowadzić posiedzenie grupy roboczej i Zespołu Interdyscyplinarnego w czasie pandemii?”, „Jak monitorować sytuację rodziny objętej NK podczas kwarantanny?”, „Jaką dokumentację powinien gromadzić pracownik socjalny w obecnej sytuacji?”.

Wśród innych wydarzeń zorganizowanych przez podmioty pomocy społecznej należy wskazać spotkanie wigilijne dla rodzin z problemem alkoholowym, zabawę choinkową dla dzieci z rodzin alkoholowych oraz wyjazd na Ogólnopolskie Spotkania Trzeźwościowe w Częstochowie dla ok. 50 dorosłych i dzieci. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Obrowie prowadzi również działalność w zakresie umożliwienia dzieciom i młodzieży aktywnego spędzania wolnego czasu poprzez dofinansowanie pozalekcyjnych zajęć sportowych, strojów dla zawodników i sprzętu sportowego.

Pracownicy GOPS oraz członkowie GKRPA prowadzą ścisłą współpracę z Komisarzatem Policji w Dobrzejewicach. Z danych Policji wynika, że w 2020 roku zatrzymano 39 osób (w 2019 roku 28 osób), które kierowały pojazdami w stanie nietrzeźwości oraz ujawniono 10 przypadków (w 2019 roku 9) naruszenia przepisów związanych z posiadaniem i dystrybucją narkotyków.

DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Sprzedawcy Napojów Alkoholowych

- Niemal połowa pracowników punktów sprzedaży przyznała, że zjawisko sięgania po alkohol wśród mieszkańców Gminy nasila się.
- Sprzedawcy często dostrzegają próby zakupu papierosów i alkoholu przez niepełnoletnich.
- Pracownicy sklepów i lokali gastronomicznych przejawiają odpowiednie zachowania i praktyki sprzedaży alkoholu i papierosów – nie podają oni osobom niepełnoletnim napojów alkoholowych ani papierosów.
- Odpowiedzi sprzedawców wskazują na potrzebę podejmowania działań szkoleniowo-edukacyjnych. Część z respondentów nie zna zapisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości oraz nie uczestniczyła w szkoleniu z odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu.

Dorośli Mieszkańcy Gminy

- Po alkohol sięga 74% dorosłych mieszkańców gminy Obrowo, z czego 7% spożywa go codziennie lub kilka razy w tygodniu. Z odpowiedzi mieszkańców wynika, że najpopularniejszym alkoholem jest wino oraz piwo.
- Pozytywnym wnioskiem z badania jest fakt, iż nieznaczny odsetek dorosłych mieszkańców podejmuje się pracy pod wpływem alkoholu (3%) oraz prowadzi pojazd (5%), jednocześnie jest to problem zauważalny zdaniem 46% respondentów.
- Mieszkańcy wykazują wiedzę na temat wpływu alkoholu na zdrowie dziecka w czasie ciąży.
- Problem nikotynowy dotyka 18% mieszkańców Gminy, którzy sięgają po papierosy codziennie lub kilka razy w tygodniu.
- Inicjację narkotykową przeszło 5% badanych, przy czym większość podała, że sięgnęła po nie jednokrotnie (3%), a 2% zażywa je okazjonalnie.

- Najpopularniejszą substancją wśród dorosłych mieszkańców Gminy jest marihuana, po którą sięgnęli wszyscy respondenci.
- Wiedzę na temat miejsc i osób, u których można zakupić narkotyki wyraziło 11%.
- Żaden z ankietowanych nie uważa narkotyków i dopalaczy za nieszkodliwe.
- Wyniki badania ankietowego wskazują, że tylko co trzeci mieszkaniec Gminy ma świadomość działań profilaktycznych podejmowanych przez instytucje publiczne, natomiast mieszkańcy wskazali, że są one niewystarczające do potrzeb i skali problemu.

Uczniowie i Młodzież

- Uczniowie podali, że 22% z nich ma za sobą inicjację alkoholową, a 2% pije go regularnie. Jak wskazano w badaniu, 7% z ankietowanych spróbowało alkoholu z wieku poniżej 10 lat, a otrzymali go do spróbowania od rodziców.
- Większość respondentów korzystając z możliwości spróbowało piwa (89% spośród tych uczniów, którzy pili alkohol) oraz szampana (63%).
- Do sięgania po papierosy przyznało się 14% uczniów, a pierwszy kontakt z nimi badani mieli w wieku 11-13 lat (64% spośród tych uczniów, którzy palili papierosy).
- Problem uzależnienia od alkoholu może dotyczyć 1 ucznia sięgającego po niego więcej niż 7 razy w ciągu 30 dni poprzedzających badanie, a od papierosów również 1, która paliła ponad 10 razy w takim okresie.
- Jak wskazano w badaniu, 2% ankietowanych zażyło kiedykolwiek w życiu narkotyki, z czego 1% sięga po nie regularnie.
- Uczniowie mieli kontakt z narkotykami i dopalaczami będąc w wieku 13 lat i mniej, co wskazuje na ich łatwy dostęp wśród dzieci.
- Uczniowie doświadczają różnych problemów będących konsekwencjami zażywania substancji psychoaktywnych, w tym problemów w szkole, w rodzinie, z policją lub przejawiają zachowania agresywne powodujące bójkę i kłótnie.
- Ankietowani postrzegają dopalacze jako trudne do zdobycia, natomiast narkotyki są towarem łatwo dostępnym dla 2% badanych.
- Wśród części uczniów istnieje przekonanie o braku lub niskiej szkodliwości narkotyków (2%) oraz dopalaczy (2%).
- Większość badanych uczniów uczestniczyła w zajęciach profilaktycznych organizowanych w szkole, jednakże tylko co trzeci uważa je za ciekawe. Ponadto, uczniowie wskazali, że najciekawszą formą zajęć są warsztaty z psychologiem, pedagogiem lub innym specjalistą.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyżej analizy wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- sięganie po alkohol oraz papierosy przez młodych mieszkańców Gminy,
- zainteresowanie substancjami psychoaktywnymi wśród dorosłych i dzieci,
- ciekawość efektów środków psychoaktywnych u dzieci, a w efekcie niski wiek inicjacji alkoholowej, nikotynowej i narkotykowej,
- znajomość miejsc i osób u których można zakupić substancje odurzające,
- możliwy wzrost udziału rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu i narkomanii.

PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE

Przemoc jest intencjonalnym i zamierzonym działaniem człowieka, które ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary. Definicja przemocy w rodzinie wg *ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie* mówi, że: „*przemoc w rodzinie należy rozumieć jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa albo dobra osobiste osób najbliższych lub innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, narażające je na szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą*”.

Przemoc jest jednym ze zjawisk współwystępujących z innymi problemami funkcjonowania rodziny. W celu rozwiązania problemu przemocy jest potrzeba podejmowania interwencji socjalnej i psychologicznej niezależnie od możliwości podejmowania działań prawnych. Działaniami mającymi na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w gminie Obrowo zajmuje się **Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie**.

W skład ZI wchodzi przedstawiciele:

- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej,
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Prokuratury Rejonowej Toruń Wschód w Toruniu,
- Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Obrowie z siedzibą w Dobrzejewicach,
- Komisariatu Policji w Dobrzejewicach,
- grona pedagogicznego,
- organizacji pozarządowych, w szczególności Stowarzyszenia Pomoc Osobom Niepełnosprawnym „Podaj Rękę” w Obrowie.

Celem działania Zespołu jest integrowanie i koordynowanie działań podmiotów uprawnionych do interwencji i pomocy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz specjalistów działających w tej dziedzinie, m.in. w ramach procedury „Niebieskie Karty”.

Poniżej przedstawione zostały miejsca i instytucje, w których mieszkańcy gminy Obrowo mogą uzyskać pomoc i wsparcie w przypadku doświadczania lub stosowania przemocy w rodzinie.

**Pomoc
w przypadku
przemocy**

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Punkt Informacyjno-Konsultacyjny

Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Komisariat Policji w Dobrzejewicach

grupa samopomocowa AA "Wola"

świetlice środowiskowe w Brzozówce, Dobrzejewicach, Łążynie II,
Obrowie i Osieku nad Wisłą

Prokuratura Rejonowa w Toruń Wschód w Toruniu

zakłady opieki zdrowotnej

placówki oświatowe

DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Przeprowadzona diagnoza problemów społecznych uwzględniała również zjawisko przemocy w rodzinie, przemocy rówieśniczej oraz cyberprzemocy. Do najważniejszych wniosków w tym zakresie należy:

Dorośli mieszkańcy Gminy

- Co piąty mieszkaniec gminy Obrowo przyznał w badaniu, iż zna w swoim środowisku osoby, które doświadczają przemocy w rodzinie (22%).
- W trakcie 12 miesięcy poprzedzających badanie przemocy doznało 5% mieszkańców, z czego 2% doświadczyło jej 1 raz, a pozostali 2-10 razy. Wszyscy wskazali natomiast, że była to przemoc psychiczna stosowana przez członków rodziny, partnerów lub pracodawcę.
- Dorośli respondenci stwierdzili, że przemocy doświadczyli przede wszystkim w domu (60% osób spośród tych, którzy doświadczyli przemocy).
- Stosowanie zachowań przemocowych dotyczy z kolei 4% ankietowanych, którzy dopuścili się ich 1 raz (3%) lub 2-10 razy (1%). Jak wynika z ich odpowiedzi była to przemoc psychiczna oraz fizyczna, a także zaniedbanie.

- Do zastosowania przemocy wobec dziecka przyznał się 1 respondent, a kolejny 1 ankietowany w stosunku do partnera/partnerki, niemniej, bo 1% dorosłych mieszkańców Gminy stwierdził występowanie przemocy w swoim domu, a 5% nie zaprzeczyło jednoznacznie takiej sytuacji.
- Wysoki odsetek mieszkańców jest zdania, że kary fizyczne są dobrą metodą wychowawczą (8%), a trudność w udzieleniu jednoznacznej odpowiedzi miało 13%.

Uczniowie i młodzież

- Z odpowiedzi uczniów wynika, iż przemocy doświadczyło 28% z nich i była to najczęściej przemoc psychiczna (95% spośród uczniów, którzy doświadczyli przemocy) ze strony kolegów ze szkoły i znajomych.
- Co czwarty ankietowany (25%) przyznał, że zastosował zachowania przemocowe wobec innych osób, którymi byli rówieśnicy oraz rodzeństwo.
- Uczniowie równie często dopuszczają się przemocy fizycznej (74%), jak i psychicznej (68%) w stosunku do innych osób ze swojego otoczenia.
- Tylko co siódmy uczeń (13%) jednoznacznie stwierdził, że w szkole do której uczęszcza nie występuje problem przemocy, natomiast 9% zauważa jej przejawy często, 31% - czasami, a 27% - rzadko.
- Uczniowie stwierdzili, że nie doświadczają przemocy w rodzinie – tylko 1% badanych podało, że przemoc jest obecna w ich domu i jest skierowana w innych członków rodziny (wujka, ciocię, dziadków itp.).
- Cyberprzemoc jest problemem obecnym wśród dzieci i młodzieży zamieszkującej gminę Obrowo – doświadczył jej co trzeci uczeń (36%), a stosowało ją 16% badanych.
- Zarówno w przypadku doświadczenia, jak i stosowania najpowszechniejszą formą cyberprzemocy jest wyzywanie oraz ośmieszanie i poniżanie.

Działania mające na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz ochronę ofiar tej przemocy zawarte zostały w *Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Obrowo na lata 2015-2020* przyjętym uchwałą nr IV/19/2015 z dnia 30 stycznia 2015 roku.

Program ma w szczególności na celu:

1. Podniesienie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie;
2. Zwiększenie dostępności działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
3. Zapewnienie rodzinom, w których występuje zjawisko przemocy w rodzinie, kompleksowej pomocy;
4. Dostosowanie istniejącej lub utworzenie nowej infrastruktury instytucjonalnej oraz zasobów na potrzeby działań profilaktycznych lub pomocowych dla osób doświadczających przemocy w rodzinie;
5. Zintegrowanie środowisk oraz zwiększenie kompetencji zawodowych pracowników jednostek, służb i organizacji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

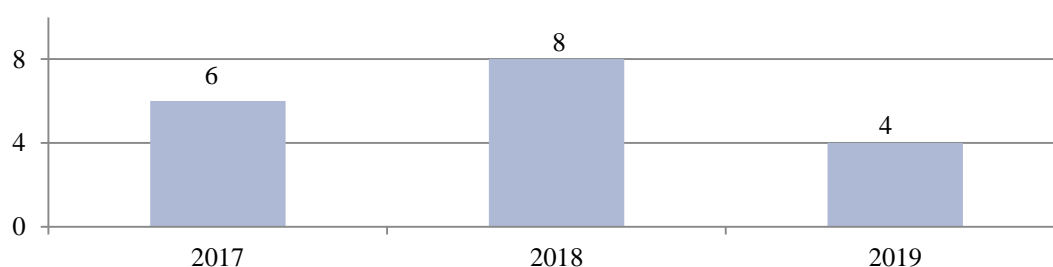
W celu realizacji wyżej wymienionych założeń przewidziane zostały liczne zadania umożliwiające ich skuteczne osiągnięcie m.in.:

- upowszechnianie informacji na temat przemocy w rodzinie,
- organizacja lokalnych kampanii społecznych lub współdziałanie w takich przedsięwzięciach,
- prowadzenie akcji informacyjnych na temat możliwości uzyskania pomocy na terenie Gminy,
- realizowanie programów profilaktycznych,
- realizowanie szkoleń nastawionych na umiejętności wychowawcze rodziców,
- wczesne rozpoznawanie i reagowanie na sytuacje, w których istnieje podejrzenie przemocy w rodzinie,
- udzielanie pomocy i wsparcia osobom doznającym przemocy w rodzinie,
- wspieranie działań osłonowych pomocy społecznej, zapewniających bezpieczeństwo socjalne osobom doznającym przemocy,
- prowadzenie szczegółowej diagnozy potrzeb i zasobów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony osób doznających przemocy,
- pozyskiwanie środków na tworzenie nowej lub dostosowywanie infrastruktury wsparcia,
- prowadzenie szkoleń dla osób realizujących zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,

- uczestnictwo w seminariach, konferencjach i warsztatach członków Zespołu Interdyscyplinarnego w celu podnoszenia ich kompetencji zawodowych¹⁹.

W 2019 liczba z rodzin zamieszkujących gminę Obrowo, która korzystała z pomocy i wsparcia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z powodu przemocy w rodzinie zmniejszyła się o połowę w stosunku do roku poprzedniego i było ich 4. Jest to znacząca, pozytywna zmiana w porównaniu do lat 2017 i 2018, gdy rodzin dotkniętych tym problemem było kolejno 6 i 8.

Wykres 26. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu przemocy w rodzinie na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Przedstawiciele podmiotów wyżej wymienionych, realizują procedurę „Niebieskie Karty” w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego. Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta - A” w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny, bądź przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie.

W latach 2017-2020 w strukturach Zespołu Interdyscyplinarnego powoływane były grupy robocze, w których członkowie omawiali indywidualne przypadki mieszkańców potencjalnie dotkniętych problemem przemocy. Grupy robocze spotkały się 107 razy w 2017

¹⁹ Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Obrowo na lata 2015-2020 (uchwała nr IV/19/2015 z dnia 30 stycznia 2015 roku).

roku, 106 razy w 2018 roku, 96 razy w 2019 roku, natomiast w 2020 roku – 78 razy, a podczas spotkań weryfikowały wszczęte procedury i podejmowały dalsze działania wobec osób doznających i stosujących zachowania agresywne.

W omawianym okresie można zauważyć znaczące zmiany w zakresie podejmowanych działań wobec członków rodzin dotkniętych problemem przemocy. W latach 2017-2019 liczba wniosków skierowanych przez ZI do GKRPA o podjęcie czynności zobowiązujących do poddania się leczenia odwykowego członka rodziny stosującego przemoc na skutek nadużywania alkoholu wahała się i w 2019 roku wyniosła 17, natomiast rok później Zespół nie podjął takich działań w stosunku do żadnej osoby stosującej przemoc. Na przestrzeni ostatnich lat pozytywnym zmianom uległa również sytuacja dzieci w rodzinach przemocowych, przez co w 2020 roku złożono 6 zawiadomień do Sądu Rejonowego o sytuacji dziecka, czyli o połowę mniej niż w roku 2017. Zmiana dotyczyła również liczby złożonych zawiadomień do organów ścigania o podejrzeniu przestępstwa w związku z przemocą w rodzinie, których w 2020 roku było 4 (o 9 mniej niż w roku 2017). Rodziny, w których występuje problem przemocy objęte są także działaniami i wsparciem asystenta rodziny w celu wzmocnienia kompetencji wychowawczo-opiekuńczych rodziców. W 2020 roku taką formą pomocy objęto 2 rodziny.

Tabela 17. Dane dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych w latach 2017-2020

	2017	2018	2019	2020
liczba posiedzeń Zespołu	4	4	4	4
liczba posiedzeń grup roboczych	107	106	96	78
liczba wniosków skierowanych do GKRPA o podjęcie czynności zobowiązujących do poddania się leczenia odwykowego	16	11	17	0
liczba złożonych zawiadomień do Sądu Rejonowego o sytuacji małoletnich dzieci	12	8	6	6
liczba złożonych zawiadomień do organów ścigania o podejrzeniu przestępstwa w związku z przemocą w rodzinie	13	5	3	4
liczba rodzin doświadczających przemocy objętych wsparciem asystenta rodziny	4	3	1	2

Źródło: Informacja Zespołu Interdyscyplinarnego w Obrowie dotycząca podejmowanych działań w latach 2015-2020

W 2020 roku w porównaniu do 2017 roku liczba rodzin, w których wszczęta została procedura „Niebieskie Karty” zmniejszyła się z 32 do 27. W świetle przedstawionych w poniższej tabeli danych należy zwrócić uwagę na fakt, iż niemal wszystkie procedury zostały uruchomione przez funkcjonariuszy policji. Na przestrzeni lat podmiotami, które czynnie uczestniczyły w podejmowaniu interwencji w środowisku przemocowym były: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe oraz zakłady zdrowotne. Należy zwrócić uwagę, że w tym okresie Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych nie wszczęła procedury „Niebieskie Karty” w żadnej rodzinie. W 2020 roku zakończonych zostało 27 procedur, czyli o 6 więcej niż w roku poprzednim. Większość z nich została zamknięta z powodu braku zasadności działań, natomiast ustanie przemocy w rodzinie było przesłanką zakończenia 8 procedur. Analizując kwestię przemocy w rodzinach zamieszkujących gminę Obrowo można stwierdzić, że problem ten jest obecny, jednakże podmioty działające w obszarze wsparcia rodzin przemocowych podejmują liczne działania w celu zdiagnozowania sytuacji w rodzinie i wyeliminowania problemu.

Tabela 18. Dane dotyczące procedury „Niebieskie Karty” latach 2017-2020

	2017	2018	2019	2020
liczba wszczętych procedur	32	18	28	27
w tym: przez policję	27	17	23	23
w tym: przez GOPS	2	1	3	3
w tym: przez placówki oświaty	2	0	2	0
w tym: przez placówki zdrowia	1	0	0	1
liczba zakończonych procedur	21	18	21	27
w tym: z powodu braku zasadności podejmowanych działań	10	9	12	19
w tym: z powodu ustania przemocy	11	9	9	8

Źródło: Źródło: Informacja Zespołu Interdyscyplinarnego w Obrowie dotycząca podejmowanych działań w latach 2015-2020

Analizując charakterystykę osób objętych procedurą „Niebieskie Karty” na przestrzeni ostatnich lat można zauważyć, że przemocy doświadczają przede wszystkim kobiety, których w 2020 roku było 22. Wówczas przemocy doświadczało również 6 dzieci, natomiast rok wcześniej 3, co wskazuje na nasilenie się problemu przemocy wobec dzieci. W latach poprzednich przemocy doświadczali również mężczyźni oraz rodzice, w tym osoby starsze.

Tabela 19. Dane dotyczące procedury „Niebieskie Karty” w latach 2017-2020

	2017	2018	2019	2020
kobiety	26	15	22	22
mężczyźni	0	3	1	0
dzieci	4	0	3	6
rodzice	2	0	2	0
łącznie	32	18	28	28

Źródło: Źródło: Informacja Zespołu Interdyscyplinarnego w Obrowie dotycząca podejmowanych działań w latach 2015-2020

Dla mieszkańców Gminy, podobnie jak całej Polski prowadzone jest telefoniczne pogotowie dla osób doświadczających przemocy w rodzinie „Niebieska Linia”. Po pomoc w formie wsparcia psychologicznego oraz interwencji osoby dotknięte tym problemem mogą dzwonić codziennie, a szczegółowe informacje na ten temat są upowszechniane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Obrowie za pomocą stron internetowych Gminy oraz podczas konsultacji.

Punkt Informacyjno-Konsultacyjny oprócz specjalistycznego poradnictwa dla osób uzależnionych od alkoholu i substancji psychoaktywnych oraz członków ich rodzin świadczy kompleksowe wsparcie osobom doświadczającym i stosującym zachowania przemocowe wobec swoich bliskich. W 2019 roku ze wsparcia konsultanta skorzystało 86 osób doświadczających przemocy w rodzinie, czyli niemal 2 razy więcej niż w roku poprzednim, a dodatkowo przeprowadzono 56 rozmów z osobami stosującymi przemoc wobec bliskich (w 2018 roku – 16 rozmów).

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy oraz diagnozy problemów społecznych, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

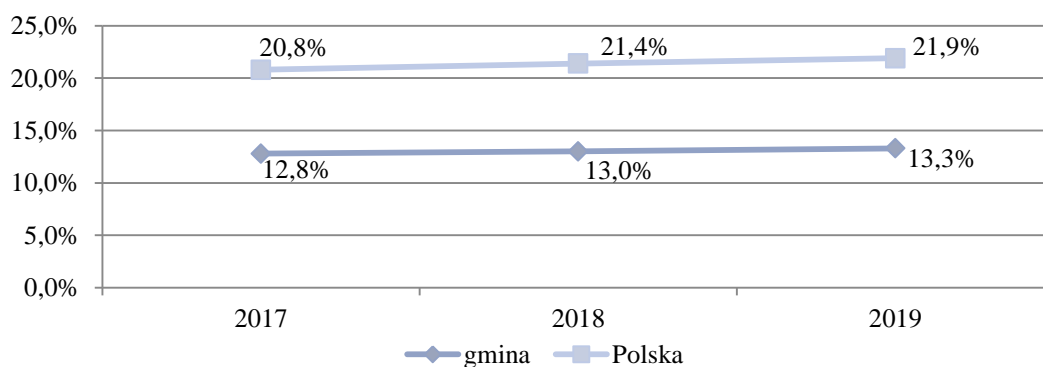
- występowanie problemu przemocy fizycznej i psychicznej w rodzinie,
- doświadczanie przez dzieci przemocy rówieśniczej w szkole oraz cyberprzemocy,
- brak zaufania do opiekunów i nauczycieli w przypadku doznania przemocy lub innych problemów,
- uznawanie przemocy i kar fizycznych za odpowiednią metodę wychowawczą przez część mieszkańców Gminy.

AKTYWNOŚĆ I INTEGRACJA SPOŁECZNA SENIORÓW

Aktywność i integracja społeczna seniorów stanowią niezwykle ważny i wymagający obszar dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Dzięki postępowi medycznemu żyjemy coraz dłużej, coraz dłużej chcemy być aktywni i korzystać z życia w pełni. Pomimo tego w starszych osobach często nie dostrzega się potencjału i korzyści płynących dla społeczności lokalnej, należy pamiętać, że to właśnie seniorzy dzięki swej wiedzy i życiowemu doświadczeniu mogą stanowić niezwykle cenne źródło nauki dla młodych pokoleń. Równie często projektując infrastrukturę rekreacyjną pomija się potrzeby osób starszych, co negatywnie wpływa na ich samopoczucie, a co za tym idzie - na ich odbiór przez resztę społeczeństwa. Należy kreować zupełnie nowy wizerunek osoby starszej - jako osoby aktywnej, sprawnej i będącej pełnoprawnym obywatelem Gminy.

Na przestrzeni ostatnich lat możemy zauważyć wzrost udziału osób, które ukończyły 60 lat w populacji ogólnej. Zjawisko to nazywane starzejącym się społeczeństwem ma miejsce zarówno w gminach, powiatach jak i województwach w całej Polsce. Niesie to za sobą konieczność intensyfikacji działań skierowanych w stronę wsparcia i integracji seniorów oraz ich aktywizacji w życiu społecznym i kulturalnym Gminy. W 2019 roku osoby w wieku poprodukcyjnym stanowiły 13,3% wszystkich mieszkańców gminy Obrowo. Na przestrzeni lat 2017-2019 zauważalny jest stopniowy i systematyczny wzrost udziału tej grupy w ogólnej populacji Gminy. W 2017 roku udział seniorów wyniósł 12,8%, co oznacza wzrost w tym okresie o 0,5 pp. Sytuacja demograficzna Gminy jest znacznie korzystniejsza niż w całej Polsce, a różnica wynosi aż 8,6 pp. Niemniej, przedstawione dane wskazują na konieczność kreowania lokalnej polityki senioralnej w oparciu o potrzeby i oczekiwania starzejącego się społeczeństwa, które powinno zostać włączone w proces podejmowania strategicznych dla nich decyzji i działań.

Wykres 27. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w gminie Obrowo i Polsce na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Część ogólnej grupy seniorów w Gminie stanowią tzn. sędziwi starcy, czyli osoby po 80 roku życia. W 2017 roku Gminę zamieszkiwało 391 takich osób, w tym 277 kobiet. Grupa seniorów po 80 roku życia stanowiła wówczas 2,4% ogólnej liczby ludności. Z roku na rok obserwowane jest zmniejszanie się liczby oraz udziału sędziwych starców w całej populacji Gminy, którzy w przedmiotowym roku stanowili 2,1%. Warto zwrócić uwagę na znaczną różnicę liczby kobiet i mężczyzn w tej grupie wiekowej – w całym omawianym okresie liczba kobiet była ponad dwukrotnie wyższa od liczby mężczyzn. Przedstawiona w poniższej tabeli tendencja świadczy o potrzebie budowania systemu wsparcia i pomocy dla osób starszych, w szczególności w zakresie opieki medycznej i usług opiekuńczych w celu zachowania sprawności osób starszych w lokalnym środowisku.

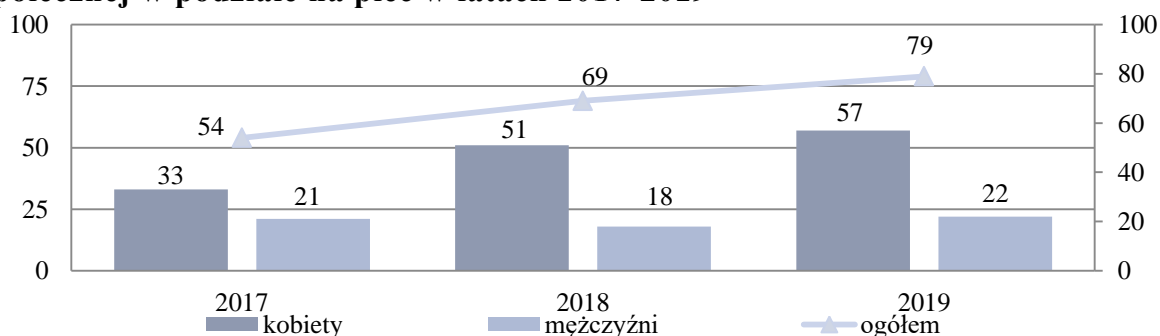
Tabela 20. Liczba sędziwych starców, tj. osób powyżej 80 roku życia w gminie Obrowo na przestrzeni lat 2017-2019

	2017	2018	2019
liczba kobiet	277	269	261
liczba mężczyzn	114	108	112
ogółem	391	377	373
udział w populacji Gminy	2,4	2,2	2,1

Źródło: <https://bd.stat.gov.pl/>

W 2019 roku z pomocy i wsparcia z pomocy społecznej korzystało 79 osób w wieku poprodukcyjnym. Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba kobiet i mężczyzn w wieku poprodukcyjnym, którym udzielono wsparcia ulegała stałemu wzrostowi, a różnica w stosunku do 2017 roku wyniosła 25 osób. W omawianym okresie zauważalna jest znacząca dysproporcja względem płci beneficjentów GOPS w Obrowie. Kobiety zawsze stanowiły większość tej grupy, jednakże co roku różnica zwiększała się, a w przedmiotowym roku ich udział wyniósł 72%.

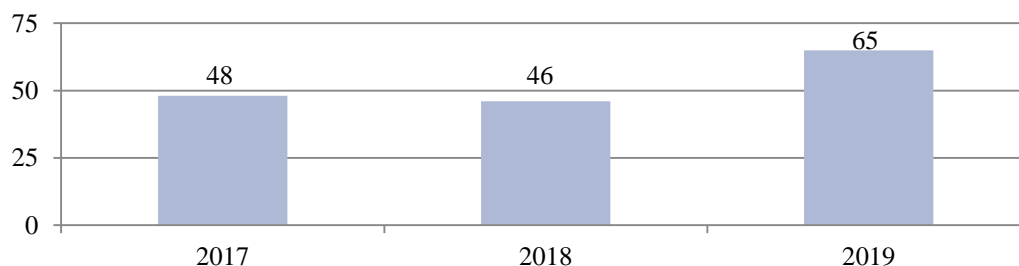
Wykres 28. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018 i 2019 rok

W 2019 roku udzielonych zostało 65 świadczeń mieszkańcom Gminy, którzy ukończyli 75 lat, na łączną kwotę 12 302,00 zł. W latach 2017-2019 liczba przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla osób po 75 roku życia wahała się, jednakże w 2019 roku zwiększyła się zarówno w stosunku do 2017, jak i 2018 roku. Wzrost w przedmiotowym roku w stosunku do poprzedniego ukształtował się na poziomie 41%.

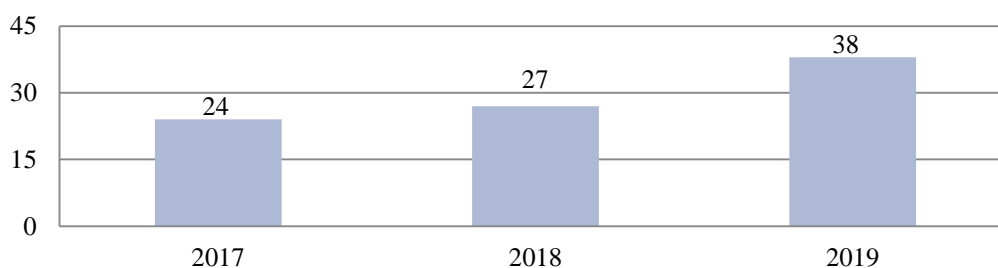
Wykres 29. Zasiłki pielęgnacyjne przyznane osobom, które ukończyły 75 lat na przestrzeni lat 2017-2019 (liczba świadczeń)

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje również szereg usług opiekuńczych, które na przestrzeni ostatnich lat znacząco zyskały na popularności wśród mieszkańców gminy Obrowo. W 2019 roku skorzystało z nich 38 osób, czyli o 11 osób więcej niż w roku poprzednim. Za realizację usług odpowiedzialnych było łącznie 8 pracowników, w tym 6 opiekunek domowych oraz 2 opiekunów zatrudnionych w ramach projektu „Blżej Was! Usługi Opiekuńcze w Gminie Obrowo”. Koszt realizacji tego zadania wyniósł w przedmiotowym roku 284 582,79 zł.

Wykres 30. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w latach 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Osobom starszym, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować w życiu codziennym, przysługuje prawo do opieki w Domu Pomocy Społecznej. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej koszty pobytu w Domu Pomocy Społecznej pokrywa zainteresowany w wysokości 70% swojego dochodu (najczęściej jest to renta bądź emerytura). Uzupełnienie kwoty do 100% (całkowite koszty utrzymania) to zadanie rodziny bądź gminy, gdy rodzina nie jest wydolna finansowo. Pobyt w Niepublicznym Domu Seniora opłacany jest przez samych jego pensjonariuszy ze środków własnych (rent, emerytur, oszczędności, dochodów

z innych tytułów), bądź przez rodzinę osoby zamieszkującej. Istnieje również możliwość dofinansowań pobytów z budżetu publicznego, o ile dom nie jest związany umową z Ośrodkiem Pomocy Społecznej. Zajmują się tym odpowiednie jednostki administracyjne Pomocy Rodzinie²⁰.

Na terenie gminy Obrowo prowadzony jest Dom Pomocy Społecznej „Dom Kombatanta” w Dobrzejewicach, który jest jednostką organizacyjną powiatu toruńskiego. Placówka skierowana jest do 62 osób starszych, których stan zdrowia wymaga udzielania im codziennej opieki i wsparcia. Ponadto, powiat prowadzi DPS dla osób w podeszłym wieku w Wielkiej Nieszawce, który dysponuje 90 miejscami. Dodatkowo, w Browinie działalność prowadzi DPS dla 125 pensjonariuszy przewlekle somatycznie chorych oraz prywatna placówka całodobowej opieki w Brzozówce.

Gmina w 2019 roku ponosiła odpłatność za pobyt 17 mieszkańców w całodobowych placówkach opieki w kwocie 572 046,00 zł, którym nie była w stanie zapewnić specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania. Na przestrzeni ostatnich lat liczba umieszczonych w DPS osób utrzymywała się na stałym poziomie.

Tabela 21. Odpłatność Gminy za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2017-2019

	2017	2018	2019
liczba osób	17	18	17
kwota świadczeń (zł)	369 894,00	496 075,00	572 046,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Organizacje pozarządowe i podmioty prowadzące swoją działalność na terenie gminy Obrowo są inicjatorami i realizatorami licznych przedsięwzięć o charakterze społecznym, które wspierają aktywność i integrację międzypokoleniową mieszkańców Gminy. W latach 2018-2019 Polski Czerwony Krzyż (Oddział Rejonowy w Toruniu) realizował projekt współfinansowany ze środków europejskich „Pogodna jesień życia na Kujawach i Pomorzu - projekt rozwoju pomocy środowiskowej dla seniorów”, który polegał na objęciu usługami opiekuńczymi 386 niesamodzielnymi osobami starszymi i wsparciu 250 opiekunów tych osób z terenu województwa. Beneficjentami działań było łącznie 15 mieszkańców Gminy.

Na obszarze gminy Obrowo nie są prowadzone dzienne domy pobytu dla osób starszych, ani Uniwersytety Trzeciego Wieku, czyli uczelnie dla osób starszych powstałe na gruncie idei *lifelong learning*, czyli uczenia się przez całe życie. W Gminie nie została również utworzona Rada Seniora, czyli organ doradczo-opiniujący przy Wójcie Gminy,

²⁰ Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.).

którego zadaniem jest kreowanie lokalnej polityki, w tym senioralnej w oparciu o potrzeby osób starszych i zależnych. Jedynym podmiotem zrzeszającym lokalnych seniorów i wzmacniającym ich potencjał w środowisku jest Klub Seniora „Sami Swoi”, który działa przy Gminnym Ośrodku Kultury w Obrowie.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

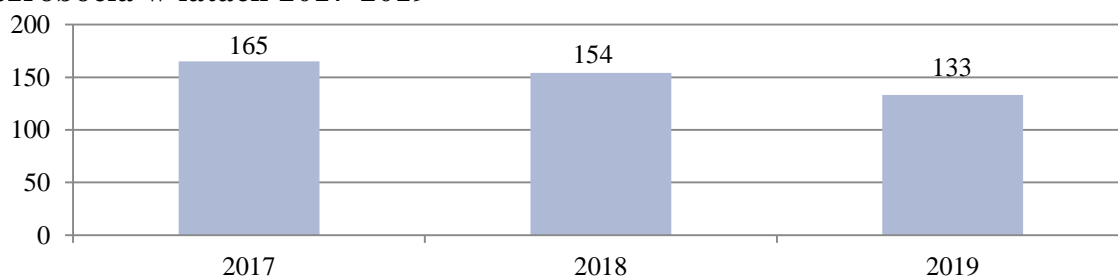
- systematycznie rosnący udział osób starszych w lokalnej społeczności i związana z tym konieczność dostosowania infrastruktury oraz usług do ich potrzeb,
- wysokie zainteresowanie usługami opiekuńczymi i konieczność organizowania ich dla mieszkańców Gminy,
- zagrożenie izolacją społeczną i samotnością osób starszych,
- niska aktywność społeczno-kulturalna osób starszych spowodowana niewystarczającą dostępnością infrastruktury umożliwiającej im integrację społeczną,
- brak placówek wsparcia dziennego, Uniwersytetu Trzeciego Wieku, Rady Seniorów i innych miejsc służących integracji seniorów na obszarze Gminy.

PROMOCJA ZATRUDNIENIA, REINTEGRACJA ZAWODOWA I SPOŁECZNA OSÓB
PODLEGAJĄCYCH WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU

Wśród głównych zjawisk kryzysowych zachodzących w sferze społecznej jest bezrobocie. Bezrobocie, w szczególności długotrwałe (przekraczające 12 miesięcy), jest bardzo niekorzystne społecznie, gdyż wpływa negatywnie zarówno na warunki bytowe jednostki lub rodziny (długotrwały brak stałego wynagrodzenia, uzależnienie od wsparcia z systemu pomocy społecznej), jak również kondycję psychofizyczną (zaburzenia zdrowia psychicznego, dolegliwości psychosomatyczne) oraz społeczną (pogłębiająca się izolacja społeczna, spadek aktywności osoby pozostającej bez pracy). Czynniki te bardzo często skutkują wzrostem ubóstwa, pogłębiają stan wykluczenia zawodowego i społecznego (np. zanik posiadanych kwalifikacji zawodowych i trudności w przystosowaniu się do zmieniających się zasad funkcjonowania rynku pracy), a także mogą prowadzić do pojawienia się patologicznych zjawisk takich jak: nadużywanie alkoholu i przestępczość. Negatywne skutki bezrobocia odciskają również piętno na funkcjonowaniu rodziny osoby pozostającej bez pracy. W szczególności dotyczy to dzieci osoby bezrobotnej, które odczuwając własną sytuacją materialną jako gorszą, w porównaniu do swoich rówieśników, stopniowo mogą izolować się, co jest dotkliwym ograniczeniem naturalnych potrzeb związanych z rozwojem intelektualnym i społecznym. Bezrobocie jest również przyczyną zaniechania uczestnictwa w życiu kulturalnym i społecznym.

W 2019 roku z powodu bezrobocia wsparcie z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej otrzymały 133 rodziny. Na przestrzeni lat 2017-2019 można zauważyć systematyczny spadek liczby rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z tego powodu. Niemniej, **bezrobocie od lat jest jednym z głównych powodów udzielania pomocy i wsparcia** pod względem liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej. Skalę problemu obrazuje również fakt, że **co trzecia** rodzina, która otrzymała pomoc z GOPS dotknięta była problemem bezrobocia.

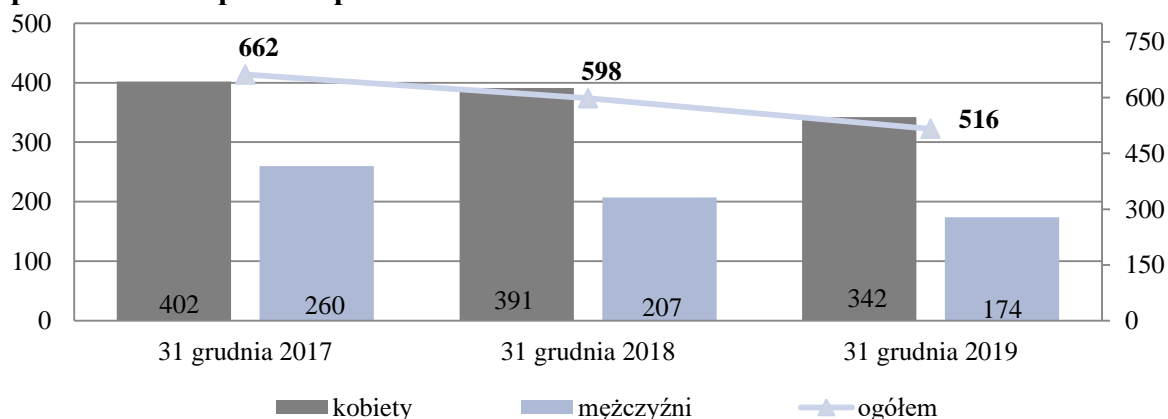
Wykres 31. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w latach 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018, 2019 rok

Na koniec 2019 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Toruniu zarejestrowanych było łącznie 516 mieszkańców gminy Obrowo. Na poniższym wykresie można zaobserwować stały spadek osób bezrobotnych na przestrzeni ostatnich 3 lat. W 2019 roku liczba osób pozostających bez pracy w Gminie zmniejszyła się w stosunku do roku poprzedniego o 14%, natomiast w porównaniu do roku 2017 o 22%. Istotnym wnioskiem wynikającym z analizy struktury zatrudnienia mieszkańców gminy Obrowo jest znacząco wyższy udział kobiet wśród zarejestrowanych w PUP – największa różnica miała miejsce w 2019 roku i wyniosła 168 osób, wówczas kobiety stanowiły 66% wszystkich bezrobotnych. Rozpatrując tą kwestię można zauważyć, że w porównaniu do roku 2017 liczba bezrobotnych mężczyzn uległa zmniejszeniu aż o 33%, natomiast kobiet zaledwie o 15%. W 2019 roku bez zatrudnienia pozostawały 342 kobiety oraz 174 mężczyzn.

Wykres 32. Mieszkańcy Gminy zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy z podziałem na płeć na przestrzeni lat 2017–2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

W 2019 roku na 1000 mieszkańców pracowały w gminie Obrowo 73 osoby²¹. Wszystkich pracujących było wówczas 1 302, a na przestrzeni ostatnich lat zauważalne jest wahanie ich liczby, przy jednoczesnym wzroście w stosunku do 2017 roku o 6%. W analizowanym okresie większa aktywność zawodowa występowała w przypadku kobiet, które w 2017 roku stanowiły 60% wszystkich pracujących, w 2018 roku 59%, a w 2019 roku kobiety stanowiły 61% wszystkich pracujących, natomiast mężczyźni 39%.

²¹ Bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, wg faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności.

Tabela 22. Osoby pracujące w Gminie w latach 2017-2019 z podziałem na płeć

pracujący	2017	2018	2019
mężczyźni	496	557	514
kobiety	735	811	788
ogółem	1 231	1 368	1 302
na 1000 ludności	74	80	73

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Rozpatrując kwestię liczby bezrobotnych osób z podziałem na grupę wiekową możemy zauważyć, że w stosunku do 2017 roku odnotowany został spadek wśród większości grup wiekowych. Jedynie w grupie osób do 25 roku życia liczba bezrobotnych zwiększyła się, a ich udział w ogóle osób pozostających bez pracy zwiększył się z 13% do 17%. W przypadku osób do 30 roku życia ich liczba zmniejszyła się o 28 osób, jednakże udział zwiększył się o 3 pp. wynosząc w 2019 roku 32%. Osoby, które ukończyły 50 lat i pozostawały zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy w Toruniu w 2019 roku stanowiły 15% wszystkich osób bezrobotnych, natomiast największa zmiana w latach 2017-2019 nastąpiła w przypadku osób do 50 roku życia. Ich liczba zmniejszyła się z 278 do 186 osób, a udział w ogóle zarejestrowanych w PUP z 42% do 36%. Szczegółowe informacje w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 23. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców Gminy w latach 2017-2019 z podziałem na wiek (stan na 31 grudnia każdego roku)

kategoria wiekowa	2017		2018		2019	
	liczba osób	%	liczba osób	%	liczba osób	%
ogółem	662	100	598	100	516	100
do 25 roku życia	83	13	81	14	86	17
do 30 roku życia	194	29	160	27	166	32
do 50 roku życia	278	42	256	43	186	36
powyżej 50 roku życia	107	16	101	17	78	15

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy to takie, które ze względu na określone uwarunkowania mają znaczne trudności z wkroczeniem lub utrzymaniem się na rynku pracy. Są to m.in. osoby niepełnosprawne, kobiety wychowujące dziecko do 6 roku życia oraz osoby posiadające co najmniej 1 dziecko z niepełnosprawnością do 18 roku życia.

Natomiast osoby zarejestrowane w urzędzie pracy jako bezrobotne przez okres powyżej 12 miesięcy określa się jako długotrwale bezrobotne. Jest to zjawisko niekorzystne, ponieważ świadczy albo o braku chęci podjęcia pracy albo o braku możliwości podjęcia zatrudnienia. W 2019 roku wśród 516 osób bezrobotnych 124 posiadały prawo do zasiłku. Dodatkowo, głównym powodem ich trudnej sytuacji było długotrwale bezrobocie, które dotyczyło w 2019 roku 49% osób zarejestrowanych w PUP. Na przestrzeni ostatnich lat zauważalny jest spadek liczby osób długotrwale bezrobotnych oraz ich udziału w ogóle osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy.

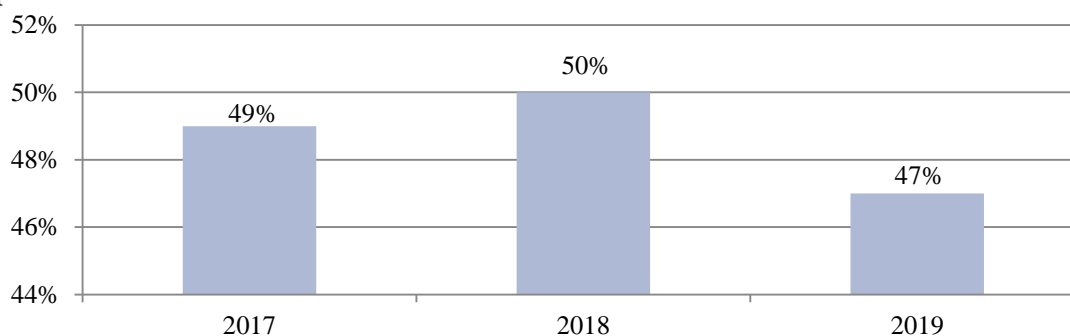
Tabela 24. Osoby długotrwale bezrobotne na rynku pracy w Gminie w latach 2017-2019

	2017	2018	2019
ogółem	662	598	516
kobiety	402	391	342
długotrwale bezrobotni	362	334	255

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Toruniu

Wśród beneficjentów pomocy społecznej zauważalny jest bardzo wysoki wskaźnik bezrobocia. Wskaźnik ten obliczany jest jako stosunek liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia, do liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy ogółem. W roku 2018 wskaźnik wzrósł o 1 pp. w stosunku do roku poprzedniego i wyniósł 50%, natomiast w kolejnym roku obserwowany był jego spadek o 3 pp. W 2019 roku niemal co drugi członek rodziny korzystającej z pomocy i wsparcia GOPS zmagają się z negatywnymi skutkami bezrobocia.

Wykres 33. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej na przestrzeni 2017-2019

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2019 rok

Instrumentem do przezwyciężania trudnej sytuacji życiowej i przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu, jest kontrakt socjalny, czyli umowa zawarta przez pracownika socjalnego z rodziną lub osobą ubiegającą się o pomoc. Umowa ma mobilizować osobę korzystającą ze świadczeń z pomocy społecznej do podjęcia aktywności zawodowej np. zarejestrowania się w Powiatowym Urzędzie Pracy. Z danych źródłowych wynika, że w 2019 roku zawarta została największa liczba kontraktów, tj. 12, którymi objęto 12 osób. W roku poprzednim zawarty został tylko 1 kontrakt z 1 mieszkańcem Gminy, natomiast w 2017 roku – 8 kontraktów z 8 osobami.

Tabela 25. Liczba kontraktów socjalnych i osób nimi objętych w latach 2017-2019 w gminie Obrowo

	2017	2018	2019
kontrakty	8	1	12
osoby	8	1	12

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2019 rok

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyższej analizy oraz diagnozy problemów społecznych, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

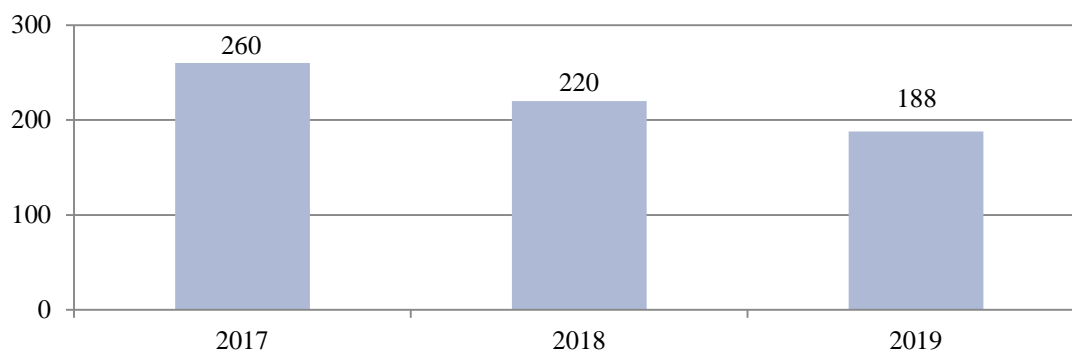
- bezrobocie, w tym długotrwałe jest jednym w najpowszechniejszych problemów lokalnej społeczności, a zarazem jednym z wiodących powodów korzystania przez nich Gminy z pomocy i wsparcia GOPS,
- wysoki udział osób długotrwałe bezrobotnych oraz kobiet pozostających bez zatrudnienia na przestrzeni lat,
- brak placówek aktywizacji zawodowej i miejsc zatrudnienia wspomaganego,
- niewystarczająca liczba podejmowanych działań aktywizujących osoby bezrobotne przez GOPS,
- niewystarczająca dostępność placówek opieki nad dziećmi do lat 3 skutkująca ograniczeniem aktywności zawodowej wśród kobiet.

WSPARCIE OSÓB Z PROBLEMEM UBÓSTWA

Diagnozy w zakresie poziomu ubóstwa dokonano na podstawie danych statystycznych dotyczących liczby beneficjentów pomocy społecznej oraz przyznanych świadczeń z pomocy społecznej. Ich zakres umożliwił zarówno opis stanu najbardziej aktualnego, jak również porównanie dynamiki zachodzących procesów poprzez porównanie zmian na przestrzeni lat. W tym celu analizie poddano liczbę osób, które uprawniane były do korzystania ze świadczeń ogółem oraz tych, które uprawnione były do pomocy z tytułu ubóstwa.

Dane źródłowe pokazują, że ogólna liczba rodzin zamieszkujących Gminę, którym została udzielona pomoc z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Obrowie zmniejszyła się na przestrzeni lat 2017-2019 niemal o 28%. W 2017 roku z tego powodu z pomocy skorzystało 260 rodzin, w 2018 roku – 220, natomiast w 2019 roku liczba ta wyniosła 188. Mimo, że liczba rodzin korzystających w pomocy i wsparcia w 2019 roku osiągnęła najniższy poziom w stosunku do lat ubiegłych, **problem ubóstwa od lat jest najczęstszym powodem udzielania wsparcia z pomocy społecznej mieszkańcom gminy Obrowo**. Ponad połowa rodzin (50,3%) będących beneficjentami działań Ośrodka dotknięta jest problemem ubóstwa.

Wykres 34. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2019 roku zasiłki stałe pobierało 54 osób, czyli tyle samo co w 2017 roku i o 3 osoby mniej niż w 2018 roku. W przypadku zasiłków okresowych, w 2019 roku liczba ich świadczeniobiorców zmniejszyła się w stosunku do 2017 roku o 42, czyli o 26% i ukształtowała się na poziomie 117 osób. Zasiłki celowe pobierało natomiast 178 osób, czyli o 29 mieszkańców Gminy więcej niż w roku poprzednim. W niemal wszystkich omawianych formach wsparcia, tj. pomijając zasiłki stałe, które nie uległy zmianom, nastąpił spadek na przestrzeni lat 2017-2019.

Tabela 26. Liczba osób, którym przyznano zasiłki stałe, celowe i okresowe na przestrzeni lat 2017-2019

rodzaj zasiłku	2017		2018		2019	
	liczba osób	kwota świadczeń	liczba osób	kwota świadczeń	liczba osób	kwota świadczeń
zasiłek stały	54	278 032,00	57	289 491,00	54	290 353,00
zasiłek okresowy	159	292 403,00	129	259 142,00	117	240 585,00
zasiłek celowy	185	72 637,00	207	150 219,00	178	166 196,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Mieszkańcy gminy Obrowo do 2018 roku korzystali również z programu finansowego w zakresie dożywiania - „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020. Celem Programu było ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i ze środowisk wiejskich oraz osób dorosłych, w szczególności osób samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub osób niepełnosprawnych. Program był elementem polityki społecznej państwa w zakresie:

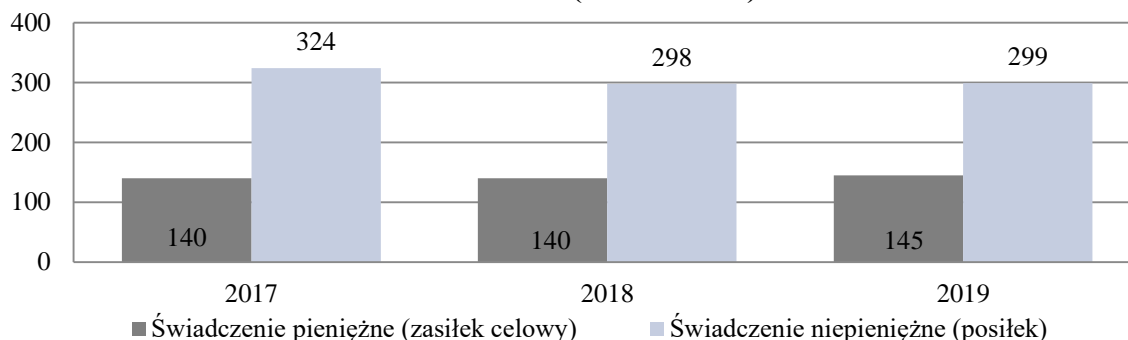
- wsparcia finansowego gmin w wypełnianiu zadań własnych o charakterze obowiązkowym,
- poprawy poziomu życia rodzin o niskich dochodach,
- poprawy stanu zdrowia dzieci i młodzieży,
- kształtowania właściwych nawyków żywieniowych²².

15 października 2018 roku ustanowiony został Wieloletni Rządowy Program „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023, który zastąpił program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”.

Wśród osób otrzymujących świadczenie pieniężne w 2017 i 2018 roku, 140 mieszkańców to osoby, którym przyznano je w ramach wieloletniego programu z zakresu dożywiania, natomiast w 2019 roku było ich 145. W formie świadczenia niepieniężnego pomoc otrzymały w 2017 roku 324 osoby, w roku kolejnym – 298, a w 2019 roku – 299. Na przestrzeni lat 2017-2019 liczba świadczeniobiorców niepieniężnej formy zasiłku zmalała o 8%, natomiast w przypadku pieniężnej – zwiększyła się o 4%. We wszystkich omawianych latach beneficjentami wsparcia w ramach programów dożywiania były dzieci.

²² www.gov.pl/web/rodzina

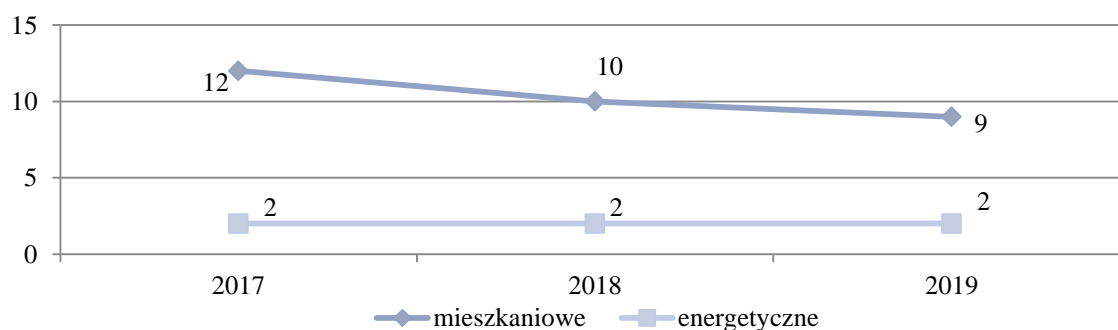
Wykres 35. Świadczenia pieniężne i niepieniężne przyznane w ramach programów wieloletnich „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania” oraz „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2017-2019 (liczba osób)

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017 i 2018 rok

Osoby uzyskujące niskie dochody lub pozbawione dochodów mają możliwość ubiegania się o dofinansowanie do wydatków mieszkaniowych ponoszonych w związku z zajmowaniem lokalu mieszkalnego. Na przestrzeni ostatnich lat liczba gospodarstw domowych, które otrzymały świadczenie pieniężne w formie dodatków mieszkaniowych zmniejszyła się. W 2019 roku dodatki te zostały przyznane 9 gospodarstwom, co oznacza spadek o 3 gospodarstwa w stosunku do 2017 roku (25%), którym wypłacono 66 świadczeń na łączną kwotę 11 131,25 zł. W przypadku dodatków energetycznych ich liczba nie zmieniła się i wyniosła 2, natomiast liczba świadczeń 14, a ich koszt 225,44 zł.

Wykres 36. Liczba gospodarstw domowych, które otrzymały dodatki mieszkaniowe i energetyczne w latach 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Wartość wskaźnika barometru ubóstwa w wymiarze finansowym kształtuje się w gminie Obrowo na niższym poziomie, niż ma to miejsce w powiecie oraz w województwie. Na wartość barometru ubóstwa w wymiarze finansowym składają się następujące wskaźniki: dochód w gminie przypadający na jednego mieszkańca, liczba osób, którym przyznano świadczenie (pieniężne/niepieniężne) przypadająca na każde 1000 mieszkańców gminy oraz odsetek osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej do liczby wszystkich osób korzystających z pomocy społecznej. Im wyższa wartość wskaźnika, tym sytuacja Gminy jest korzystniejsza. Dane za rok 2019 zamieszczone na poniższej grafice wskazują, że sytuacja ekonomiczna w Gminie jest mniej korzystna niż w regionie, a wskaźnik wynosi -0,09.

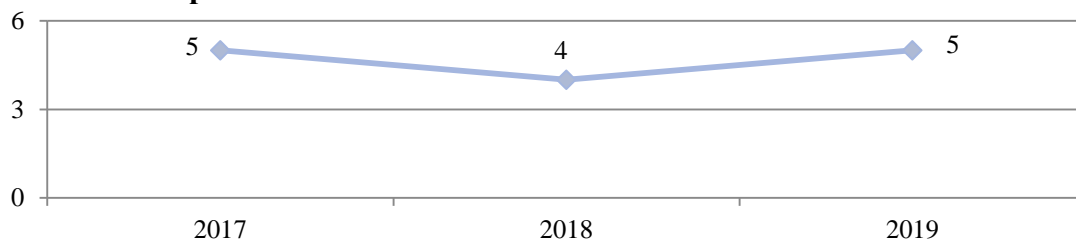
Rysunek 4. Wartość wskaźnika barometru ubóstwa w wymiarze finansowym w gminie Obrowo, powiecie toruńskim oraz województwie kujawsko-pomorskim w 2019 roku

Barometr Ubóstwa	Gmina Obrowo	-0,09
	powiat toruński	0,25
	województwo kujawsko-pomorskie	0,0

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Bezpośrednio z ubóstwem wiąże się problem bezdomności, który jest zarówno przyczyną ubóstwa jak i jego skutkiem. W ostatnich latach liczba mieszkańców Gminy zmagających się z tym problemem utrzymywała się na stałym poziomie, a w 2019 roku wsparciem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z tego tytułu objęto 5 osób. Mieszkańcy zmagający się z problemem bezdomności umieszczani są w Schronisku MONAR MARKOT w Gdańsku oraz w Toruniu, z którymi gmina Obrowo podpisała odpowiednie porozumienia w tym zakresie. W przedmiotowym roku 2 osoby przebywające w schronisku realizowały Indywidualny Program Wychodzenia z Bezdomności, natomiast 3 pozostałe mieszkały w nich, gdyż nie miały możliwości powrotu do poprzedniego lokalu po zrealizowaniu Programu.

Wykres 37. Liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia z powodu bezdomności na przestrzeni lat 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Obszary problemowe

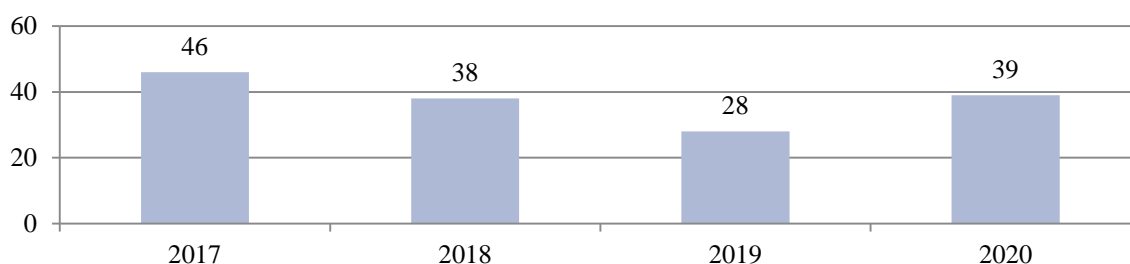
W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- ograniczona aktywność zawodowa i społeczna wśród osób dorosłych,
- przyjmowanie pozycji społecznej „osoby ubogiej” jako stałej formy funkcjonowania społecznego, która prowadzi do zjawiska wyuczonej bezradności oraz dziedziczenia ubóstwa,
- konieczność wsparcia dzieci w postaci dożywiania,
- obecność zjawiska bezdomności wśród mieszkańców Gminy.

PROBLEM PRZESTĘPCZOŚCI

Funkcjonariusze Komisariatu Policji w Dobrzejewicach prowadzą szereg działań prewencyjnych na rzecz poprawy bezpieczeństwa w gminie Obrowo. Jak wskazują pozyskane dane, w 2020 roku policjanci zatrzymali 39 nietrzeźwych kierowców, spośród których 28 osób dopuściło się przestępstwa, a 11 osoby – wykroczenia. W 2019 roku w statystykach policyjnych odnotowano 28 nietrzeźwych kierowców, w tym 25 sprawców przestępstwa i 3 – wykroczenia. W roku poprzednim ogólna liczba osób będących w stanie upojenia alkoholowego podczas prowadzenia pojazdu wyniosła 38, a w 2017 roku – 46. Na przestrzeni lat 2017-2019 obserwowano pozytywne zmiany w tym zakresie, natomiast w 2020 roku nastąpiły negatywne zmiany, które mogły być spowodowane zmianą sposobu życia w związku z ograniczeniami wywołanymi pandemią.

Wykres 38. Liczba zatrzymanych osób kierujących pojazdami pod wpływem alkoholu w latach 2017-2020

Źródło: Sprawozdanie z działalności GKRPA za 2018, 2019 i 2020 rok

Na terenie gminy Obrowo dochodzi również do naruszeń przepisów o przeciwdziałaniu narkomanii i przemocy w rodzinie. W 2019 roku podjęto czynności w związku z 9 takimi przypadkami, natomiast w roku poprzednim – 15 zdarzeniami.

Policjanci z Komisariatu w Dobrzejewicach stanowią kluczowy podmiot w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Co roku większość z procedur „Niebieskie Karty” jest wszczynana właśnie przez funkcjonariuszy Policji, którzy w 2020 roku uruchomili 85% wszystkich procedur, w 2019 roku – 82%, w 2018 roku – 94%, a w 2017 roku – 84%.

Tabela 27. Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty”, w tym przez policję w Gminie w latach 2017-2020

	2017	2018	2019	2020
liczba wszczętych procedur	32	18	28	27
w tym: przez policję	27	17	23	23

Źródło: Informacja Zespołu Interdyscyplinarnego w Obrowie dotycząca podejmowanych działań w latach 2015-2020

O bezpieczeństwo w gminie Obrowo od 2012 roku dbają również członkowie Straży Gminnej. Służba ta została powołana w celu ochrony porządku publicznego i pomocy społeczności lokalnej, a także zabezpieczania zgromadzeń i imprez sportowych.

Funkcjonariusze Straży Gminnej uczestniczyli w zajęciach edukacyjnych i profilaktycznych dla dzieci i młodzieży szkolnej – prowadzili pogadanki na temat bezpieczeństwa, w tym na drodze i obowiązku noszenia odblasków, zachowań ryzykownych, spotkania osób nieznajomych, przemocy w szkole oraz cyberprzemocy. Ponadto w 2019 roku przyjęli 454 zgłoszenia interwencyjne od mieszkańców Gminy, spośród których 253 dotyczyło zdarzeń z udziałem zwierząt.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- obecność nietrzeźwych kierowców oraz związane z tym niebezpieczeństwo na drogach,
- konieczność prowadzenia interwencji domowych w związku z występowaniem przemocy w rodzinie,
- zagrożenie bezpieczeństwa mieszkańców ze strony osób nietrzeźwych.

ANALIZA SWOT

Jedną z najbardziej powszechnie stosowanych metod i technik służących budowaniu strategii jest analiza SWOT. Analiza SWOT polega na zbadaniu silnych i słabych podmiotów działających w sferze polityki społecznej, a następnie ich konfrontacji z szansami i zagrożeniami tkwiącymi w jej bliższym i dalszym otoczeniu. Pozwala oszacować możliwości i potencjał, jakim dysponuje dany podmiot.

MOCNE STRONY

wewnętrzne czynniki pozytywne
to przede wszystkim to,
co wyróżnia na tle innych.
Są to te dziedziny działalności,
które tworzą potencjał
i pozytywny wizerunek instytucji.

S

W

SŁABE STRONY

wewnętrzne czynniki negatywne
to te aspekty funkcjonowania,
które ograniczają sprawność
i mogą blokować rozwój
instytucji.

SZANSE

zewnętrzne czynniki pozytywne
to wszystkie wydarzenia
i procesy w otoczeniu, które tworzą
sprzyjające dla instytucji sytuacje.
Są to takie kierunki działalności, które
mogą przynieść w przyszłości
pozytywne, rozwojowe społecznie
efekty.

O

T

ZAGROŻENIA

zewnętrzne czynniki negatywne
to zbiór możliwych sytuacji i procesów,
które mogą tworzyć niekorzystne dla
instytucji warunki rozwoju w jego
otoczeniu. Zagrożenia są postrzegane
jako bariery, utrudnienia i możliwe
niebezpieczeństwa dla zakładanych
procesów.

MOCNE STRONY

1. Atrakcyjne położenie Gminy pod względem turystycznym i rekreacyjnym.
2. Przynależność Gminy do Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego oraz Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Podgrodzie Toruńskie”.
3. Wzrost liczby mieszkańców na przestrzeni ostatnich lat spowodowane dodatnim saldem migracji i dodatnim, zwiększającym się przyrostem naturalnym.
4. Wzrost podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON.
5. Spadek udziału osób bezrobotnych w ogóle osób w wieku produkcyjnym.
6. Adekwatna do potrzeb infrastruktura placówek oświaty i prowadzenie licznych zajęć rozwijających dla uczniów szkół podstawowych.
7. Obecność publicznej infrastruktury skierowanej do rodziców dzieci do lat 3.
8. Funkcjonowanie mieszkań socjalnych na terenie Gminy.
9. Rozwinięta i dostosowana do potrzeb mieszkańców, w tym osób starszych i niepełnosprawnych oferta GOK.
10. Działalność klubów sportowych.
11. Obecność Straży Gminnej w celu zapewnienia bezpieczeństwa publicznego.
12. Funkcjonowanie świetlic profilaktycznych dla dzieci na terenie sołectw.
13. Realizacja i popularyzacja programów i projektów skierowanych do rodzin.
14. Wspieranie rodzin w postaci asystenta rodziny.
15. Organizowanie i finansowanie wypoczynku letniego dla dzieci.
16. Spadek liczby mieszkańców korzystających ze wsparcia GOPS ze względu na niepełnosprawność.
17. Funkcjonowanie powiatowego Środowiskowego Domu Samopomocy na terenie Gminy.

SŁABE STRONY

1. Wzrost udziału osób starszych w ogólnej liczbie ludności.
2. Zwiększenie się udziału osób w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie ludności, przy jednoczesnym zmniejszeniu odsetka osób w wieku produkcyjnym.
3. Wydatki Gminy przewyższające jej dochody w ostatnich latach.
4. Wysoka stopa bezrobocia w powiecie.
5. Słabo rozwinięta infrastruktura sportowo-rekreacyjna na obszarze sołectw.
6. Niska aktywność organizacji pozarządowych w działaniach skierowanych na pomoc w rozwiązywaniu problemów społecznych oraz integracje społeczną grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.
7. Wzrost liczby osób korzystających z pomocy społecznej, w tym w wieku poprodukcyjnym.
8. Wzrost liczby osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej w stosunku do 2017 roku.
9. Niski wskaźnik pracy socjalnej.
10. Brak rodzin wspierających na terenie Gminy.
11. Wzrost liczby rodzin otrzymujących wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.
12. Słabo rozwinięta infrastruktura wsparcia osób niepełnosprawnych, w tym miejsc w których mogą rozwijać swoje kwalifikacje zawodowe i kontakty społeczne.
13. Powszechność spożywania napojów alkoholowych, w tym ryzykownego wśród mieszkańców i młodzieży.
14. Wzrost zapotrzebowania na specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
15. Brak specjalistycznego wsparcia pedagogicznego i terapeutycznego w przypadku doświadczenia przemocy.

18. Realizowanie projektów finansowanych ze środków zewnętrznych w celu wsparcia osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym.
19. Obecność problemu uzależnienia od alkoholu wśród rodzin.
20. Prowadzenie licznych działań profilaktycznych dla dzieci i młodzieży w szkołach zarówno dotyczących uzależnień, jak i przemocy oraz bezpieczeństwa.
21. Świadomość negatywnego wpływu narkotyków i dopalaczy na zdrowie wśród większości dzieci i młodzieży.
22. Funkcjonowanie jednostek działających w obszarze rozwiązywania problemów społecznych (PIK, GKRPA, ZI).
23. Działalność grupy AA „Wola”.
24. Uznawanie przez znaczną część dzieci i młodzieży alkoholu, papierosów oraz narkotyków za trudno dostępne.
25. Prowadzenie specjalistycznych punktów konsultacyjnych dla osób dotkniętych problemem uzależnienia.
26. Współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców.
27. Niska liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu przemocy w rodzinie.
28. Spadek liczby uruchamianych procedur „Niebieskie Karty”.
29. Prowadzenie pracy socjalnej z klientami GOPS w oparciu o kontrakt socjalny.
30. Spadek liczby osób bezrobotnych w Gminie, w tym osób powyżej 50 r.ż.
31. Zmniejszenie się liczby rodzin korzystających z pomocy GOPS z powodu ubóstwa.
32. Prowadzenie akcji informacyjnych i działań prewencyjnych na temat bezpieczeństwa i trzeźwości przez funkcjonariuszy służb bezpieczeństwa.
16. Brak funkcjonujących grup samopomocowych Al.-Anon i DDA na terenie Gminy.
17. Naganne praktyki sprzedaży wśród części pracowników sklepów i lokali gastronomicznych.
18. Spożywanie alkoholu i sięganie po papierosy i substancje psychoaktywne przez część mieszkańców i uczniów.
19. Brak infrastruktury integracji społecznej osób z problemem alkoholowym (KIS).
20. Występowanie problemu przemocy w rodzinie na terenie Gminy.
21. Uznawanie kar cielesnych za dobrą metodę wychowawczą przez część mieszkańców Gminy.
22. Powszechny problem przemocy rówieśniczej i cyberprzemocy.
23. Brak mieszkań chronionych na terenie Gminy.
24. Brak usług o charakterze sportowo-rekreacyjnym dla seniorów.
25. Brak placówek pobytu dziennego dla osób starszych (Dzienny Dom Pobytu) i Uniwersytetu Trzeciego Wieku.
26. Wzrost zapotrzebowania na usługi opiekuńcze.
27. Wysoki udział osób do 25 r.ż. w ogóle bezrobotnych.
28. Wysoki poziom bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej.
29. Konieczność wspierania osób ubogich w ramach programów dożywiania.
30. Niska wartość wskaźnika barometru ubóstwa.
31. Brak infrastruktury umożliwiającej rozwój kapitału społecznego w Gminie, tj. Centrum Aktywności Lokalnej, Centrum Aktywności Seniorów, Klub Wolontariusza.
32. Brak przedsięwzięć społecznych na terenie Gminy.
33. Zagrożenie bezpieczeństwa na drogach w Gminie spowodowane nietrzeźwymi kierowcami.

SZANSE

1. Rozwój gospodarczy i turystyczny Gminy.
2. Intensyfikacja wspólnych działań społecznych w ramach Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego oraz Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Podgrodzie Toruńskie”.
3. Rozwój kapitału społecznego i przedsiębiorczości wśród mieszkańców.
4. Pozyskanie dodatkowych środków unijnych na rozwój Gminy.
5. Promocja Gminy w całej Polsce.
6. Utworzenie nowych miejsc pracy w Gminie.
7. Rozwój placówek wsparcia dziennego dla dzieci i utworzenia miejsc pobytu dziennego dla osób niepełnosprawnych i starszych.
8. Utworzenie podmiotów ekonomii społecznej na terenie Gminy.
9. Aktywizacja społeczna mieszkańców, rozwój fizyczny i sportowy.
10. Rozwój oferty kulturalno-rekreacyjnej dla mieszkańców w każdym wieku.
11. Rozwinięcie oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży.
12. Wzrost aktywności i integracji osób starszych, w tym utworzenie UTW.
13. Udział osób starszych w kreowaniu polityki społecznej w Gminie poprzez utworzenie Gminnej Rady Seniorów.
14. Szkolenia i podnoszenie kompetencji kadry działającej w obszarze rozwiązywania problemów społecznych.
15. Zatrudnienie pedagoga i specjalisty ds. przemocy w rodzinie w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym.
16. Dostępność do pomocy w przypadku doświadczenia przez mieszkańców problemów przemocy lub uzależnień.

ZAGROŻENIA

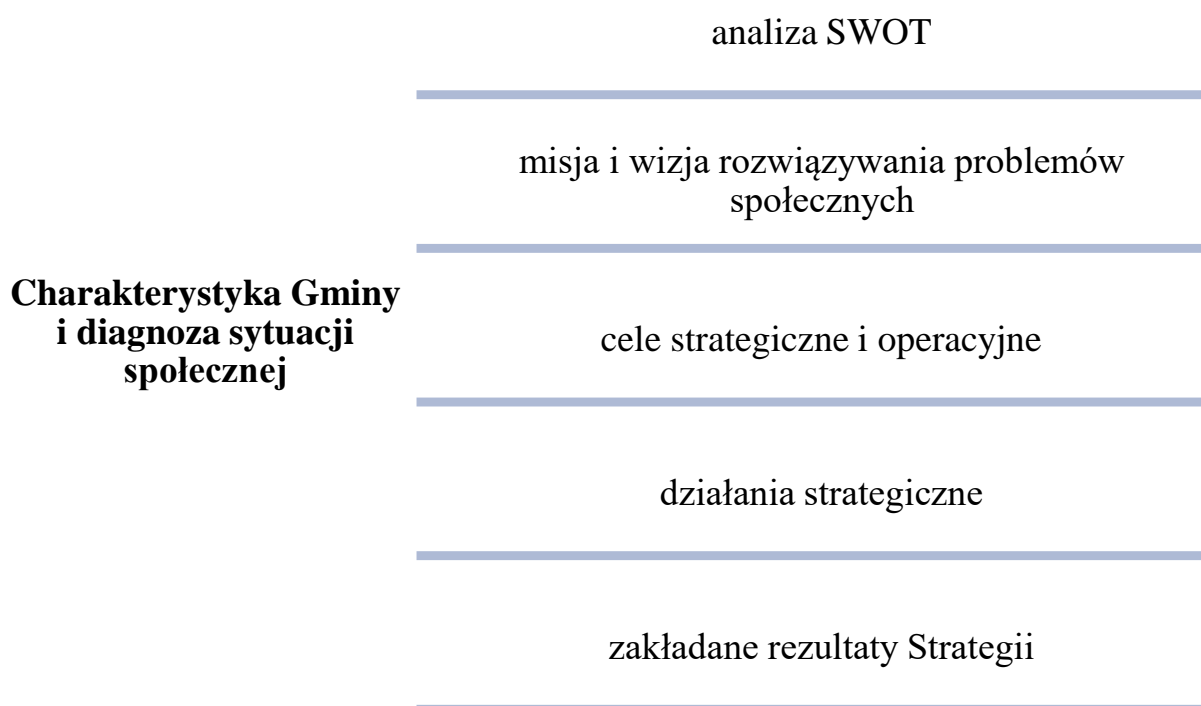
1. Odpływ ludzi młodych z terenu Gminy do Torunia.
2. Migracje zarobkowe mieszkańców Gminy.
3. Starzejące się społeczeństwo.
4. Wzrost zapotrzebowania na ośrodki wsparcia oraz zakłady opiekuńczo-lecznicze dla osób starszych i niepełnosprawnych.
5. Zwiększenie się liczby mieszkańców potrzebujących pomocy społecznej.
6. Wzrost liczby dzieci przebywających w pieczy zastępczej.
7. Narastanie zjawiska wyuczonej bezradności.
8. Spadek aktywności zawodowej kobiet po urodzeniu dziecka.
9. Zagrożenie izolacją społeczną i samotnością osób starszych.
10. Wzrost liczby osób długotrwale bezrobotnych.
11. Zwiększenie skali problemu przemocy w stosunku do dzieci.
12. Wzrost problemów opiekuńczo-wychowawczych w rodzinach, zaburzenie więzi rodzinnych.
13. Podejmowanie zachowań ryzykownych przez dzieci i młodzież.
14. Nasilanie się zjawiska alkoholizmu oraz narkomanii.
15. Ryzyko zaburzeń psychicznych i zachowań suicydalnych wśród dzieci i młodzieży.
16. Wzrost zapotrzebowania na pracę subsydiowaną, roboty publiczne i staże wśród mieszkańców.
17. Wzrost problemu alkoholizmu w Gminie oraz idące za tym konsekwencje społeczno-gospodarcze.

- 17.** Rozwój organizacji pozarządowych oraz ich aktywne funkcjonowanie na rzecz osób starszych, niepełnosprawnych i zmagających się z różnymi trudnościami i rozwiązywanie problemów społecznych mieszkańców we współpracy z nimi.
- 18.** Podjęcie współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz prywatnymi przedsiębiorstwami działającymi w obszarze uzależnień oraz wsparcia w sytuacjach kryzysowych.
- 19.** Dostęp mieszkańców do informacji na temat możliwych form pomocy w przypadku problemów uzależnień i przemocy.
- 20.** Skuteczność w rozwiązywaniu problemów społecznych oraz przeciwdziałaniu im dzięki współpracy międzyinstytucjonalnej.
- 21.** Spadek problemu wykluczenia społecznego na terenie Gminy.
- 22.** Zmniejszenie skali przemocy w rodzinie.
- 23.** Zmniejszenie skali ubóstwa wśród mieszkańców Gminy.
- 24.** Rozwój instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie Gminy.
- 25.** Utworzenie rodzin wspierających.

CZĘŚĆ PROGRAMOWA

Część programowa Strategii składa się z następujących elementów: misji i wizji rozwiązywania problemów społecznych, celów strategicznych i operacyjnych, zaplanowanych do realizacji działań, zakładanych rezultatów Strategii, sposobów aktualizacji, monitorowania i ewaluacji, ram dotyczących finansowych oraz przepisów wdrażania. Punktem wyjściowym dla przedstawionych w tej części prognoz, jest diagnoza sytuacji społecznej oraz analiza SWOT, będąca skutecznym narzędziem oceny uwarunkowań strategicznych. Przeprowadzona analiza przyniosła informacje niezbędne do podjęcia decyzji planistycznych i sformułowania kierunków rozwiązywania problemów społecznych.

Rysunek 5. Elementy procesu planowania strategicznego

Źródło: opracowanie własne

MISJA I WIZJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Wizja Strategii służy do opisu obrazu Gminy w relatywnie odległej przyszłości. Przedstawia stan, który chcemy uzyskać w najbardziej korzystnych warunkach rozwoju. Wyznacza ona określony punkt orientacyjny. **Wizja** rozwiązywania problemów społecznych na terenie gminy Obrowo została opracowana w oparciu o analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów problemowych w części diagnostycznej. Brzmi ona następująco:

Gmina Obrowo to wspólnota lokalna, która zapewnia kompleksowe wsparcie materialne i społeczne dla swoich mieszkańców oraz kładzie szczególny nacisk na integrację społeczną osób wykluczonych i zagrożonych marginalizacją społeczną. Ponadto, Gmina wykorzystując potencjał swoich mieszkańców, organizacji pozarządowych oraz realizatorów lokalnej polityki społecznej kreuje dogodne warunki dla życia rodzin, osób niepełnosprawnych, starszych oraz przeżywających trudności życiowe.

Tak sformułowana wizja pozwala na zdefiniowanie **misji**, czyli ogólnego celu, który pokazuje kierunek, w którym Gmina zmierza. Brzmi ona:

Misją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Obrowo jest wskazanie realizatorom lokalnej polityki społecznej obszarów, w których występują problemy i zagrożenia dla prawidłowego funkcjonowania lokalnej społeczności, umożliwienie podjęcia odpowiednich działań usprawniających, wskazanie kierunku pożądanых zmian oraz narzędzi, które to umożliwią.

CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE

W oparciu o wnioski wynikające z analizy danych dotyczących poszczególnych dziedzin sformułowano cele strategiczne, których realizacja da możliwość zredukowania niekorzystnych zjawisk społecznych. Dla każdego z celów strategicznych, wyznaczono cele operacyjne, przy których zaprezentowane zostały planowane zadania (kierunki działań). Przyczynią się one do realizacji celów strategicznych. Określone zostały także podmioty odpowiedzialne, podmioty współpracujące, wskaźniki realizacji zadań, termin realizacji poszczególnych zadań, zakładane rezultaty oraz źródła finansowania.

Cel strategiczny nr 1 Kompleksowe wsparcie rodzicielstwa i rodziny.

Cel strategiczny nr 2 Pełne wsparcie osób starszych i niepełnosprawnych w funkcjonowaniu.

Cel strategiczny nr 3 Skuteczna działalność profilaktyczna oraz kompleksowe wsparcie osób uzależnionych i ich rodzin.

Cel strategiczny nr 4 Kompleksowy system wsparcia osób doznających przemocy w rodzinie.

Cel strategiczny nr 5 Aktywizacja zawodowa osób pozostających bez pracy.

Cel strategiczny nr 6 Ograniczenie marginalizacji społecznej osób zagrożonych ubóstwem.

Cel strategiczny nr 7 Zapewnienie mieszkańcom wsparcia w czasie kryzysu emocjonalnego i pogorszenia się ich dobrostanu psychicznego.

CEL STRATEGICZNY NR 1

Kompleksowe wsparcie rodzicielstwa i rodziny.

Cel operacyjny nr 1					
Wzmocnienie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców i podniesienie poziomu jakości życia rodzin.					
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Udzielanie wsparcia finansowego rodzinom przeżywającym trudności w funkcjonowaniu i prowadzenia domu.	Poprawa sytuacji materialnej rodzin przeżywających trudności.	Liczba rodzin, którym udzielono pomocy i wsparcia z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.	2021- 2025	GOPS	Budżet Gminy
Zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze pomocy asystenta rodziny.	Poprawa sytuacji rodzin mających trudności opiekuńczo-wychowawcze.	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny.	2021- 2025	GOPS	Budżet Gminy
Inicjowanie działań mających na celu utworzenie rodziny wspierającej na terenie Gminy.	Wsparcie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze dzięki pomocy rodziny wspierającej.	Liczba podjętych działań mających na celu utworzenie rodziny wspierającej.	2021- 2025	GOPS	Budżet Gminy
Rozpowszechnianie informacji dla rodzin na temat możliwości poradnictwa rodzinnego, psychologicznego i prawnego oraz uzyskania pomocy w przypadku doświadczenia problemów.	Wzrost świadomości mieszkańców na temat możliwości uzyskania wsparcia na terenie Gminy.	Liczba rozpowszechnionych informacji.	2021- 2025	GOPS, UG, placówki oświatowe	Budżet Gminy
Organizowanie warsztatów dla rodziców wzmacniających kompetencje wychowawcze.	Podniesienie kompetencji wychowawczych rodziców z terenu Gminy.	Liczba rodziców biorących udział w warsztatach wzmacniających kompetencje wychowawcze. Liczba zorganizowanych warsztatów.	Rok: 2021, 2023, 2025	GOPS, UG, placówki oświatowe	Budżet Gminy
Zabezpieczenie pobytu dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej.	Poprawa sytuacji dzieci znajdujących się w rodzinach zastępczych.	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.	2021- 2025	GOPS, PCPR, Sąd	Budżet Gminy

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Obrowo

Zwiększenie dostępności żłobka samorządowego.	Zapewnienie opieki dzieciom do lat 3 oraz umożliwienie rodzicom podjęcie zatrudnienia.	Liczba miejsc dostępnych w żłobku.	2023	UG	Budżet Gminy Budżet Państwa
Upowszechnianie programu Karty Dużej Rodziny wśród rodzin i potencjalnych partnerów w Gminie.	Zwiększenie dostępności do usług skierowanych do rodzin wielodzietnych.	Liczba rodzin posiadających KDR. Liczba partnerów programu w Gminie.	2021- 2025	UG, GOPS, lokalni usługodawcy i przedsiębiorcy	Budżet Gminy

Cel operacyjny nr 2

Wzmocnienie integracji rodzin i stworzenie warunków pełnego rozwoju społecznego dla dzieci i młodzieży zgodnie z ich potrzebami.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Monitorowanie sytuacji dzieci z rodzin dysfunkcyjnych poprzez współpracę z placówkami oświatowymi oraz świetlicami.	Poprawa sytuacji życiowej dzieci z rodzin dysfunkcyjnych poprzez pomoc ze strony placówek oświatowych oraz świetlic.	Liczba placówek oświatowych, z którymi podejmowano współpracę w celu monitorowania sytuacji dziecka.	2021- 2025	GOPS, placówki oświatowe	Bez kosztów
Rozwijanie świetlic profilaktycznych przy placówkach oświaty dla dzieci i młodzieży.	Poprawa funkcjonowania społecznego dzieci i młodzieży, a także zagospodarowanie ich czasu wolnego, zapewnienie alternatywnych form spędzania czasu wolnego.	Liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w zajęciach placówki wsparcia dziennego.	2021-2025	GOPS, UG	Budżet Gminy Budżet Państwa Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Współpracowanie z placówkami oświatowymi w celu dostosowywania podejmowanych działań do występujących wśród dzieci, młodzieży oraz ich rodzin problemów.	Poprawa jakości i stopnia dostosowania usług skierowanych do dzieci i młodzieży.	Liczba placówek z którymi podjęto współpracę.	2021- 2025	GOPS, placówki oświatowe	Bez kosztów
Systematyczne doposażanie placówek oświatowych w profesjonalny sprzęt.	Wzrost poziomu edukacji w szkołach.	Liczba działań podjętych w celu doposażenia placówek oświatowych.	2021- 2025	UG, placówki oświatowe	Budżet Gminy Budżet Państwa
Rozwój świetlic wiejskich i wspieranie ich działalności.	Zagospodarowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży.	Liczba działań podjętych w celu rozwijania działalności świetlic.	2021- 2025	UG, GOPS	Budżet Gminy Budżet Państwa

Organizowanie, wspieranie i promocja imprez/wydarzeń/festynów adresowanych do rodzin z dziećmi.	Wzrost integracji rodzin z dziećmi.	Liczba zorganizowanych imprez. Liczba uczestników.	2021- 2025	UG, GOPS, placówki oświatowe, GOK, GBP.	Budżet Gminy Budżet Państwa
Organizowanie i finansowanie wypoczynku letniego dla dzieci, w szczególności wychowujących się w rodzinach alkoholowych.	Wzrost integracji rówieśniczej wśród dzieci z rodzin przeżywających trudności.	Liczba zorganizowanych kolonii/półkolonii/ obozów. Liczba dzieci objętych działaniem.	2021- 2025	UG, GOPS, NGO, placówki oświatowe.	Budżet Gminy Budżet Państwa
Rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej.	Zagospodarowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży, podejmowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego przez uczniów.	Liczba dostępnych obiektów sportowo-rekreacyjnych.	2021- 2025	UG, GOPS, placówki oświatowe, GOK, GBP.	Budżet Gminy Budżet Państwa

CEL STRATEGICZNY NR 2

Pełne wsparcie osób starszych i niepełnosprawnych w funkcjonowaniu.

Cel operacyjny nr 1 Objęcie osób starszych i niepełnosprawnych kompleksowym wsparciem materialnych i oddziaływaniami rehabilitacyjnymi.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Udzielanie pomocy materialnej osobom niepełnosprawnym i starszym.	Poprawa warunków bytowych osób niepełnosprawnych i starszych.	Liczba osób objętych pomocą materialną.	2021- 2025	GOPS	Budżet Gminy Budżet Państwa
Podniesienie jakości i dostępności usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych.	Poprawa jakości usług opiekuńczych i stopnia ich rozpowszechnienia.	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi. Liczba zrealizowanych godzin usług opiekuńczych.	2021- 2025	GOPS, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy Budżet Państwa, FS, Fundusze Europejskie
Rozwijanie działalności Domu Pomocy Społecznej w Dobrzejewicach.	Poprawa warunków bytowych osób wymagających całodobowej opieki.	Liczba mieszkańców przebywających w DPS w Dobrzejewicach.	2021- 2025	GOPS	Budżet Gminy
Stworzenie warunków do integracji społecznej osób starszych i niepełnosprawnych poprzez realizację projektów i programów socjalnych.	Podejmowanie działalności projektowej na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.	Liczba zrealizowanych projektów/ programów. Liczba uczestników.	2021- 2025	GOPS, UG, NGO, GBP.	Budżet Gminy Budżet Państwa

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Obrowo

Dostosowywanie infrastruktury gminnej (punktów handlowych, usługowych, kulturowych, sportowych itp.) do potrzeb osób niepełnosprawnych.	Zwiększenie możliwości przemieszczania się osób niepełnosprawnych po obiektach infrastruktury gminnej.	Liczba obiektów infrastruktury gminnej dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych.	Rok: 2021, 2023, 2025	UG, GOPS	Budżet Gminy PFRON Fundusze Europejskie
Kierowanie osób z zaburzeniami psychicznymi na zajęcia w Środowiskowym Domu Samopomocy w Osieku nad Wisłą.	Zapewnienie pomocy i wsparcia osobom z zaburzeniami psychicznymi.	Liczba mieszkańców Gminy uczęszczających na zajęcia w ŚDS.	2021- 2025	UG, GOPS, PCPR	Budżet Gminy
Kierowanie niepełnosprawnych mieszkańców Gminy na Warsztaty Terapii Zajęciowej.	Zapewnienie pomocy i wsparcia osobom niepełnosprawnym w wykonywaniu codziennych czynności.	Liczba mieszkańców Gminy uczęszczających w WTZ.	2021- 2025	UG, GOPS, PCPR	Budżet Gminy Budżet Państwa, FS, Fundusze Europejskie
Współpraca z organizacjami pozarządowymi prowadzącymi działalność na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych oraz wspieranie ich działalności.	Zintensyfikowanie działań mających na celu współpracę z NGO.	Liczba działań podjętych we współpracy z organizacjami pozarządowymi.	2021- 2025	GOPS, NGO	Budżet Gminy
Propagowanie i organizowanie wolontariatu w odpowiedzi na potrzeby osób starszych, niepełnosprawnych.	Zapewnienie pomocy i towarzystwa osobom starszym i niepełnosprawnym oraz wspieranie ich w codzienności.	Liczba podjętych działań propagujących wolontariat. Liczba osób uczestniczących w wolontariacie.	2021- 2025	GOPS, UG, NGO	Budżet Gminy
Prowadzenie i promocja nowoczesnych rozwiązań opieki nad osobami starszymi, niepełnosprawnymi (np. teleopieka, teleaniół, domowe zajęcia integracji sensorycznej, Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej).	Poprawa dostępności do nowoczesnych usług opieki dla osób niepełnosprawnych i starszych.	Liczba osób objętych nowoczesnymi rozwiązaniami w zakresie opieki.	2021- 2025	GOPS, NGO	Budżet Gminy Budżet Państwa PFRON
Utworzenie mieszkań chronionych dostosowanych do potrzeb i możliwości osób niepełnosprawnych i starszych.	Zapewnienie bezpieczeństwa osobom starszym i niepełnosprawnym w miejscu zamieszkania.	Liczba mieszkań chronionych w Gminie. Liczba osób korzystających z mieszkań.	2023-2025	GOPS, UG, PCPR	Budżet Gminy Budżet Państwa, FS, Fundusze Europejskie, PFRON

Organizowanie dowozu osób niepełnosprawnych.	Umożliwienie mieszkańcom niepełnosprawnym dojazdu do szkół/WTZ/ŚDS.	Liczba osób objętych wsparciem w formie dowozu.	2021-2025	GOPS, UG	Budżet Gminy Budżet Państwa, Fundusze Europejskie, PFRON
Informowanie mieszkańców o możliwych formach wsparcia w zakresie likwidacji barier architektonicznych, funkcjonalnych i technicznych.	Zwiększenie wiedzy mieszkańców w zakresie dostępnych form wsparcia o obszarze likwidacji barier.	Liczba podjętych działań informacyjnych.	2021-2025	GOPS, UG	Budżet Gminy

Cel operacyjny nr 2

Wzmocnienie integracji społecznej seniorów oraz osób niepełnosprawnych w lokalnej społeczności oraz ich aktywności społeczno-kulturalnej.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Organizacja zajęć: rekreacyjno-sportowych, kulturalnych, promujących zdrowy i aktywny tryb życia oraz edukacyjnych, mających na celu integrację społeczną, a także rozwijanie kompetencji i umiejętności seniorów oraz osób niepełnosprawnych.	Poprawa dostępności do zajęć sportowo-rekreacyjnych i kulturalnych dla seniorów oraz osób niepełnosprawnych, wzrost ich aktywności społecznej oraz umiejętności.	Liczba seniorów oraz osób niepełnosprawnych uczestniczących w zajęciach.	2021- 2025	GOPS, UG, GBP, GOK, NGO	Budżet Gminy Fundusze Europejskie
Promowanie pozytywnego wizerunku osoby starszej i niepełnosprawnej w społeczności lokalnej.	Zmiana postaw i zachowań środowiska lokalnego wobec seniorów oraz osób niepełnosprawnych.	Liczba podjętych działań promujących.	2021- 2025	GOPS, UG, GBP, GOK, NGO, placówki oświatowe	Budżet Gminy
Prowadzenie akcji informacyjnych/ warsztatów w zakresie bezpieczeństwa osób starszych.	Wzrost poczucia bezpieczeństwa wśród osób starszych.	Liczba podjętych akcji informacyjnych/ przeprowadzonych warsztatów.	Rok: 2022, 2024, 2025	GOPS, UG, GBP, GOK, NGO, KP	Budżet Gminy
Wspieranie działania Klubu Seniora.	Zagospodarowanie czasu wolnego dla osób starszych oraz ich integracja społeczna.	Liczba uczestników Klubu Seniora. Liczba dostępnych zajęć.	2021- 2025	GOPS, UG, GBP, Klub Seniora, GOK	Budżet Gminy Budżet Państwa

Inicjowanie działań w celu utworzenia na terenie Gminy Dziennego Domu Seniora, Uniwersytetu Trzeciego Wieku lub Centrum Aktywności Seniora.	Zwiększenie dostępności miejsc integracji seniorów oraz wzmocnienie ich aktywności kulturalno-rekreacyjnej.	Liczba podmiotów wsparcia i integracji osób starszych na terenie Gminy.	2021-2025	GOPS, UG, Klub Seniora, GBP, GOK	Budżet Gminy Budżet Państwa
---	---	---	-----------	----------------------------------	--------------------------------

CEL STRATEGICZNY NR 3

Skuteczna działalność profilaktyczna oraz kompleksowe wsparcie osób uzależnionych i ich rodzin.

Cel operacyjny nr 1 Zwiększenie dostępu do specjalistycznego wsparcia osobom uzależnionym i ich rodzinom.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Udzielanie pomocy materialnej i niematerialnej rodzinom z problemem uzależnienia.	Poprawa warunków bytowych rodzin z problemem uzależnienia.	Liczba rodzin, którym udzielona została pomoc materialna i niematerialna.	2021-2025	GOPS	Budżet Gminy
Kontynuowanie prowadzenia Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego dla osób uzależnionych i ich rodzin.	Dostęp do pomocy i wsparcia rodzin z problemem uzależnienia.	Liczba udzielonych porad. Liczba osób, którym udzielono porad.	2021-2025	GOPS, GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Prowadzenie grupy samopomocowej dla osób uzależnionych od alkoholu (AA) „Wola” i podejmowanie z nią współpracy w zakresie promowania abstynencji.	Objęcia wsparciem osób z problemem alkoholowym.	Liczba osób uczęszczających na spotkania grupy AA.	2021-2025	GOPS, GKRPA, NGO	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Inicjowanie powstania grup samopomocowych skierowanych dorosłych dzieci alkoholików (DDA) oraz osób współuzależnionych.	Powstanie grupy samopomocowej dla rodzin osób uzależnionych.	Liczba osób uczestniczących w grupach samopomocowych.	2021-2025	GOPS, GKRPA, NGO	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Obrowo

Motywowanie osób uzależnionych i współuzależnionych do podjęcia terapii w placówkach leczenia odwykowego typu stacjonarnego i ambulatoryjnego.	Wzrost liczby osób podejmujących terapię w placówkach leczenia odwykowego.	Liczba osób wobec, których podjęte zostały rozmowy motywujące.	2021-2025	GOPS, GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Wspieranie placówek leczenia uzależnienia od alkoholu, między innymi w zakresie ponadpodstawowych programów terapeutycznych dla osób uzależnionych.	Rozszerzenie zakresu świadczonych usług dla mieszkańców Gminy w placówkach leczenia uzależnień, wzrost skuteczności terapii.	Liczba środków finansowych przekazanych placówkom leczenia uzależnień.	2022-2025	GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Podjęcie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu; kierowanie wniosków do biegłych celem wydania opinii w przedmiocie uzależnienia oraz kierowanie wniosków do sądu.	Zwiększenie liczby osób kończących leczenie odwykowe.	Liczba wniosków skierowanych do sądu. Liczba wydanych opinii.	2021-2025	GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Wspieranie działań placówek lecznictwa odwykowego poprzez finansowanie programów terapeutycznych dla osób uzależnionych i współuzależnionych uzupełniających ofertę świadczeń zdrowotnych NFZ.	Zwiększenie dostępności do udziału w programach terapeutycznych.	Liczba sfinansowanych programów. Liczba uczestników programów.	2021-2025	GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Prowadzenie świetlic profilaktycznych przy placówkach oświatowych i rozwijanie ich działalności.	Objęcie wsparciem i działaniami profilaktycznymi dzieci z rodzin alkoholowych i zagrożonych uzależnieniem.	Liczba funkcjonujących świetlic. Liczba dzieci uczęszczających na zajęcia.	2021-2025	UG, GOPS, GKRPA, placówki oświatowe	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Cel operacyjny nr 2

Wzmocnienie postaw abstynenckich wśród dzieci i młodzieży oraz opóźnienie inicjacji alkoholowej.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Realizacja w szkołach programów profilaktycznych rekomendowanych przez PARPA, ORE, KBdsPN, IPiN związanych z tematyką uzależnień.	Podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie uzależnień, rozwój psychospołeczny uczniów.	Liczba uczestników rekomendowanych programów profilaktyki. Liczba przeprowadzonych programów.	2021-2025	GKRPA, GOPS, placówki oświatowe	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Realizacja w szkołach oraz świetlicach warsztatów i innych form edukacyjnych uwzględniających zagadnienia dotyczące uzależnień oraz pozalekcyjnych zajęć z elementami profilaktyki.	Podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie uzależnień, rozwój psychospołeczny uczniów.	Liczba uczestników warsztatów i innych form edukacyjnych.	2021-2025	GKRPA, placówki oświatowe, świetlice profilaktyczne, świetlice wiejskie	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Organizowanie wypoczynku z programem i profilaktycznym dla dzieci z rodzin dotkniętych problemami uzależnień.	Ograniczenie zachowań ryzykownych wśród dzieci i młodzieży.	Liczba dzieci biorących udział w wypoczynku z programem profilaktycznym.	2021-2025	GOPS, GKRPA	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Realizacja warsztatów profilaktycznych dla rodziców dotyczących profilaktyki uzależnień.	Podniesienie poziomu wiedzy rodziców na temat uzależnień.	Liczba rodziców biorących udział w warsztatach profilaktycznych.	2021-2025	GOPS, GKRPA, placówki oświatowe	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Realizacja szkoleń dla właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych i dla sprzedawców dotyczącego konsekwencji prawnych, moralnych i społecznych wynikających z nieodpowiedzialnej sprzedaży alkoholu.	Spadek dostępności alkoholu dla dzieci.	Liczba właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych oraz sprzedawców objętych szkoleniami.	2021-2025	GKRPA, GOPS	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Cel operacyjny nr 3

Promowanie postaw abstynenckich wśród mieszkańców w zakresie alkoholu i substancji psychoaktywnych.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Realizowanie działań profilaktycznych wśród mieszkańców mających na celu uświadomienie konsekwencji spożywania alkoholu, a przede wszystkim: spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży oraz prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu.	Zmniejszenie skali prowadzenia pojazdów przez osoby nietrzeźwe oraz spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży.	Liczba zorganizowanych działań profilaktycznych. Liczba uczestników.	2021-2025	GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Organizowanie szkoleń dla członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i innych grup zawodowych (m.in. pedagogów, nauczycieli, wychowawców, pracowników socjalnych, asystentów rodziny, policjantów) z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.	Wzrost wiedzy specjalistów z zakresu profilaktyki uzależnień, zwiększenie skuteczności oddziaływań profilaktycznych.	Liczba uczestników zorganizowanych szkoleń z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.	2021-2025	GKRPA, GOPS, KP, placówki oświatowe	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Udział w ogólnopolskich oraz lokalnych kampaniach i akcjach informacyjno-edukacyjnych, skierowanych do różnych grup odbiorców służących profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień.	Zmiana postaw mieszkańców względem używania substancji psychoaktywnych.	Liczba ogólnopolskich i lokalnych kampanii informacyjno-edukacyjnych.	2021-2025	GKRPA, GOPS, UG, KP, NGO	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Organizowanie imprez, festynów, konkursów, wydarzeń propagujących zdrowy styl życia przy współpracy międzyinstytucjonalnej.	Wzrost świadomości mieszkańców w zakresie wartości zdrowotnych oraz korzyści zdrowego stylu życia.	Liczba zorganizowanych imprez, festynów, konkursów, wydarzeń propagujących zdrowy styl życia. Liczba uczestników.	2021-2025	GKRPA, GOPS, UG, KP, NGO, GBP, GOK	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

CEL STRATEGICZNY NR 4

Kompleksowy system wsparcia osób doznających przemocy w rodzinie.

Cel operacyjny nr 1					
Podniesienie dostępności do specjalistycznej pomocy osobom doznającym przemocy.					
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Pomoc rodzinom doznającym przemocy w ramach procedury „Niebieskie Karty”.	Spadek liczby rodzin, w których występuje przemoc.	Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”. Liczba wszczętych procedur. Liczba zakończonych procedur.	2021-2025	GOPS, GKRPA, KP, ZI, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, sąd	Budżet Gminy
Zamieszczanie informacji z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w lokalnych mediach oraz kolportaż materiałów informacyjnych dotyczących form specjalistycznej pomocy możliwej do uzyskania w sytuacji wystąpienia przemocy w rodzinie.	Zwiększenie dostępu do informacji na temat pomocy z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	Liczba działań informacyjnych. Liczba rozpowszechnionych informacji.	2021-2025	GOPS, GKRPA, ZI	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Organizacja szkoleń dla pracowników instytucjonalnych w zakresie przepisów prawa regulujących problematykę przemocy w rodzinie oraz procedury „Niebieskie Karty”.	Poszerzenie wiedzy pracowników instytucji pomocowych z zakresu realizacji procedury „Niebieskie Karty”.	Liczba uczestników szkoleń.	2021-2025	GOPS, GKRPA, ZI, placówki oświatowe, placówki służby zdrowia, sąd	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Rozszerzenie działalności Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego o wsparcie dla osób doznających i stosujących przemoc w rodzinie.	Poprawa dostępności do wsparcia dla osób doznających i stosujących przemoc.	Liczba udzielonych porad. Liczba osób, którym udzielono porad.	2021-2025	GOPS, GKRPA, ZI	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Utworzenie grupy wsparcia dla osób doznających przemocy w rodzinie przy GOPS.	Objęcie grupowym wsparciem osób doznających przemocy.	Liczba spotkań grupy wsparcia w miesiącu. Liczba uczestników spotkań.	2021-2025	GOPS, ZI	Budżet Gminy

Monitorowanie i diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie.	Dostosowanie oferty pomocowej do potrzeb mieszkańców i skali problemu.	Liczba działań podjętych w celu diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie.	2021-2025	GOPS, GKRPA, ZI	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
---	--	--	-----------	-----------------	---

Cel operacyjny nr 2
Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie przemocy w rodzinie oraz wzrost wrażliwości społecznej na jej przejawy.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych dla rodziców w celu podnoszenia ich kompetencji wychowawczych oraz promowania metod wychowawczych bez użycia przemocy.	Poszerzenie kompetencji wychowawczych, wzrost wiedzy rodziców na temat wychowania bez przemocy.	Liczba rodziców uczestniczących w działaniach informacyjno-edukacyjnych, liczba zorganizowanych działań.	Rok: 2022, 2024	GOPS, UG, KP, GKRPA, ZI placówki oświatowe	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Udział w ogólnopolskich oraz lokalnych kampaniach społecznych przeciw przemocy w rodzinie.	Wzrost poziomu wiedzy mieszkańców na temat przemocy w rodzinie oraz możliwości pomocy, a także wzrost wrażliwości społeczności lokalnej na jej przejawy.	Liczba działań podjętych w ramach kampanii. Liczba osób uczestniczących w kampanii.	2021-2025	GOPS, GKRPA, ZI, KP, UG, PCPR, placówki oświatowe	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Realizacja warsztatów dla uczniów dotyczących, przemocy w rodzinie, komunikacji interpersonalnej, umiejętności rozwiązywania konfliktów bez użycia przemocy.	Podniesienie umiejętności psychospołecznych uczniów, wzrost wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie przemocy.	Liczba uczniów biorących udział w warsztatach, liczba zorganizowanych warsztatów.	2021-2025	GKRPA, ZI placówki oświatowe	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Rozwijanie oferty zajęć edukacyjnych dla dzieci uczęszczających na świetlice profilaktyczne.	Podniesienie świadomości dzieci i młodzieży na temat przemocy w rodzinie oraz przemocy rówieśniczej.	Liczba zajęć z zakresu przemocy w świetlicach profilaktycznych. Liczba dzieci uczęszczających na zajęcia.	2021-2025	GKRPA, ZI placówki oświatowe, świetlice profilaktyczne	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

CEL STRATEGICZNY NR 5

Aktywizacja zawodowa osób pozostających bez pracy.

Cel operacyjny nr 1 Zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród osób bezrobotnych, w tym osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy.					
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie: poradnictwa zawodowego, organizacji szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe osób bezrobotnych oraz zwiększających szanse na podjęcie zatrudnienia.	Zmniejszenie liczby osób bezrobotnych w Gminie.	Liczba zorganizowanych szkoleń. Liczba osób biorących w nich udział.	2021-2025	GOPS, PUP	Budżet Gminy Budżet Państwa Fundusze Europejskie
Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie: organizowania prac interwencyjnych, robót publicznych oraz prac społecznie użytecznych dla osób bezrobotnych.	Wzrost liczby bezrobotnych mieszkańców Gminy biorących udział w pracach interwencyjnych, robotach publicznych i pracach społecznie użytecznych.	Liczba osób biorących udział w pracach interwencyjnych, robotach publicznych oraz pracach społecznie użytecznych.	2021-2025	GOPS, PUP	Budżet Gminy Budżet Państwa
Prowadzenie działalności informacyjnej w zakresie dostępnych form wsparcia i aktywizacji osób bezrobotnych.	Wzrost wiedzy wśród osób bezrobotnych na temat dostępnych form wsparcia.	Liczba podjętych działań informacyjnych.	2021-2025	GOPS, PUP, UG	Budżet Gminy
Wykorzystanie w pracy socjalnej kontraktów socjalnych służących aktywizacji zawodowej i zwiększenia szans na podjęcie zatrudnienia, szczególnie osób długotrwale bezrobotnych.	Zwiększenie liczby kontraktów socjalnych w aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych.	Liczba beneficjentów pomocy społecznej, z którymi zostały zawarte kontrakty socjalne.	2021-2025	GOPS, PUP	Budżet Gminy
Realizowanie projektów w zakresie zwiększenia aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych i wykluczonych społecznie.	Zwiększenie aktywności zawodowej wśród osób niepełnosprawnych.	Liczba realizowanych projektów. Liczba osób objętych oddziaływaniem projektów.	2021-2025	GOPS, UG, PUP	Budżet Gminy Budżet Państwa Fundusze Europejskie, FS

Utworzenie Gminnego Inkubatora Przedsiębiorczości przy UG.	Zwiększenie przedsiębiorczości wśród mieszkańców Gminy oraz wsparcie ich w formie bezpłatnego poradnictwa prawnorachunkowego.	Liczba osób korzystających z Gminnego Inkubatora Przedsiębiorczości.	2021-2025	UG, PUP	Budżet Gminy
--	---	--	-----------	---------	--------------

CEL STRATEGICZNY NR 6

Ograniczenie marginalizacji społecznej osób zagrożonych ubóstwem.

Cel operacyjny nr 1 Poprawa sytuacji życiowej osób i rodzin, żyjących w niewystarczających warunkach materialnych i społecznych.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Zapewnienie dostępu do świadczeń pomocy społecznej w celu umożliwienia zaspokojenia przez osoby i rodziny podstawowych potrzeb bytowych z uwzględnieniem współpracy w rozwiązywaniu trudnej sytuacji życiowej.	Zaspokojenie potrzeb bytowych mieszkańców Gminy.	Liczba osób/rodzin objętych pomocą materialną.	2021-2025	GOPS	Budżet Gminy Budżet Państwa
Udzielanie pomocy w zakresie dożywiania.	Zwiększenie dostępności do pomocy.	Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie zasiłku/posiłku.	2021-2025	GOPS, placówki oświatowe	Budżet Gminy Budżet Państwa
Udzielanie uczniom pomocy w formie stypendiów i zasiłków szkolnych.	Poprawa funkcjonowania dzieci z rodzin dotkniętych ubóstwem.	Liczba uczniów, którym została udzielona pomoc w formie stypendiów i zasiłków szkolnych.	2021-2025	GOPS	Budżet Gminy Budżet Państwa
Realizacja działań mających na celu wyrównywanie szans edukacyjnych dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych lub zagrożonych ubóstwem.	Zniwelowanie nierówności edukacyjnych dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych ubóstwem.	Liczba dzieci i młodzieży objętych działaniami mającymi na celu wyrównywanie szans edukacyjnych.	2021-2025	GOPS, UG, placówki oświatowe	Budżet Gminy Budżet Państwa
Tworzenie warunków do powstawania nowych NGO działających na rzecz polityki społecznej i podmiotów ekonomii społecznej.	Zapewnienie kompleksowego wsparcia osobom potrzebującym oraz wzrost aktywności obywatelskiej.	Liczba funkcjonujących NGO i podmiotów ekonomii społecznej.	2021-2025	UG, GOPS	Budżet Gminy Budżet Państwa Fundusze Europejskie

CEL STRATEGICZNY NR 7

Zapewnienie mieszkańcom wsparcia w czasie kryzysu emocjonalnego i pogorszenia się ich dobrostanu psychicznego.

Cel operacyjny nr 1 Podniesienie świadomości społecznej na temat zaburzeń psychicznych oraz systemu wsparcia osób z zaburzeniami psychicznymi.					
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych o dostępnych formach pomocy dla osób z mających problemy w zakresie zdrowia psychicznego.	Zwiększenie liczby mieszkańców mających problemem w zakresie zdrowia psychicznego zgłaszających się po pomoc.	Liczba przeprowadzonych działań.	2021-2025	GOPS, UG	Budżet Gminy
Prowadzenie kampanii profilaktycznych, wykładów, spotkań ze specjalistami na temat zdrowia psychicznego oraz higieny psychicznej w odniesieniu do uwarunkowań związanych z pandemią COVID-19.	Zwiększanie świadomości społecznej na temat zdrowia psychicznego oraz higieny psychicznej.	Liczba przeprowadzonych kampanii/wykładów/spotkań.	Rok: 2021 2023 2025	GOPS, UG	Budżet Gminy
Wczesna profilaktyka szkolna dotycząca kwestii zdrowia psychicznego – prowadzenie programów profilaktycznych dotyczących zdrowia psychicznego.	Zmniejszenie liczby dzieci i młodzieży mających problemy w zakresie zdrowia psychicznego.	Liczba przeprowadzonych programów/warsztatów. Liczba uczestników.	2021-2025	GOPS, UG, placówki oświatowe, świetlice wiejskie	Budżet Gminy
Udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży.	Poprawa dobrostanu psychicznego dzieci i młodzieży.	Liczba osób, którym udzielono pomocy psychologiczno-pedagogicznej.	2021-2025	GOPS, placówki oświatowe,	Budżet Gminy
Przeprowadzenie warsztatów dla uczniów dotyczących poradnictwa w stanach kryzysu psychicznego.	Wzrost poczucia bezpieczeństwa w zakresie zdrowia psychicznego wśród uczniów.	Liczba uczestników warsztatów.	Rok: 2022 2024	GOPS, UG, placówki oświatowe	Budżet Gminy
Współpraca z PCPR oraz PUP w zakresie aktywizacji społecznej i zawodowej osób z zaburzeniami psychicznymi.	Poprawa funkcjonowanie osób z zaburzeniami psychicznymi.	Liczba działań podjętych we współpracy z PCPR oraz PUP.	2021-2025	GOPS, PCPR, PUP	Budżet Gminy Budżet Państwa

RAMY FINANSOWE STRATEGII

Potrzeba określenia ram finansowych strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika z treści art. 16b. ust 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.). Jednym z warunków realizacji wskazanych celów w strategii rozwiązywania problemów społecznych jest jej finansowanie.

Podstawowym źródłem finansowania powyższej Strategii będą środki pochodzące z budżetu gminy Obrowo. Zaplanowane zadania w niniejszej Strategii będą finansowane także przez:

- budżet Wojewody,
- budżet Samorządu Województwa,
- Fundusz Pracy,
- Fundusz Solidarnościowy,
- projekty konkursowe w ramach środków z Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej,
- środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- środki Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,
- środki finansowe pozyskiwane przez organizacje pozarządowe,
- środki własne podmiotów uczestniczących w realizacji Strategii.

Ramy finansowe Strategii uzależnione są od możliwości finansowych Gminy. Realizacja poszczególnych celów i zadań wymienionych w Strategii uzależniona będzie od środków posiadanych przez Gminę oraz pozyskanych ze źródeł zewnętrznych.

Prognozy wykorzystane do sporządzenia ram finansowych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Obrowo przyjęto w oparciu o procentową strukturę wydatków socjalnych w latach 2018-2019, która została opracowana na podstawie oceny zasobów pomocy społecznej. Prognoza uwzględnia także ryzyka finansowe tj. zmianę przepisów, wzrost wydatków, inflację.

W prognozie na lata 2021-2025 zastosowano średnią wzrostu 2,5% w skali roku wydatków na pomoc społeczną przewidywanego na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Obrowie.

Lp.	rok	Wysokość środków finansowych w zakresie pomocy społecznej i pozostałych zadań w zakresie polityki społecznej
1	2018	2 844 397
2	2019	3 603 221
Lp.	rok	<i>Prognoza wydatków finansowych w zakresie pomocy społecznej i pozostałych zadań w zakresie polityki społecznej</i>
3	2020	3 693 302
4	2021	3 785 634
5	2022	3 880 275
6	2023	3 977 282
7	2024	4 076 714
8	2025	4 178 632
Lp.	rok	Wysokość środków finansowych w przeciwdziałaniu alkoholizmowi i narkomanii
1	2018	132 988
2	2019	205 751
Lp.	rok	<i>Prognoza wydatków finansowych w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii</i>
3	2020	210 895
4	2021	216 167
5	2022	221 571
6	2023	227 111
7	2024	232 788
8	2025	238 608

Lp.	rok	Wysokość środków finansowych w zakresie edukacyjnej opieki wychowawczej i rodziny
1	2018	22 017 791
2	2019	28 497 742
Lp.	rok	<i>Prognoza wydatków finansowych w zakresie edukacyjnej opieki wychowawczej i rodziny</i>
3	2020	29 210 186
4	2021	29 940 440
5	2022	30 688 951
6	2023	31 456 175
7	2024	32 242 579
8	2025	33 048 644

SYSTEM WDRAŻANIA STRATEGII

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Obrowo to wprowadzenie w życie zintegrowanego modelu polityki społecznej. Z uwagi na fakt, że opracowana Strategia jest dokumentem długookresowym i zawiera podstawowe cele perspektywiczne, musi być poddana okresowej weryfikacji, a także niezbędnym zmianom.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Obrowo zawiera zadania, które stanowią wyzwania dla całej społeczności lokalnej i wszystkich instytucji publicznych oraz niepublicznych, które działają na polu polityki społecznej w Gminie. Taka zasada partnerstwa i współpracy jest jednym z fundamentalnych elementów polityki strukturalnej Unii Europejskiej. Jednak wdrażanie Strategii, zawierającej zadania będące w kompetencjach wielu lokalnych i ponadlokalnych instytucji, organizacji i środowisk, wymaga ścisłej koordynacji, a także współpracy pomiędzy zainteresowanymi stronami. Stąd też efektywność realizacji zadań wyodrębnionych w Strategii, w dużej mierze zależała będzie od instytucji zarządzającej jej wdrażaniem – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Obrowie.

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Obrowo na lata 2021-2025 obejmować będzie pięć etapów, przedstawionych w poniższej tabeli.

Tabela 28. Harmonogram wdrażania strategii

Etap	Wyszczególnienie	Termin realizacji
Etap I	Podjęcie uchwały przez Radę Gminy w Obrowie o przyjęciu do realizacji „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Obrowo na lata 2021-2025”.	I kwartał 2021 r.
Etap II	Koordinacja realizacji działań objętych Strategią.	I kwartał 2021 r. – IV kwartał 2025 r.
Etap III	Monitoring i ewaluacja Strategii.	Na koniec każdego roku w okresie od 2021 r. do 2025 r.
Etap IV	Uzupełnianie Strategii o nowe zadania i programy.	Sukcesywnie w okresie wdrażania Strategii czyli od I kwartału 2021 r. do IV kwartału 2025 r.
Etap V	Podsumowanie i ocena Strategii.	IV kwartał 2025 r.

Źródło: opracowanie własne

SYSTEM AKTUALIZACJI STRATEGII

Strategia jest dokumentem „żywym” i wprowadzanie zmian w jej zapisach jest nie tylko możliwe, ale w niektórych sytuacjach wręcz konieczne, to jednak należy pamiętać, że zmiany te nie powinny dotyczyć zasadniczych kierunków Strategii. Przeglądy strategiczne powinny być realizowane cyklicznie. Konsekwencje pojawienia się koronawirusa SARS-CoV-2 i wywołanej przez nią choroby COVID-19 mogą spowodować konieczność zredefiniowania zaplanowanych działań. Skutki ekonomiczne, gospodarcze i społeczne pandemii będą dostrzegalne w dłuższej perspektywie czasowej. W związku z tym mogą pojawić się nowe wyzwania dla polityki lokalnej. Najlepszą metodą na wprowadzenie zmian w dokumencie Strategii jest jej weryfikacja w społecznym procesie zbliżonym do tego, który towarzyszył tworzeniu Strategii. Kierownik GOPS przy wyborze zadań do realizacji będzie brać pod uwagę zarówno nowe oczekiwania społeczności lokalnej i określonych grup społecznych, jak również zmieniające się czynniki środowiska zewnętrznego oraz możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych. Dlatego podczas aktualizacji dokumentu Strategii kierownik GOPS powinien uwzględniać nie tylko istniejące zapisy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Obrowo, ale również nowe, nie ujęte w niej zadania, których w obecnym czasie uczestnicy nie byli w stanie przewidzieć. Bezpośrednim koordynatorem jest kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Obrowie. Zadaniem koordynatora jest ciągły nadzór nad pracami GOPS w zakresie wdrażania i aktualizacji Strategii.

KOMUNIKACJA SPOŁECZNA I PROMOCJA STRATEGII

W celu sprawnego funkcjonowania Strategii należy umożliwić społeczności lokalnej udział w procesie jej tworzenia i realizacji. Partnerzy mają możliwość zgłoszenia zmian w treści Strategii w zakresie wymagającym ich współpracy. Władze samorządowe w trakcie wdrażania Strategii muszą znaleźć skuteczną metodę przekazywania informacji do otoczenia. Powinny także zwrócić baczną uwagę na sprawny system przyjmowania informacji z otoczenia, od partnerów społecznych.

Władze samorządowe muszą kontaktować się z jednej strony z otoczeniem wewnętrznym, obejmującym pracowników, którzy uczestniczą bezpośrednio w administrowaniu Gminą (ich wiedza, motywacja, umiejętności praktyczne, kompetencje interpersonalne), lecz także technologie i zasoby organizacji.

Z drugiej strony muszą również komunikować się z otoczeniem zewnętrznym obejmującym: ogół mieszkańców Gminy, grupy, organizacje, stowarzyszenia, instytucje czy przedsiębiorstwa.

Otoczenie zewnętrzne dalsze to natomiast otoczenie Gminy, jako wspólnoty terytorialnej: sąsiednie gminy, struktury powiatowe, wojewódzkie i ogólnopństwowe. Obszarami działań w zakresie komunikacji społecznej to:

- możliwość wnioskowania zmian zapisów Strategii przed jej uchwaleniem;
- informacja o postępach wdrażania Strategii;
- współpraca z mediami – podawanie informacji o wdrażanych projektach w mediach lokalnych;
- informacje zamieszczane na stronach internetowych.

Promocja Strategii ma na celu stanowienie i utrzymywanie wzajemnej współpracy między samorządem a społeczeństwem. Informowanie oraz promocja odbywać się będzie poprzez podawanie w prasie lokalnej oraz w Internecie danych na temat zaangażowania finansowego Unii Europejskiej w realizację projektów oraz stanie zaawansowania realizacji zadań i ich efektów w ramach Strategii.

MONITORING

Proces monitoringu Strategii będzie służył identyfikacji osiągniętych rezultatów oraz porównaniu ich zgodności z założeniami. Będzie on polegał na gromadzeniu i opracowywaniu informacji i danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań strategicznych. Punktem odniesienia będą przede wszystkim wskaźniki określone w Strategii odnoszące się do poszczególnych zadań. Dla oceny zmian zachodzących w wybranych, niemożliwych do opisu za pomocą wskaźników bazowych obszarach, służyć będą wskaźniki kontekstowe (pokazujące dane zjawisko w szerszym kontekście, zwykle w odniesieniu do dłuższych okresów czasu). Dane do pomiaru wskaźników pozyskiwane będą z: danych statystycznych GUS, jednostek organizacyjnych UG, Policji, PUP, ze sprawozdań GOPS, GKRPA, sprawozdań z realizacji gminnych programów i projektów oraz od organizacji pozarządowych. Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku, np. zmiany regulacji prawnych lub nasilenia niektórych problemów społecznych. Informacja nt. realizacji Strategii przygotowywana będzie przez GOPS i zawarta w corocznie składanych sprawozdaniach z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Obrowie. Wnioski z monitoringu będą stanowić jeden z elementów aktualizacji Strategii.

EWALUACJA

Końcowa ewaluacja Strategii posłuży samorządowi gminy Obrowo w ocenie realnej sytuacji i stanu rozwiązywania problemów społecznych w Gminie, a także będzie pomocnym narzędziem pomagającym w podejmowaniu właściwych decyzji dotyczących kształtu polityki i pomocy społecznej Gminy w kolejnych latach. Wskaźniki realizacji działań, czyli policzalne zmienne podlegające obserwacji i ocenie, wskazane zostały w dokumencie strategicznym przy poszczególnych zadaniach/działaniach. Zostały one określone w oparciu o przewidywane rezultaty zadań/działań. Wskaźniki realizacji działań, jak i ramy finansowe zostały zaplanowane w oparciu o szacunkowe przewidywane dane, zaplanowane do osiągnięcia w całym czasookresie realizacji działań. Zostały one szczegółowo przedstawione w oparciu o aktualny stan faktyczny.

W ramach końcowej ewaluacji Strategii zostanie przygotowany raport zawierający dane liczbowe, ukazujący kumulatywne osiągnięcie założonych wartości wskaźników realizacji działań ustalonych do każdego działania/zadania. Końcowa ewaluacja Strategii pozwoli ocenić w jakim stopniu założone wartości w zestawieniu kumulatywnym, kilkuletnim będą zrealizowane oraz ukaże realne nakłady finansowe, a w efekcie końcowym pozwoli odpowiedzieć na pytanie, czy założone kierunki działań były odpowiednio zaplanowane.

WNIOSKI I PODSUMOWANIE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Obrowo jest dostosowana do zidentyfikowanych w procesie badawczym potrzeb społecznych. Planowane sposoby ich zaspokajania są kontynuacją istniejącego systemu wsparcia i tworzą możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania.

W związku z powyższym, z jednej strony Strategia proponuje zmianę stosowanych metod tak, by chronić przed zagrożeniami społecznymi, z drugiej zaś wskazuje na konieczność przejścia do prewencji trudnych sytuacji życiowych, tak aby nie dopuścić do ich wystąpienia lub maksymalnie skrócić czas ich trwania. Cele strategiczne i cele operacyjne sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, sytuacji rodzin, profilaktyki uzależnień, problemu przemocy w rodzinie, sytuacji seniorów i osób niepełnosprawnych, systemu ochrony zdrowia psychicznego, problemu ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz problemu bezrobocia.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zakłada rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej. W myśl ustawy o pomocy społecznej, podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem. W ramach wypracowanej Strategii przyjmuje się podejście nastawione przede wszystkim na: wzmocnienie postaw aktywnych, wdrożenie modelu pomocy zintegrowanej, partnerskich działań instytucji i organizacji pozarządowych w stworzeniu lokalnego systemu rozwiązywania problemów społecznych. Analiza problemów społecznych będących przedmiotem niniejszej Strategii zwraca również uwagę na tzw. nowe ryzyka socjalne, czyli trudne sytuacje, nie tylko materialne, które pojawiły się w efekcie zmian zwłaszcza demograficznych.

Zapisy zawarte w Strategii realizowane będą zgodnie z wytyczonymi działaniami, ale w skali i harmonogramie zależnych od możliwości finansowych. Strategia będzie podlegać okresowym weryfikacjom i niezbędnym modyfikacjom związanym ze zmieniającą się rzeczywistością społeczno-ekonomiczną, zidentyfikowanymi potrzebami mieszkańców gminy Obrowo i przepisami prawa. Wielość i różnorodność potrzeb społecznych, przy istniejących ograniczeniach budżetowych, oznacza potrzebę zwiększenia efektywności pomocy społecznej poprzez racjonalne określanie wydatków, maksymalne wykorzystanie istniejącego potencjału oraz stosowanie rozwiązań o charakterze bardziej systemowym niż akcyjnym.

Realizacja Strategii powinna przyczynić się do dobrej jakości życia mieszkańców gminy Obrowo, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży, osób starszych oraz grup osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Należy zaznaczyć, że zadania z zakresu szeroko rozumianej polityki społecznej realizowane są za pomocą wszelkich dostępnych kompetencji i możliwości Gminy, natomiast Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest wyborem priorytetowych obszarów i kierunków działań, które uznane zostały za kluczowe, a więc umożliwiające najskuteczniejsze i najbardziej efektywne osiągnięcie założonych rezultatów.

BIBLIOGRAFIA

1. <https://bdl.stat.gov.pl/>
2. <https://www.google.com/maps/>
3. <http://sejm.gov.pl/Sejm7.nsf/BASLeksykon.xsp?id=06F226039DB0C772C1257A80003297FE&litera=C>
4. <https://poradnik.ngo.pl/>
5. <https://psychiatriapolska.pl>
6. Diagnoza problemów społecznych gminy Obrowo. Raport z badań ankietowych przeprowadzonych w 2021 roku.
7. Informacja Zespołu Interdyscyplinarnego w Obrowie dotycząca podejmowanych działań w latach 2015-2020.
8. J. Oniszczyk, Współczesne państwo w teorii i praktyce. Wybrane elementy.
9. Joanna Staręga-Piasek, Metodologia strategicznego rozwiązywania problemów społecznych, Warszawa 2013.
10. Kinney J., Leaton G., Zrozumieć alkohol, Warszawa 1996 r.
11. M. Yaziji, J. Doh, Organizacje pozarządowe a korporacje.
12. Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok.
13. Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Narkomanii oraz Innych Uzależnień na 2021 rok (uchwała Nr XXIV/193/2020 Rady Gminy Obrowo z dnia 22 grudnia 2020 roku).
14. Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Obrowo na lata 2015-2020 (uchwała nr IV/19/2015 z dnia 30 stycznia 2015 roku).
15. Program Współpracy Gminy Obrowo z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami określonymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2021 (Uchwała nr XXIII/188/2020 Rady Gminy Obrowo z dnia 27 listopada 2020).
16. Raport o stanie Gminy Obrowo za 2019 rok.
17. Sprawozdanie z działalności GOPS w Obrowie za 2018 i 2019 rok.
18. Statut Gminnego Ośrodka Kultury w Obrowie (Uchwała Rady Gminy w Obrowie nr XIII/84/2007 z dnia 21 grudnia 2007 roku).
19. Statut Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Obrowie (Uchwała nr XXXVII/285/2018 Rady Gminy Obrowo z dnia 27 kwietnia 2018 roku).
20. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.).

SPIS RYSUNKÓW, WYKRESÓW I TABEL

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Informacje dotyczące próby badawczej	8
Rysunek 2. Położenia gminy Obrowo na mapie powiatu toruńskiego.....	17
Rysunek 3. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie gminy Obrowo według klas wielkości (stan na koniec 2019 roku)	22
Rysunek 4. Wartość wskaźnika barometru ubóstwa w wymiarze finansowym w gminie Obrowo, powiecie toruńskim oraz województwie kujawsko-pomorskim w 2019 roku	90
Rysunek 5. Elementy procesu planowania strategicznego	99

SPIS TABEL

Tabela 1. Etapy opracowania strategii rozwiązywania problemów społecznych.....	7
Tabela 2. Saldo migracji w Gminie w latach 2017-2019	18
Tabela 3. Przyrost naturalny w gminie Obrowo na przestrzeni lat 2017-2019	20
Tabela 4. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w latach 2017-2019 (w procentach).....	20
Tabela 5. Zasoby mieszkaniowe w Gminie na przestrzeni lat 2017-2019	29
Tabela 6. Instalacje techniczno-sanitarne w gminie Obrowo na przestrzeni lat 2017-2019 (liczba mieszkań)	30
Tabela 7. Dane statystyczne dotyczące opieki zdrowotnej w gminie Obrowo w porównaniu do powiatu toruńskiego w 2019 roku	35
Tabela 8. Liczba ludności przypadająca na aptekę ogólnodostępną w Gminie i w Polsce na przestrzeni lat 2016-2019.....	35
Tabela 9. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć według liczby wypłaconych świadczeń w latach 2017-2019	42
Tabela 10. Powody udzielania pomocy i wsparcia w 2019 roku – liczba rodzin.....	44
Tabela 11. Liczba osób i rodzin, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe na przestrzeni lat 2017-2019.....	45
Tabela 12. Typy rodzin z dziećmi objętych pomocą społeczną w formie świadczeń w 2019 roku.....	48
Tabela 13. Wsparcie w ramach świadczenia alimentacyjnego w Gminie w latach 2018-2019	50
Tabela 14. Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2017-2019	54
Tabela 15. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2017-2019.....	54
Tabela 16. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia na przestrzeni lat 2017-2019.....	54
Tabela 17. Dane dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych w latach 2017-2020.....	74
Tabela 18. Dane dotyczące procedury „Niebieskie Karty” latach 2017-2020	75
Tabela 19. Dane dotyczące procedury „Niebieskie Karty” w latach 2017-2020	76
Tabela 20. Liczba sędziwych starców, tj. osób powyżej 80 roku życia w gminie Obrowo na przestrzeni lat 2017-2019.....	78
Tabela 21. Odpłatność Gminy za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2017-2019 ..	80
Tabela 22. Osoby pracujące w Gminie w latach 2017-2019 z podziałem na płeć	84
Tabela 23. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców Gminy w latach 2017-2019 z podziałem na wiek (stan na 31 grudnia każdego roku)	84
Tabela 24. Osoby długotrwale bezrobotne na rynku pracy w Gminie w latach 2017-2019	85

Tabela 25. Liczba kontraktów socjalnych i osób nimi objętych w latach 2017-2019 w gminie Obrowo	86
Tabela 26. Liczba osób, którym przyznano zasiłki stałe, celowe i okresowe na przestrzeni lat 2017-2019.....	88
Tabela 27. Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty”, w tym przez policję w Gminie w latach 2017-2020.....	92
Tabela 28. Harmonogram wdrażania strategii.....	119

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy Obrowo w latach 2017-2019	18
Wykres 2. Liczba kobiet i mężczyzn zamieszkujących gminę Obrowo na przestrzeni lat 2017-2019. 19	
Wykres 3. Stan cywilny mieszkańców gminy Obrowo według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku.....	19
Wykres 4. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w latach 2017-2019	21
Wykres 5. Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane w latach 2017-2019	21
Wykres 6. Dochody i wydatki Gminy ogółem w latach 2017-2019 (w milionach złotych).....	23
Wykres 7. Stopa bezrobocia w powiecie toruńskim na przestrzeni lat 2017-2019 w porównaniu do województwa kujawsko-pomorskiego i całej Polski (stan na koniec roku, w procentach).....	24
Wykres 8. Liczba osób pracujących w gminie Obrowo w latach 2017-2019	25
Wykres 9. Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie w latach 2017-2019 (w procentach).....	25
Wykres 10. Poziom wykształcenia mieszkańców Gminy według danych Narodowego Spisu Powszechnego	26
Wykres 11. Ludność Gminy według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2019 roku.....	27
Wykres 12. Współczynnik skolaryzacji w Gminie i w Polsce w 2019 roku	29
Wykres 13. Liczba czytelników GBP w Dobrzejewicach w latach 2017-2019	33
Wykres 14. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w gminie Obrowo w latach 2017-2019	42
Wykres 15. Liczba świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w 2019 roku	43
Wykres 16. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w latach 2017-2019 w podziale na płeć	43
Wykres 17. Wskaźnik pracy socjalnej w Gminie na przestrzeni lat 2017-2019	45
Wykres 18. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2017-2019	48
Wykres 19. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń wychowawczych na przestrzeni lat 2017-2019	49
Wykres 20. Rodziny, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2017-2019	50
Wykres 21. Asystenci rodziny oraz liczba rodzin objętych ich wsparciem na przestrzeni lat 2017-2019	51
Wykres 22. Rodziny, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2017-2019	53
Wykres 23. Liczba osób korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi na przestrzeni lat 2017-2019 w Gminie	58
Wykres 24. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu i narkomanii na przestrzeni lat 2017-2019	62
Wykres 25. Udział rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy i wsparcia na przestrzeni lat 2017-2019.....	62

Wykres 27. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu przemocy w rodzinie na przestrzeni lat 2017-2019	73
Wykres 28. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w gminie Obrowo i Polsce na przestrzeni lat 2017-2019	77
Wykres 29. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2017-2019.....	78
Wykres 30. Zasiłki pielęgnacyjne przyznane osobom, które ukończyły 75 lat na przestrzeni lat 2017-2019 (liczba świadczeń)	79
Wykres 31. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w latach 2017-2019	79
Wykres 32. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w latach 2017-2019.....	82
Wykres 33. Mieszkańcy Gminy zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy z podziałem na płeć na przestrzeni lat 2017-2019.....	83
Wykres 34. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej na przestrzeni 2017-2019	85
Wykres 35. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2017-2019.....	87
Wykres 36. Świadczenia pieniężne i niepieniężne przyznane w ramach programów wieloletnich „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania” oraz „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2017-2019 (liczba osób)	89
Wykres 37. Liczba gospodarstw domowych, które otrzymały dodatki mieszkaniowe i energetyczne w latach 2017-2019	89
Wykres 38. Liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia z powodu bezdomności na przestrzeni lat 2016-2019.....	90
Wykres 39. Liczba zatrzymanych osób kierujących pojazdami pod wpływem alkoholu w latach 2017-2020.....	92